

FOLK OG LAND

«APRILDAGENE»:

DE NORSKE KRIGSANSTRENGELSER

En fornyet undersøkelse av Ralph Hewins

II. VAR REGJERINGEN I FUNKSJON?

Sammenfiltret med kontroversen om mobilisering er et annet separat spørsmål — hvorvidt Norge på noen måte var «i krig», slik NS-medlemmer domfelt for «landssvik» er forutsatt å ha visst og som J. C. Hauge nylig erklærte i retten.

«Er ikke et invadert land automatisk i krig» skrek Annæus Schjødt, aktor i Quisling-saken, retorisk til meg etter en middag i British Embassy i 1964.

Dette er en side ved «rettsoppjøret» som ikke har blitt undersøkt grundig nok. I denne artikkel skal jeg konsentrere meg om ett punkt — hvorvidt det var mulig for Norge å være «i krig» «april dagene», mobilisert eller ikke mobilisert, forhandlende med tyskerne eller mislykkende i å finne en ordning med dem, alene eller i allianse.

Noen forutsetninger for regulær krigføring:

1. Det er umulig for en nasjon å føre regulær krig med mindre den virkelige har mobilisert før hovedstøttepunktene er erobret av fienden.
2. Det er umulig å føre regulær krig hvis man med hensikt sparer på krefte og kampen er meget forknytt.
3. Regjeringen må bli sett og kjent å funksjonere på en forholdsvis effektiv måte hvis en nasjon skal føre regulær krig.
4. Det må være en relativt effektiv militær organisasjon til å tolke regjeringens militærpolitikk, til å koordinere og sette igang operasjoner og til å samarbeide med en potensiell alliert.
5. I moderne tid må nasjonen også mere eller mindre sympatisere med sin regjering og de militære ledere og gi dem betydningsfull støtte hjemme og på kampfrontene.

Ellers regnes fiendtligheter som geriljakrigføring og

nasjonen kan ikke sies å være «i krig» i den vanlige mening av uttrykket. Et vacuum (tomrom) oppstår og hvis inntrengeren lykkes i å okkupere storparten av landet effektivt, går suvereniteten over til ham og Haagerkonvensjonen trer automatisk ikraft med forrang foran den nasjonale lov i meget vid utstrekning eftersom det passer ham.

På alle fem punkter antyder jeg at Norge hadde mangler og ufullkomheter i «april dagene».

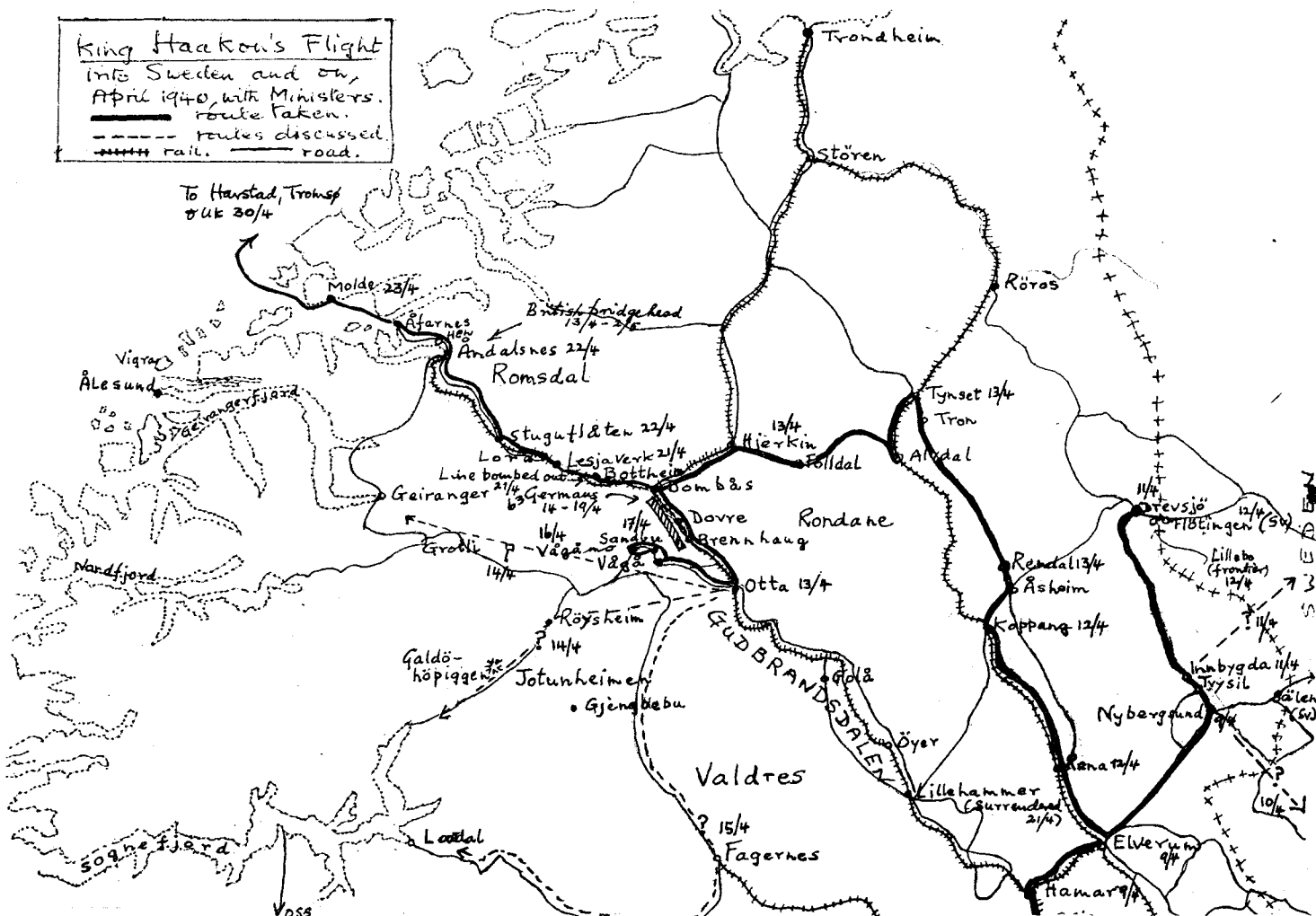
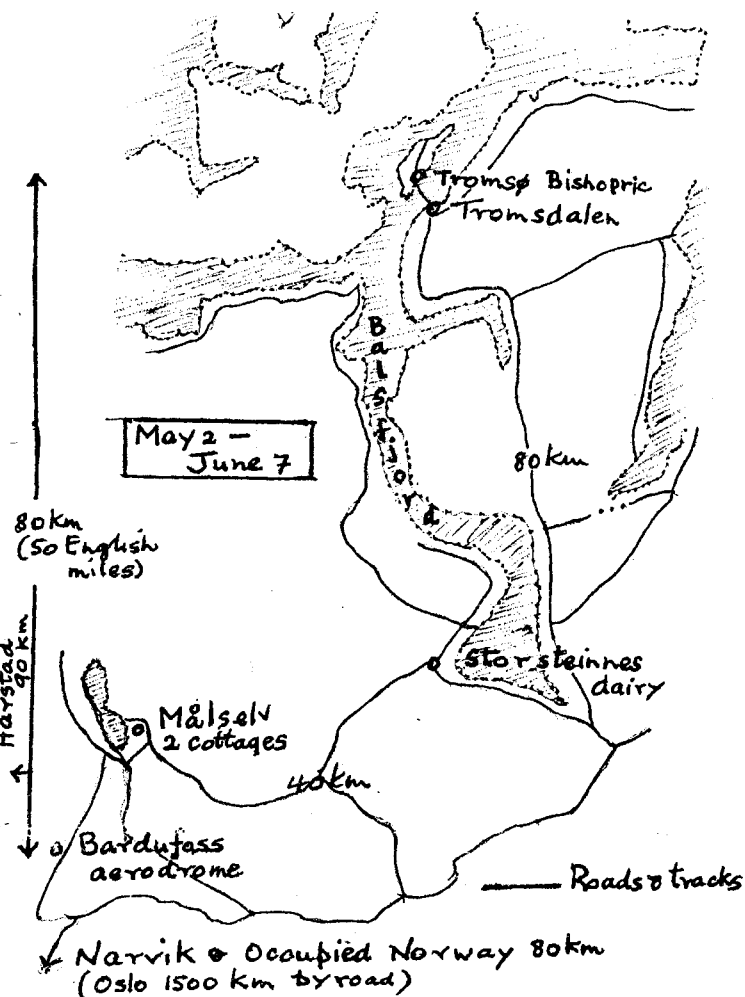
Punktene 1 og 2 trenger ingen nærmere utdyping. Det var ingen brukbar mobilisering 9. april fordi alle støttepunkter (Narvik, Trondheim, Bergen, Stavanger) var tapt før folkene kunne samles eller gripe inn, og Oslo ble overgitt uten kamp etter ordre av Nygaardsvoldregjeringen ved mid-

dagstider. De tyske hær- og marinesjefer, Engelbrecht og Kunmetz, ble løslatt av nordmennene som hadde tatt dem tilfange, og luftattaché Spillers styrke fikk frivillig lov å vende tilbake til Oslo uskadd etter Midt-skogenaksjonen natten mellom 9. og 10. april. Bortsett fra isolerte handlinger av spontan tapperhet var motstanden like ynkelig som førkrigspolitikken med «det brukne gevær».

De tre andre punkter trenger nærmere undersøkelse.

Jeg legger derfor frem en kartskisse og dagbok for begivenhetene i april—juni (tillegg) som viser bevegelsene og handlingene i Kongen og hans ministre, statsrådet som konstitusjonelt er øverste utøvende organ i Norge.

Et nøyaktig studium av (Forts. side 6)

Nå jamrer Dagbladet over engelsk ungdom!

I Londons East End vil de unge ha de fargede vekk og Enoch Powell til statsminister.

Arbeiderungdommen i London sverger til Enoch Powell!

Det er ikke langt mellom rystelsene i gamle venstresradikale bestemamma DAGBLADET. Ikke før har man kommet seg såvidt etter den elskelige Bonn-korrespondentens jammer over den tyske ungdom som skal ha så «fascistoide» trekk, før lignende tenners gnidsel kommer fra selveste England. Og slik som det i Vest-Tyskland var bonde- og arbeiderungdommen som skuffet DAGBLADET så dypt, så er det i England østkantungdommen i London som ikke huer pornobladet.

Og bare hør hvorledes det beskriver de vanartede:

«De (skinnskallene) er et underlig fenomen, skapt i det fattige East End, skapt av arbeiderklassens sønner og døtre. De klipper håret helt kort, de er puritanere, de bruker ikke narkotika og de er stolte over å arbeide — de hater hippies og fargede. De elsker Enoch Powell.»

Ja, er det ikke fælt! Skal se de ikke engang leser dagbladsk seksualundervisning!

Det er bladets Jan Tystad som gråter i en helsides artikkel med fotoer av Bente Fasmer:

«— Vi liker ikke langt hår. Vi liker ikke hippies. De er skitne og de lukter. De arbeider ikke, de bare okkuperer noen hus og skitner dem ned. Vi arbeider. Vi bruker ikke «stoff», og vi liker frisk luft og sport, sier den 18 år gamle Mike.

Pikene i klubben er også kortklippede. De har ikke noe make up. — Piker med make up stinker, forklarer Mike. — Våre pi-

ker skal være som vi, kortklippede og renslige.

Skinnskallene er puritanere. De nyter alkohol og sigaretter i beskjedne mengder, de rører aldri hasjis eller sterkere narkotiske stoffer. Guttene bærer en slags uniform — lyse skjorter, lyse bukser og fargede seler. Når det er kaldt har de en kortermest genser utenpå.

Vi synes dette begynner å minne om den bedrøvelige Hitlerjugend, som ikke stjal biler, ikke brukte narkotika og ikke var unge etter dagbladoppskrift. Og Tystad løfter den røde pekefingeren:

«— Hvorfor er det ingen fargede her i klubben? Er dere rasehatere?»

— Vi hater ingen, men vi liker ikke immigrantene. Vi har så mange av dem her i East End. Ville du like å ha fem fargede familier i naboeligheten? spør John.

— Med andre ord, dere er enige med Enoch Powell?

— Ja, vi vil ha Enoch som statsminister, kommer det i kor. — Han er den eneste som har forstått problemet.

Det er mye annet galt også med disse unge fra Londons East End enn det at de ikke er salongradikalere med degenerasjonssymptomer. De er for «barske» også etter bladets smak. Så bekymringen er både stor og ekte:

«Dette er også et foruroligende fenomen. Storbritannias mest konservative politikere har den beste støtte i arbeiderkvarterene.

Vi forlater klubben, ganske øre i hodet av alt bråket og ganske forvirret over det nye ungdomsfenomenet i London. De er skremmende, disse skinnskallene. Med sine fordommer er de mer konvensjonelle enn overklassens barn. De er lette å lede. Ennå er de ikke påvirket av fascistiske ideer, men det ligger latent.

Det verste er at vi er redd DAGBLADET får mere å gråte for i tiden fremover. For vi tror det ligger i tiden at det snart er slutt på oppløsningens og fordervelsens epoke som fulgte i annen verdenskrigs spor. Og at vi nærmer oss tider da ungdommen vil snu det DAGBLADET står for ryggen.

Rasevrøvlet satt i høysetet!

Vi som synes at det riktige er at de forskjellige raser får utvikle seg der hvor Vår Herre har anbrakt dem kalles som kjent av den samlede norske dagspresse for rasehatere. Vi kan vel imidlertid ikke godt gjøre gjengjeld ved å kalle dem for raseelskere? For de elsker såvisst ikke naturens inndeling av menneskene i forskjellige raser.

Her er det et paradoks som vi ikke klarer å gjøre rede for. Men vi er heller ikke alene om å kunne komme opp i vanskeligheter når det gjelder dette med raseelsk og rasehat. Se nå bare på England, hvor man i de reneste venstresradikale krampetrekninger har fått laget i stand en «raselov» som nå vekker latter overalt.

Staten har opprettet et eget raseråd som skal sørge for at loven følges og dets vedtak er urkomiske. Eksempelvis:

En skotsk lege, som gjerne ville være sikker på at han fikk skotsk mat, avvertete etter en skotsk daghjelp. Men det skulle han ikke ha gjort. Det var rasediskriminering, erklærte rasestyret.

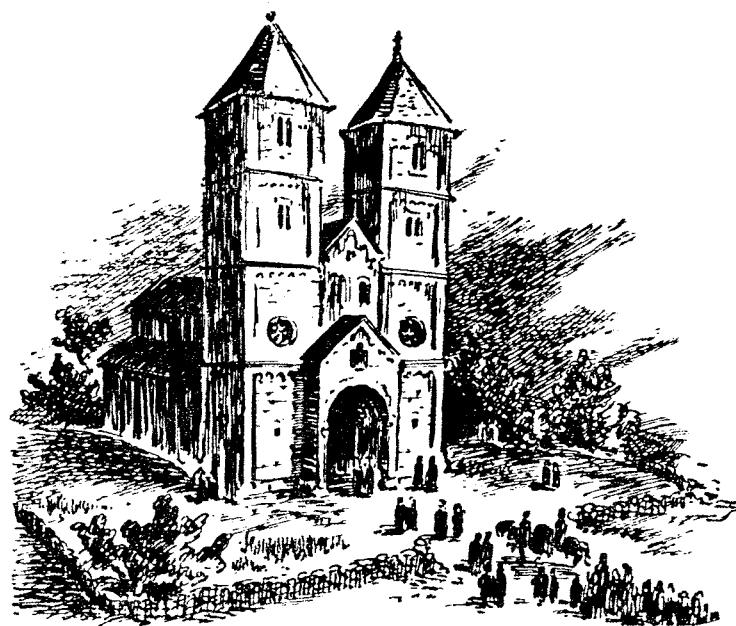
Annonser «Irsk enke søker bekjentskap med landsmann, formål ekteskap» ble likeledes forkastet. Det var diskriminering av giftelystne menn som ikke var irlendere!

Samme vanskeligheter kom en amerikaner i som avvertete at han ville dele hybel med en landsmann. Diskriminering av alle ikke-amerikanere!

Og vrøvlet slår også den annen vei!

En teatermann skulle sette opp en forestilling med bare fargede, men fikk ikke lov til å søke etter fargede skuespillere. Det var diskriminering av de hvite!

En brite ville ansette nok en pakistaner, men fikk ikke lov til å

Efter kampen

Det kommer efter alle slag
som efter livets strid
en fredens, eftertankens dag,
en livets aftentid.

Der kommer dag, der kommer stund
da all vår strid er endt
i fredfull ro, som barneblund
før kamp du hadde kjent.

Den kommer efter nederlag
som efter seiers rus;
den store indre oppgjørsdag
med andens vingesus.

Da føler du at kampens gny
som bruste i din sjel,
blir borte som en dunst, en sky,
at freden er din del.

Du føler: full og ren og klar
der innerst i ditt bryst
den store freden alltid var
når bare DU blev tyst.

KAI NORMANN

avvertete etter en. Det var diskriminering av ikke-pakistaner

Og kronen på det hele var at en vestinder ville ha en vestindisk tjenestepike fordi han ikke tålte engelsk mat, men fikk ikke lov til å avvertete etter det.

Avisene har måttet begynne å nekte å ta inn annonser hvor annonsøren søker etter folk fra et nærmere bestemt land.

Vrøvl over vrøvl seg tårner og de siste rester av menneskelig selvbestemmelsesrett forsvinner.

Vi kan le av dette nå, men vi bør huske at også vi har en lignende raselov og vi har nok av forvrøvlende fanatikere, så den dag kan komme før noen aner det da vi ikke behøver å gå over Nordsjøen etter eksempler. Da begynner vel noen her også kanskje å lengte etter en Enoch Powell.

Ekstra eksemplarer av julenummeret

Som ifjor vil vi la våre faste abonnenter få anledning til å kjøpe ekstra eksemplarer av dette julenummeret til redusert pris.

Vanlig løssalgpris er kr. 3,—, men abonnenter kan få kjøpt 5 eksemplarer ekstra for kr. 10,—. Overfør pengene til postgiro 1 64 50 og anfør på talongen «Julenummeret», så vil eksemplarene bli sendt Dem omgående. Men gjør det straks!

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:

ODD MELDOM, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Hykleriets tidsalder

Hykleriet synes ingen ende å ta i dette land, og det er ikke hyggelig å måtte konstatere det påny foran et nytt årsskifte.

Vi sitter her og tenker på de bølger på bølger av hets som har flommet år etter år mot de tyske soldater som i fem lange år kjempet så tappert for sitt land og for det de trodde på mens deres hjem sank i ruiner under bombe-regnen mot sivilbefolkningen og deres pårørende gikk opp i fosforflammer. En uendelighet av bøker er skrevet om disse menn, ikke fordi de holdt ut gjennom all elendigheten, men fordi noen av dem ble så preget av krigens gru og motstanderens ubarmhjertighet mot befolkningen hjemme i Tyskland at de selv heller ikke regnet menneskeliv for så meget lenger.

Vi skal naturligvis ikke forsvare krigens ugjerninger, men vi kan heller ikke være med på å gradere ugjerningene etter hvorvidt de ble begått av krigens tapere eller krigens seierherrer. Hvis det er sant at tyske soldater tok livet av kvinner og barn, så er det riktig ilde, men man bør dog ikke glemme at det iallfall er helt sikkert at tusener på tusener av tyske kvinner og barn falt som ofre for den bevisste bombing av ikke-militære mål som spesielt England og USA sto for. Og vi synes at en gang bør forfølgelsen av annen verdenskrigs miljøskadede høre opp enten de nå hørte til på tapernes eller seierherrenes side. Straffen må nå kunne overlates til de enkeltes samvittighet.

Og når vi mener dette, så er det også fordi det er ferskere krigsforbrytelser å ta seg av og fordi det ser ut til at hver generasjon presterer så mange nye at en såvisst ikke behøver å gå et kvart sekel tilbake i tiden for å finne dem.

Hyklerne som driver denne forfølgelses- og aldri-glemme-geskjeften har det vondt for tiden fordi det nå er avslørt forbrytelser som ingenierte står tilbake for dem som aldri skal glemmes. Vi tenker på de amerikanske ugjerninger i Vietnam. Og ingen er vel så naiv at han ikke forstår at det nok har foregått annet og mere enn dette som nå har kommet for dagen. Vi ser at enkelte borgerlige aviser påny prøver å unnskyldte NATO-vennen ved å minne om vietkong-forbrytelser. Og vi merket oss at en av de amerikanske soldater, som medgikk at han hadde drept 10—15 mennesker, fra babyer og oppover, etter ordre, sa at han dengang ikke reagerte på ordren fordi han hadde mistet en nær venn ved fronten.

Men var det ikke det samme også de tyske soldater som havnet for retten sa? Hevdet de ikke at fienden drepte deres hjemmeverende kvinner og barn i fosforflammene og at de derfor mistet besinnelsen?

Men, se det vil ikke hyklerne være ved. De er allerede i full gang med å forklare godtfolk at de amerikanske forbrytelser naturligvis ikke gjør de tyske mere forståelige. Så de siste må fortsatt ikke glemmes og ikke foreldes!

Og var det ikke så at også de norske helter og motstandsfolk og britiske sabotører ikke bare kom i skade for å ta livet av sivile norske kvinner og barn — f. eks. Tinnsjøferja — men, at de til og med lot det skje med åpne øyne?

Vi tenker også på alt vrøvlet omkring Hellas, hvor Norge har engasjert seg så tåpelig og meningsløst. Ikke vet vi om militærstyret i Hellas — eventuelt løpske politifolk i dets tjeneste — har mishandlet fanger. Men vi vet at slikt forekommer både hist og her, både i øst og i vest — ja, det har som iallfall alle våre lesere vet forekommet også i dette land. Så hvorfor en aksjon akkurat mot Hellas?

Forskrekkelig!

En fransk analyse viser at de underutviklede land i verden bruker tolv milliarder dollars om året til våpen og militært utstyr. Det er dobbelt så meget som de mottar i u-landshjelp fra de vestlige land for å fremme sitt næringsliv.

Det er U.S. News & World Report som meddeler dette og vi synes det er endog mere forskrekkelig enn vi hadde trodd når det gjelder u-hjelpen. For utenom dette går det jo også adskillige millioner iallfall til gullsen-ger og annen luksus for u-landsdiktatorene.

Og så er de norske partipolitikere freidige nok til via skattsedlen å belaste hver enkelt av oss med et klekkelig beløp til dette farlige vrøvlet! Og allehånde forvirrede politiske ungdomsorganisasjoner i dette land har ikke noe bedre mål enn å skråle om mere hjelp til disse u-landene! Ja, selve moderpartiene er det faktisk ikke bedre fatt med.

Det skulle vel ikke være av bare skjære og pure feighe-ten og unnfallenheten overfor de høyroste venstre-radikale skråhalsere?

Og hvorledes er det egentlig med den uendelige hetsen omkring tyskerne «brente jord»-taktikk da russerne presset på i Finmark i 1944? Den ble jo jubileumsfrisket opp nylig. Er det ikke så at man burde holde måte med hetsen og jammeren eftersom finnene praktiserte nøyaktig det samme i eget land under vinterkrigen og eftersom også den norske forsvarssjef i Øst-Finmark foreslo å gjøre nøyaktig det samme bare av frykt for at russerne skulle trenge inn på norsk område?

Vi må også tenke på alt presseskrålet når det gjelder politiske fanger — ofte med utpreget kriminell bakgrunn — som sitter bak lås og slå hist og her og som har sittet der en forholdvis kort tid. Mens det er pinlig taust omkring den gamle, syke Rudolf Hess som har vært innesperret under u-menneskelige forhold bortimot tre år! En ren umenneskelighetens verdensrekord — og vel uslæelig.

Alt dette er uttrykk for et avgrunnsdypt hykleri. Menneskeskjebner teller i virkeligheten ikke for disse «barmhjertige samaritaner» av den nye og onde typen. De bruker nød og elendighet og forbrytelser som midler i sitt politiske spill. Og det synes vi er verre enn alt.

Så vi vet ikke noe bedre ønske for julen og for året som kommer enn at hykleriet må få ulivssår og bli ut-

Nye bølger i pressen omkring Fanebust-saken

Men de som vakt skulle være i et rettssamfunn, er tause.

Som våre lesere kanskje vil erindre reagerte en av våre venner på at vi ved en anledning refset Sverre Muncks blad MORGENPOSTEN og han anførte en rekke eksempler på at bladet hadde vist forståelse også for deres sak som ble rammet av «rettsoppgjøret». Vi er forsåvidt enig i det, men derfor er det også så meget mere nedslående når bladet imellom synes å ta avstand fra seg selv. Det skyldes vel kanskje noe blandet drops i redaksjonen.

Denne gang skal vi imidlertid på ny rose bladet for dets frisinn i forbindelse med en artikkel om Fanebust-saken, skrevet av P. O. Storlid, som bladet har gitt godt utstyr, 3. spalter. Artiklen redegjør på en utmerket måte for hele saken, men den vil jo være så godt kjent av våre lesere fra før at vi ikke skal komme nærmere inn på det. Det er innledningen til artikkelen vi skal gjengi her fordi den har et videre perspektiv enn akkurat selv Fanebust-saken:

«Det bega seg for henimot et kvart hundreår siden at der i en europeisk stat ble igangsatt et særdeles bredt anlagt politisk-juridisk oppgjør med samtlige medlemmer av et parti som under annen verdenskrig hadde samarbeidet med den daværende okkupasjonsmakt. Dette oppgjør baserte seg så å si i sin helhet på anordninger gitt av landets regjering i eksil, og som for et flertalls vedkommende var gitt tilbakevirkende kraft. Sannsynligvis et betydelig flertall av de ikke-impliserte fant med okkupasjonstiden i frisk erindring denne fremgangsmåte godtagelig, men der hevdet seg også innen denne leir sterkt advarende røster mot den. Således utga en av landets fremste juridiske autoriteter, en professor ved dets eneste universitet, en flengende kritikk og advarsel mot hva han kalte «den største rettsløshet i landets historie». Han utga sin betenkning på eget forlag.»

Artiklen konkluderer ellers med å anføre at «Det synes maktpåliggende at en upartisk domstol (Hvor

ryddet — selvom det må skje med vold og makt. For ikke tror vi at juleevangelietts ord om fred på jorden vil si at det skal være fred også for noe slikt. Heller ikke for lønnen — selvom den svøper seg i samtidshistorisk kledebon.

Så la oss fremdeles kjempe mot det onde!

skal man forøvrig finne den? Vår bemerkning) gransker de mange forhold Fanebust i sin pampflett berører. Det er et rettssamfunn uverdigg å boikotte en borger på den måte som det åpenbart er skjedd i Sandnesredaktørens tilfelle. Et rettssamfunns kvalitet måles ikke minst etter den grad av «fair play» og garanti mot overgrep som det yder nettopp den som med påstander og avsløringer kan være kjedelig for en eller flere av dem som utøver offentlig myndighet i samfunnet. Det vil derfor synes å være av den største offentlige interesse at disse forhold — og ansvaret for dem — bringes frem i dagens lys.»

Ellers nevner vi at Arbeiderpartiets avis i Stavanger, ROGALANDS AVIS, også har vist en viss rommelighet når det gjelder f. eks. Fanebust-saken. Vi finner således, under en tospaltet tittel 31.10. dette innlegget av H. A. Tønnesen:

«Det er med forferdelse en ser og hører hvordan Redaktør Torolv Fanebust blir behandlet. Vi taler så meget om demokrati, ytringsfrihet, talefrihet, trykkefrihet, menneskerettighet osv., men det ser ut til at det bare er på papiret. Jeg har den fornøyelse å kjenne Fanebust, og enhver som kjenner ham vil forstå at han er en sannhetssøker, hans utrettelige arbeide for orden og rettferd i samfunnet bør ikke straffes selv om det kommer salt i sår hos autoritetene, men belønnes. Hvorfor ble han nektet fri sakførelse? Er det i dette land slik at ubemidlede har rett til fri rettshjelp? Han er ubemidlet. Hvor er vår statsminister og statsråder? Hvor blir advokatene av, som før har vært uredde og talt Roma midt imot? Eller er det det gamle som stadig kommer igjen: Alt dette skal du få menneskebarn hvis du vil tilbe meg, Mammon. Kan du betale godt så skal vi hjelpe deg. Det må være noe styresmaktene frykter skal komme i lyset, som gjør at de på alle måter forsøker å hindre ham i å få sin sak bedømt i retten.

I Østblokklandene er det straffbart å trykke bøker og skrifter og selge dem hvis de går imot statssystemet. Det ser ut til at også her blir slikt praktisert. Det vi trenger er mange kvinner og menn med Fanebust mentalitet. Jeg vil herved henstille til en Stavangeradvokat, hjelp Fanebust så han kan få sin sak fremmet. Her er noget for Nordhus, tenk om han atter en gang sa: Jeg tar saken. Jeg tror ingen taper på å si: fram med sannheten.»

FOR UNGDOMMEN

Red.: Halvard M. Poasche

Men nye slekter fødest der korp og daude gol
og nye heimar reiser seg av gruset,
og borni spring på tun att og tindrar i sol
og nye bjørker syng sin song kring huset.

DE NASJONALE IDEER LEVER

Så er igjen ett år gått og vi skriver snart 1970. Det har skjedd mangt og meget i det forgangne år som har vært til gagn for den nasjonale sak.

Nasjonalismen som ble erklært for død og begravet i 1945, viser seg så langt fra å vært et historisk fenomen. Det tyder den stadig økende aktivitet akkurat på denne front på. Nasjonalistiske organisasjoner og bevegelser er blitt født, tidsskrifter, pamfletter og andre publikasjoner har kommet ut.

Det ble i dette år tatt initiativet til å danne Norges Nasjonale Parti, men såvidt vi har kunnet bringe på det rene, manglet det oppslutning og ble et slag i luften. Men man bør ikke av den grunn tro at forsøket var mislykket, personene og ideene bak tiltaket lever og kan ved neste korsvei dukke opp igjen.

Nasjonal Ungdomsfylking ble riktignok ikke dannet i inneværende år, men viser seg å ha vokset i omfang og bredde den korte tid organisasjonen har eksistert.

NUF har spredd en mengde skrifter utgitt av lektor Hoaas, som har vist seg å skape produktiv grobunn for den nasjonale sak. Vi har fått opplyst at Hoaas igjen kommer med en ny brosjyre, og dens tittel er «Samfundets grunnvoll». Etter sigende er dette skriftet det absolutt beste lektoren hittil har levert. Vi vil ved en senere anledning omtale Hoaas' siste brosjyre.

Ser man på årets aktivitet på den nasjonale front det siste år, er det gledelig å kunne konstatere at interessen for denne sak er sterkt voksende. Vi håper at innsatsen vil bli ytterligere øket i det kommende år.

Vi vil til slutt takke alle dem som har bidratt med artikler og ellers vært oss behjelpelig med å kunne utgi avisen i inneværende år, for hidragene og ønsker leserne en hyggelig midtvinterfest og et fremgangsrikt nytt år.

MIDTVINTERFEST VED KJØTTGRYTENE

Måten hvorpå nordmenn og det øvrige Euroamerika

feirer julehøytiden, er et kjernekaraktistikum for det samfunnssystem og den tid vi lever i. Stikkord som kremmerånd, kjøpevanvidd, mat- og festorgier dekker det som foregår blant våre stammebrødre nå i disse dager da jorden atter begynner å rulle mot lysere tider.

Finn Alnæs lanserer i sin dypt interessante bok «Gemiini» begrepet «restmenneske». Det er en bedrøvelig utgave av Homo Sapiens hvis tilværelse er innsnevret til konsumering av konkretmaterielle goder, tilfredsstillelse av underlivsbehov og for hvem alle verdihierarkier er ukjente eller likegyldige. Kort sagt: Det er den type mennesker vårt vulgærkapitalistiske og venstre-dirigerte Vesten ser ut til i stigende grad å kunne masseprodusere i rendyrket form.

Hvordan kan disse menneskerestene som myldrer frem omkring oss, i det hele tatt være i stand til å høytide, til å feire? Deres «høytid» består i å fylle buken (forts. s. 15.)

Brudd mellom zionismen og verdensradikalismen?

Det marxistdominerte norske studentersamfund (DNS) er naturlig nok høyt elsket og respektert av det Røde Norge. Ustvedtfamiliens NRK/TV og boulevardbladene i Akersgaten og på Youngstorvet lar alltid sprellene til de sjelelig henstorknede innen studentverdenen få bred og pappavennlig omtale.

For en tid siden vedtok Studentersamfundet nok en av sine kommunistinspirerte resolusjoner. Men denne gang uteble applausen fra gammelradissene. Hva mere var: Veteranene ble plutselig vrede, i hårde og ubeherskede ordelag refset man DNS. Med ett hadde gromguttene aksjer sunket betraktelig.

Hellige Israel.

For de venstreradikale studenter hadde nemlig gått hen og vedtatt en sterkt fordømmende uttalelse rettet mot kunststaten Israel, volds- og jødesamfunnet innerst i Middelhavet. I resolusjonen hadde de ungrøde direkte krevet semittenes stat «likvidert».

Dette vedtaket i DNS avspeiler en meget interessant utvikling som har arbeidet seg frem gjennom lengre tid innen nymarxistiske bevegelser over hele Europa. Den tradisjonelle kontaktflate mellom internasjonal vens-

treideologi og zionismen synes å ha gått i oppløsning. Med bl. a. den følge at zionistene vender hele sitt raseri mot disse fordervelige marxisttyngler som selvfølgelig er «antisemitter» og «nazismens arvtagere». I parentes bemerket: Naturligvis har nymarxistene hverken forutsetning eller nivå for å ta opp noen som helst arv etter Det tredje rike. Denslags er og blir stupide skjellsord.

Men hele denne utvikling fortjener et par kommentarer. For det første må det nå kunne slås fast at zionistene med sin reaksjon på nymarxismen en gang for alle har demonstrert hulheten og hykleriet i sin egen internasjonalisme, i sin likhets- og bastardiseringspropaganda. Denne propaganda har, som alltid påpekt fra nasjonalsosialistisk side, kun vært et middel til befestelse av gamle — og etablering av nye maktposisjoner. Semittene har alltid vært seg meget bevisst sin egenverdi som Herrens utvalgte. Internasjonal utvanning av all arvenedlagt folkesubstans har banet vei for deres herskervilje. Da denne akk så liberale rase endelig fikk sitt kunstprodukt av en stat, ble den — som ventet av noen — råsja'vinister av grovete

(Forts. s. 15)

Slik kom Hitler til makten

Vi frisker opp litt som synes glemt i dag.

På bakgrunn av alt det som er servert i skolebøker, i presse og kringkasting gjennom de siste 25 år kan det forekomme spesielt ungdommen utrolig at Hitler kunne komme til makten i et Tyskland hvor så å si alle i dag synes å ha glemt fortiden. Det kan derfor være grunn til å gi en mere nøktern beretning om det som virkelig skjedde i Tyskland fra Versailles til Hitlers maktovertagelse.

IV.

Man kan dele den nasjonalsosialistiske bevegelses kamptid i Tyskland fra gjenopprettelsen etter katastrofen i 1923 til maktovertagelsen i tre store avsnitt: Det første avsnitt fra gjenopprettelsen til 14. september 1930 er en indre vekstperiode. Annet avsnitt fra septembervalgene til Brüning's fall i mai 1932 omfatter den avgjørende kamp mellom NSDAP og den parlamentariske stat. Tredje periode fra sommeren 1932 til januar 1933 er preget av motsetningen mellom nasjonalsosialismen og den gamle keiserlige konservatisme. Bevegelsens første stadium

har få dramatiske begivenheter, men desto mere rolig arbeide. I årene mellom 1925 og 1929 bygget partiet først sin organisasjon opp påny. Så begynner dets agitasjon å bli mere omfattende. I året 1923 innskrenket det seg vesentlig til Bayern, men nå begynte det virkelig å bli det det teoretisk alltid hadde vært, et all-tysk parti.

Fra alle distrikter, samfunnslag og generasjoner trakk nasjonalsosialismen nye krefter til seg og dannet dem om til en ny mennesketype. En av medlemmene fra dengang sier at han så et typisk eksempel på den kraft som forente menneskene på partidagen i 1929 i

Nürnberg. Da så han general von Epp og dr. Joseph Goebbels sitte ved siden av hverandre ved Hitlers bord. Den 32-årige Goebbels hadde da nettopp begynt å erobre det røde Berlin og å gjøre sitt navn fryktet og hatet av motstanderne. Og ved siden av ham den 61-årige berømte soldat som med ungt sinn hadde stillet sitt navn til disposisjon for den foraktede bevegelse. Den yngre var leder for byens masser, den eldre leder for soldatene. Omkring Goebbels kunne man ane noe som maskinlarm i fabrikkene og massenes tunge skritt når han kjørte sin bil gjennom et eller annet sted i Wedding eller Nyköln. Omkring Franz von Epp noe som luktet av den skog han elsket som jeger, som sangen i det kongebanner som hadde valet over hans livregiment i slaget eller som den faste takt når «den hvite garde» marsjerte i Münchens gater. Ti skritt fra de to menn, satt den mann som forente disse to motsetninger i en høyere enhet: Adolf Hitler.

I mai 1928 dro NSDAP inn

i Riksdagen med 12 representanter, politisk sett en helt ubetydelig gruppe. Men et år senere, høsten 1929, grep det for første gang på en bred front inn i den innenrikspolitiske kamp i Tyskland.

Sammen med det tyske nasjonale parti, som under ledelse av geheimrat Hugenberg sto i grell kampstilling til Weimar-demokratiet, og Seldtes Stahlhelm, søkte NSDAP gjennom en folkeavstemning å forhindre godkjenning av Youngplanen.

Denne folkeavstemning slo feil. De oppnådde bare 13,8 prosent av alle stemmer. Likevel var den ikke uten gagnlig virkning for NSDAP. For første gang hadde partiet anmeldt sin opposisjon for hele Tyskland og hele Europa. For første gang trengte de Weimar-demokratiet over på den politiske defensiv.

Med året 1930 begynte tilstrømningen av medlemmer til partiet på bakgrunn av oppfyllelsespolitikken og den økonomiske krise. Dette år skaffet partiet seg i SA et maktredskap av stor

kraft og betydning. Og dette år foretok de, representert ved dr. Frick, det første dristige og farlige forsøk på å vise sin regjeringsdyktighet ved å delta i en samlingsregjering i Weimar.

Våren 1930 ga rikspresidenten regjeringen Brüning i oppgave å bekjempe den fiansielle krise. Han gjorde dette med den utrykkelige erklæring, at det ikke skulle være en av de vanlige samlingsregjeringer, men en regjering som hadde hans særlige tillit og hans særlige fullmakt.

Naturligvis var regjeringen Brüning likevel en utpreget borgerlig regjering, som særlig var behersket av Sentrum, altså en regjering av rene parlamentarikere. Men nå måtte disse for første gang innrømme at det var umulig å overvinne krisen ved rent parlamentariske midler. De måtte søke tilflukt til rikspresidentens særlige fullmakter, og de måtte tenke på å sikre seg en annen, ikke parlamenta-

(Forts. side 15)

OLAF HOLM:

Nominasjon og valg

I

Årets stortingsvalg ble imøtesett med adskillig spenning. For det første trakk en tredjedel av de sittende representanter seg tilbake fra gjenvalg. Sett på bakgrunn av tidligere utskiftninger mangler det sannsynlighetens preg, at dette for alles vedkommende er skjedd på eget initiativ. Det tør også være at enkelte har trukket seg av lede over det politiske liv, slik som det f. t. tildels arter seg.

På den annen side viste det seg under nominasjonsprosessen, at velgerne er begynt å våkne og har grepet inn og fremtvinget endringer i listen. Man er åpenbart lei av formynderiet.

II

Koalisjonspartiene forsøkte på forskjellig vis gjennom såkalt taktisk stemmegivning å holde stillingen fra 1965. Det var bare såvidt det holdt, og er et meget svakt utgangspunkt for neste valg. Apertiet var rakrygget nok til ikke å innlate seg på noe lignende og tok dermed hyperradikalernes representanter.

III

Ut over det — etter fattige leilighet — å sette bukkeben overfor alt for stor egenmektighet fra partijuntaens side, er velgerne avskåret fra innflytelse på valgets utfall. Dog ikke helt. De kan som NS i 1965 legge sine stemmer i valgurnen til fordel for det parti, som ved en håndrekning fra ikke partimedlemmer, kan ro iland det siste mandat i kretsen, som hele kampen står om.

En endring i rekkefølgen av de nominerte lar seg ikke gjennomføre, fordi den som får flest stemmer som nr. 1 ifølge valgloven er valgt som nr. 1. En forandring krever m.a.o. flertall, d.v.s. at minst 51 pst. må bytte nr. 1 på listen med en bestemt lenger nede. Det går ikke i praksis og sprer de sine stemmer på flere, er det hele omsonst.

Fra juntasynspunkt er det en meget fiffig bestemmelse, får en si.

Partienes hovedjuntaer har også ordnet sine interesser så greit at de kan flytte sine gromgutter fra en valgkrets, hvor sjansene er små, til en sikker krets uten noe smålig hensyn til om velgerne der vil ha vedk. eller ikke.

IV

Valgutvalget har gitt anledning til mange spekulasjoner om årsakene. De tapende

partier har kunngjort å ville gå til selvransakelse. Apertiet gjorde dette etter valget i 1965, hvilket resulterte, såvidt man kan se, i skifte av partileder. Apertimannen Håkon Lie, som har den i politikken sjeldne egenskap å kalle en spade for en spade, synes å ha hatt et ord med i laget. Herr Lie har også i TV anstillet en del betraktninger over hva det er, som trekker velgerne til de forskjellige partier, som stort sett har samme program — bortsett fra de hyperradikale SF og NKP.

Resultatet var at partiledernes «velgertekke» er av betydning for de velgere, som ikke ut fra ren konservatisme alltid stemmer på samme parti. Det er en parallell og kanskje en begynnelsen til valg i enmannskretser, som igjen er betingelsen for at parlamentarismen skal virke etter sin hensikt — nemlig til fremme av demokratisk styresett, og ikke obligatorisk som tilfellet er her i landet. En forandring av valgloven vil nok møte energisk motstand, men ikke fra velgerne.

V

TV tillegges stor innflytelse på valgets utfall. Å vise seg til stadighet i TV er ikke ufarlig. Det kan virke motsatt på velgerne å se professorens gromgutter støtt og stadig.

VI

Det har vært meget snakk om prioriteringen av de saker, som man i virkeligheten er enige om. Den regjering, som ikke gir rettssikkerheten prioritet fremfor alt annet, må være forberedt på at den tynne tråd, den henger i, når som helst kan ryke. For rettssikkerheten har betydning for alle velgere uten unntagelse.

Olaf Holm

Alexander Lange:

Dommerens dilemma

Sannsynligvis vil en noenlunde orientert leser av Oslo byretts dom i Jacobsen-Løbergsaken finne noe påfallende rettens forskjellige fravær fra sin domene — det rettslige. På mitt spørsmål under okkupasjonen hva en dom er for noe — svarte tidligere forsvarsminister og daværende sorenskriver Rudolf Peersen at en dom er en samling av inntrykk. Jeg tok det som en vittig og resignert dommers understatement.

Kravet til en dom som ikke bærer bud om dommerens ikke overvundne vanskeligheter er at den — så godt som dommeren med sin beste vilje kan det — fyller det absolutte krav at dommen skal gi solid husly til gyldig lov og rett og naturligvis sakens sentrale fakta —.

En ung, tilsynelatende upartisk rettslært dommer og to husmødre i dommersete — kanskje dog med en større eller mindre snev av politisk stivkrampe og det dermed korresponderende forkrøblede judisium i emnet — er muligens ytterligere avsporet i dokumentasjonens vrimmel? Istedetfor at retten blir presentert den absolutte utsorterte ammunisjon — det enkle, selvinnyttiggende riktige. Et til det vesentlige begrenset materiale. In casu skulle det altså kjøres med et drivstoff, som i dagen i dag uten tap av prestisje kunne lede det dømmende element ut av medbrakt eventuell synkvering hva angår søksmålets historiske grunnpunkter. For dette formål er intet mer egnet enn ett, to eller tre offisielle dokumenter m. videre.

Dømmes det da allikevel mot faktum og jus — vil dommeren stå seg selv i lyset under den oppklaring av

den hittidige, offisielle historieforfalskning, en oppklaring som nu i flere år har pågått i inn- og utland.

Selv om sakens utfall sannsynligvis ikke var blitt et annet, burde prosessuell og dokumentarisk granitt usentimentalt og utelukkende vært anvendt fra først til sist av den i saken såkalt tapende part — som i virkeligheten etter evne søkte å anvende den korrekte lesning av straffelovens daværende § 86 i relasjon til «krig de jure», på konkrete avtaler og offentlige dokumenter, hvis avgjørende tolking finnes i innenatlesning og ikke i hva det sies at man tenkte før og etterpå man undertegnet dem . . .

Advokat Wieseners innvitt til advokat Schjødt jr. om å drøfte paragrafen, vek motparten unna: — det lar jeg meg ikke narre til! Denne bemerkning hadde nok vakt en gammeldags dommers mistanke. —

Vi er allesammen mer eller mindre synkvervet av det store skoddespel som gjemefront- og Utefront-JUNTAEN har greiet å skape en stakket tid. Men man kan ikke regne med å lure almenheten — selv ikke almenheten — stort lenger. En til denne dag stående foreteelse i denne bevisste tilsøring av korrekt historiske fakta — kalt «historieforfalskning» og frekke krenkelser av rettens ABC, er at dokumentasjoner ikke har tallet! Lovens krav til habilitet og uhildethet hos dommere har i denne forfallsperiode for norsk rett ikke vært lagt den minste vekt på helt opp i Høyesterettsjustitiarius' stilling. Terje Wold var et særlig opprørende eksempel!

Se her domstollovens § 108 og § 113. Og professor, dr. jur. Jon Skeies monu-

mentale artikkel i NATIONEN 2. august 1945 om «Dommerhabilitet i landsviksaker». Skeie slutter slik: «En dommer har nemlig i følge domstollovens § 113 plikt til selv å gi opplysning angående omstendigheter som kan gi en part rett til å kreve at han utelukkes. Denne forskrift er ennå ikke opphevd ved noen provisorisk anordning.»

*

Takket være uavhengige og andre kyndige i inn- og utland, og tapre kvinner og menn — kan det sies sikrere i dag enn i 1945 at det ikke er noe som ligner fundament under okkupasjonsoppgjørets romanaktige tiltalebeslutninger, som ofte ble kjørt i pressen før saken tok til — og hva med dommene, det vil si fordømmelsene av oppkonstruerte forbrytelser, såsom medlemsskap i et lovlig politisk parti? Her unntas selvsagt dommer over kriminelle handlinger på den tapende side. MOT kriminaliteten hos den seirende såes sjelden adekvat strafferettslig reaksjon, men tvertimot dekoreringer, anbringelse i stillinger, ofte av analfabeter, og forfremmelser, ja endog invitasjoner med videre til hove. —

*

En gammel forbryter med særdeles gode forbindelser trengte seg inn i en barakke for å få brennevin og skjøt to tyske krigsfanger. Ved en særdeles Kongelig resolusjon fikk han «betinget undlatelse av tiltale» etter innstilling av vedkommende statsråd. Under okkupasjonen deltok J.S.A. i et bestialske mord på Raymond Colberg. A. rømte til det søte liv i London og hans hustru som også hadde deltatt i mordet — ble skutt av tyskerne. Hun står øverst på en patriotstøtte i Griniskogen. Den ble avduket med alle autoriteter på plass . . .

Johan Scharffenberg skriver i Verdens Gang 21. januar 1952: «I norsk rettspleie har det nå vært brukt forskjellige mål på de samme handlinger etter forøvernes politiske standpunkt.»

*

I Løbergsaken vant de kjære gamle klisjeer, den hittil så matnyttige forvanskning eller neglisjering av historiske kjennsgjernin-

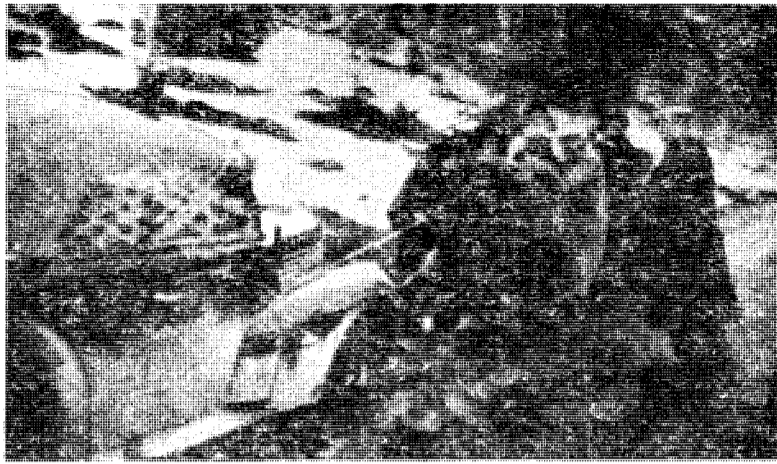
(Forts. side 22)

«En ung, tilsynelatende upartisk rettslært dommer og to husmødre i dommersete — —»

De norske krigsanstregelser

Regjeringen har kjørt i grøften.

(Forts. fra side 1)

denne kartskisse reiser nøkkelsspørsmål nr.

3. Var Nygaardsvoldregjeringen i funksjon eller etterlot den et vacuum «9. april»? Var den «effective» eller «i virksomhet», som respektive den engelske og den norske utgaven av min Quisling-bok spør.

Overvei følgende:

a) I løpet av alle de 24 timene 9. april kan regjeringen sies å ha befattet seg med en krigsliknende situasjon i maksimum 12 timer, nemlig fra 0206 da Koht tilstod overfor seg selv at det var tyskerne (ikke britene, idet hans utenrikspolitikk fastsatte at «vi ikke kommer med på feil side», i henhold til Hjelmtveit) som invaderte, til 0730 da regjeringens tog forlot Oslo for Hamar, pluss timene 1230 til 1930 da Hamardrøftelsene pågikk. Møtet på Elverum om kvelden var så kort at det ikke engang ble tid for Stortinget til å stemme over den beryktede «fullmakt». Fra da av var Kongen og hans ministre på flukt til 30. april da de søkte asyl på et britisk krigsskip i Molde.

På flukt.

b) Bortsett fra Kohts bemerkning til pressen i forbindelse da han nådde Hamar-toget kl. 0730, kommuniserte Kongen og regjeringen ikke med det lamslåtte folk før kl. 2310 den 10.4. over Hamar og Vigra (Ålesund) radio, og gjennom en proklamasjon 14.4 om at de var «i skjul et eller annet sted i Norge». Ingen ytterligere offentlige meddelelser fra Kongen eller regjeringen (statsrådet) nådde folket før 25.4. da London radio røbet at Kongen og hans ministre hadde nektet å anerkjenne Administrasjonsrådet. Tre dager senere begynte britene å evakuere og 30.4. forlot Kongen og hans ministre norsk jord.

Kongen og regjeringen var således uten kommunikasjon med nasjonen bortsett fra 3 korte radiobekjente gjørelser, fra 9. april da de forlot hovedstaden, til 30. april da de forlot moderlandet for godt og kom under britisk kontroll inntil de fant et annet skjulested i utkanten av de arktiske strøk fra 2. mai til 7. juni — et område som psykologisk først ble akseptert som en ekte del av Norge etter 1945.

Folket fikk ingen ordre om å slåss gjennom «april-dagene» (eller etterpå) og ble holdt i fullstendig villrede med hensyn til statsrådets oppholdssteder eller praktiske planer. Ingen anvisning ble gitt den forvirrede nasjon, som (med rette) følte at den var blitt latt i stikken, og depresjonen øket dag for dag.

c) Administrasjon?

10.4 C.J. Hambro, stortingspresidenten som hadde forrang for alle nordmenn bortsett fra Kongen, forsvant inn i Sverige med en «fullmakt» som det ennå står tilbake å forklare helt ut. Samme dag avsluttet Kongen og representanter for de fire store politiske partier første runde av forhandlingene

med tyskerne — det vil si inntil Koht og Ljungberg vendte tilbake fra London (til Tromsø) 18. mai (Hambro fra Sverige 31. mai) og forhandlinger, via Sverige, om en demarkasjonslinje mellom det okkuperte og uokkuperte (arktiske) Norge ble oppgitt på grunn av den forestående engelsk-franske evakuering av Narvik og Tysklands komplette mangel på interesse. («Mellom nøytrale og allierte», Universitets-forlaget, Oslo 1968)

11.4. mottok Kongen Quislings utsending, kaptein K.S. Irgens, kommandør i Den Norske Amerikalinje, i Nybergsund og 12.4. tok Kongen tilflukt i Sverige som privat borger. 10.—13.4. Hambro, Koht og ministrene Torp og Hjelmtveit søkte å etablere en norsk eksilregjering i Sverige, men deres anstregelser viste seg forgjeves på grunn av svenske innvendinger mot et slikt brudd på svensk nøytralitet. («Frågor i samband med Norska Regeringens vistelse utanför Norge 1940—43», Kungliga Utrikesdepartementet, Stockholm, 1948).

11.4. ble altså Kongen skilt fra sin statsminister inntil 14.4. da Nygaardsvold, Koht og Torp nådde igjen det kongelige selskap på Otta i Gudbrandsdalen og det ble holdt et statsråd for å drøfte fortsettelsen av flukten. Det første statsråd som beskjeftiget seg med noe annet enn det fysiske å overleve etter 11.4. fant sted på Stuguflåten 22.4. da saker utenfor regjeringskontroll ble overveiet. (Se kartskissen)

Det ble ikke opprettet noen forbindelse med Quislingregjeringen i Oslo — trass i tre forsøk fra Quislings side (Irgens, Johan L'Orange og Kungelige Slott, Stockholm) — etter at Kongen med tårer hadde sendt Irgens vekk 11.4., heller ikke med Administrasjonsrådet etter at Kongen privat hadde tatt avstand fra Paal Berg i telefonen 18.4.

Statsrådet i Molde (25.—30.4.) beskjeftiget seg hovedsakelig med flukt, og det gjorde også det neste i Tromsøområdet 8. mai.

De to neste møter som beskjeftiget seg med administrative saker etter Stuguflåten (22.4.) ble også holdt i Tromsø-området og behandlet ufullførte norsk-tyske forhandlinger via Sverige (31.5.) og total kapitulasjon (7.6.)

Kort sagt, Kongen og hans råd møttes samlet eller del-

vis for å drøfte administrasjon på to av de 21 «april-dagene» (9. og 22.4.) pluss to dager til (31.5. og 7.6.) i løpet av ialt 67 dager på flukt og i skjul på norsk jord.

De få andre møter var hovedsakelig eller utelukkende viet flukten og spørsmålet om virkelig å kjempe mot fienden ble aldri nevnt offentlig av statsrådet under hele denne patetiske periode.

Følgelig antok Quisling (fra kl. 1930 den 9. april til 15. april) og Administrasjonsrådet fra 15.4., om ikke før, at Kongen og hans råd hadde opphørt å funksjonere effektivt. Og de hadde rett i det.

Begge styre avviste overensstemmende hermed av humanitære, politiske og militære grunner den såkalte «alminnelige mobilisering» — en handling for hvilken skaperne og medlemmene av Administrasjonsrådet aldri har blitt straffet, skjønt deres usurpasjon av makt og deres oppførsel var langt mere opprørende (vis å vis offisiell norsk historie) enn det Quisling fant på.

d) Flukten.

Å forlate norsk territorium var i Nygaardsvoldregjeringens tanker fra tilnærmet kl. 0230 den 9. april, da Hambro betonet «hvis det verste skulle hende, fører flere veier fra Hamar inn i Sverige» og kl. 2200 samme dag i Elverum da Nygaardsvold selv sa: «selv om den norske regjering må gå over til Sverige, så får vi forsøke å holde regjeringsnavnet oppe.»

Vel, natten til 9. april hadde «det verste» hendt og Kongen, Hambro og iallfall tre ministre gikk da også som seg hør og bør inn i Sverige. (Kongens opprin-

Hvorledes er det med
BLADPENGENE?
Har DE betalt?

nelige tanke var å bli i Norge noen dager, antagelig å få hvile, noe han trennet men også for å se hvorle hans ministres forsøk på etablere en eksilregjering i Sverige falt ut).

Kongen fikk imidlertid snart vite at Sverige ikke kunne tillate ham eller hans ministre å funksjonere i offisielle verv på svensk grunn og han vendte så tilbake til Norge etter få timers forløp (nøyaktig hvor mange er ikke fastslått).

13.4. hadde Kongen hans følge oppgitt et forsøk på å slutte seg til nye forsvarssjef, Otto Ruge i nærheten av Lillehammer (Øyer), og de hadde stemt seg for å forsøke nå frem til de nettopp komne britiske fortroppe Romsdal (Åndalsnes) i den.

De gjenværende 17 av de 21 «april-dager» var nesten utelukkende viet til å forsøke å nå vestkysten ved Åndalsnes eller annet sted. Situasjonen var da blitt desperat og flukten hodkullst.

I løpet av de 21 dagene bragte Kongen og de fredeles tjenestegjørende ministre natten på 11 forskjellige steder, noen ganger uten egen seng for alle i selskapet. Ved Nybergsund (9.4.) hadde de klumpet seg sammen i venteværelset på postkontoret, på Koppang ble nektet losji (12.4.), på Otta fant de intet oppholdssted før kl. 23.00, den 22.—23.4. kjørte de hele natten, vel ligvis sov de i det hele tatt.

(Forts. side 11.)

Torp ser mørkt på situasjonen.

ALF GLENG:

UNG IDAG

Vi nærmer oss kristenhetens største høytid, julen, da fredens evangelium skal forkynnes fra de tusen prekestoler. Men er det freden som er det mest fremtredende i menneskenes sinn?

Forretningsstanden har rustet seg til rekordhandel i julemåned, restaurantene venter kjempeinnrykk til overdådige julebord, mens andre er gått igang med forberedelse til å «feire» 25 års jubileet for «befrielsen» av Norge med kommunisters og demokraters hjelp.

Jeg tillater meg å stille spørsmålet om det er noe grunnlag for all påtenkt festing?

P. O. Storlid hadde nylig en større artikkel i MORGENPOSTEN om «Mannen som setter spørsmåltegn ved vår ytringsfrihet». Det gjelder «den illgjette» redaktør Toralv Fanebust, som har vært forfulgt av de demokratiske maktbærere i de samme 25 år, bare fordi han har påpekt hvordan de maktbærende burde opptrådt ifølge fredens evangelium da «freden brøt løs» i de «herlige» maidager i 1945, som prester og andre forkynnere i radioandaktene stadig må minnes i sine prekener. Men de nevner aldri alle de tusener ærlige og fredelige mennesker som i de selvsamme maidager ble fengslet uten lov og dom og enten sperret inne i overfylte celler eller bak piggtråden i konsentrasjonsleirene, mens kone og barn ble kastet på gaten og hjemmene deres plyndret.

Hvordan ser så verden ut idag? En bør bare titte på de store overskriftene i dagens aviser: «Protest i Praha mot all terror.» — «Marsjen mot død» fortsetter. — «Blodige sammenstøt i Milanos gater onsdag.» — «Blodige opptøyer i forstad til hovedstaden i Nigeria.» — «Antallet dødsoffere i Biafra ligger langt over 1000 daglig», sier pastor Elias Berge, som i gåraftes kom tilbake til Oslo etter en lynvisitt i Biafra. «Et deprimerende besøk?» — «Å stå ansikt til ansikt med den biafranske nød er alltid like opprørende. Å se nigerianske MIG-fly slippe bomber i hytt og vær, mot det usleste lille kjøretøy som ruller og går, er hver gang samme hårreisende opplevelse. Men det virkelige sjokk fikk jeg først da jeg satt trygt i flyet på vei mellom Amsterdam og København og leste at engelskmennene forsterker våpensendingen til Nigeria. Det kan bare tolkes i en retning: no-

en snarlig slutt på krigen skal man ikke gjøre seg forhåpninger om . . .»

Den sovjetrussiske forfatter Solsjmitsyn i åpent brev til hans motstandere: «Dere lever i hat og skam! Dere er blinde som leder de blinde! Dere ser ikke engang at dere går i stikk motsatt retning av det dere hevder dere gjør. I denne kritiske stund har dere intet konstruktivt, intet godt, å foreslå for vårt alvorlig syke samfunn, men bare deres gamle hatske årvåkenhet. OFFENTLIGHET, ærlig og full offentlighet, det er den første betingelse for et hvert samfunns helse, også vårt. Den som ikke ønsker offentlighet for fedrelandet, han ønsker ikke å rense det for dets sykdommer, men å jage sykdommene inn, slik at de kan råtne der,» slutter Solsjmitsyns brev.

Enhver som har en våken samvittighet, vil forstå at forfatteren Toralv Fanebust i Norge og Aleksandr Solsjmitsyn i Sovjet blir utstøtt av de «godes» selskap. Men vi leser videre: «Verdens våpenutgifter opp 30 pst. siden 1965. Totalproduksjonen i 1900 er lik militærutgiftene idag, sier svensk bok. Dersom den tendens man kan følge siden 1949 fortsetter, kommer verdens rustningsomkostninger om få år etter neste århundreskifte til å tilsvare dagens samlede verdensproduksjon. Supermaktene USA og Sovjetsamveldet har øket sine militære utgifter siden 1965 med 40 pst. Hvis ikke kapprustingen nå blir stoppet, kan det være forsømt.» Den verdenskjente svenske professor Gunnar Myrdal vet nok hva han snakker om.

En stor del av de eldre mennesker i landet vårt skjønner lite eller intet av det som skjer i verden idag. De er bare fortapt i «det tyske overfallet i 1940» og «de herlige maidager i 1945». Men heldigvis finnes det ungdom som forstår fakta idag. Det har nylig vært en kronikk-konkurranse i AFTENPOSTEN: UNG I DAG.

Premievinnerne forbigår vi i taushet. Det har vært innlegg senere i avisen fra leserne som sier at de skjønner intet av innlegget til 1ste premievinneren. Det var vel like uforståelig som Bjørnsonmonumentet foran Kringkastingshuset for det store publikum. Den uten sammenligning beste kronikken av samtlige som har

(Forts. side 20)

Som emigranter i eget land

De fleste mennesker som har reist litt omkring i Europa, vil vel i de årene som er gått siden den russiske revolusjon ha truffet emigranter fra det store landet i øst. I Paris, London og Berlin vrimlet det av dem og noen av disse politiske flyktninger kom også til de skandinaviske land og slo seg ned i hovedstedene, København, Stockholm og Oslo.

Men også langs Norges langstrakte kyst og i innlandets byer finnes de her og der.

Selv om mange av dem, ja, kanskje de fleste ikke hadde fått med seg annet enn det de sto og gikk i, og selv om de måtte ta et hvilket som helst yrke de kunne finne for å oppholde livet, så ble de dog alle overalt i Europa mottatt med vennlige følelser. De ble behandlet med kjærlighet og omsorg alle steder, fordi folk flest syntes forferdelig synd på dem på grunn av deres tragiske skjebne. Sympatien for det nye røde enevelde i øst den gang var jo heller ikke særlig stor i de fleste europeiske land.

I året 1927 kom imidlertid en ung nordmann, som var sluppet inn i Sovjetstatens lukkede land, til Moskva. Han var blitt sendt dit med et spesielt oppdrag på vegne av et norsk aksjeselskap, som håpet på å få sine konsesjoner tilbake etter mange års beslagleggelse i den kommunistiske stat. En dag da han innfant seg i den norske legasjon ble han invitert til å delta i et privatselskap hos den daværende norske minister. Der fikk han i en av salongene se et maleri av en dame i «grande toilette», som var opphengt på en av veggene. Han spurte da om hvem damen på maleriet kunne være? Han fikk til svar at det var et portrett av husets tidligere eierinne en rik enke etter en russisk aristokrat. «Hun er forresten så heldig», sa ministeren «at hun har fått lov til å bli boende her i kjelderetasjen som husets portnerske.» I motsetning til så å si alle hennes venner, som enten var likvidert, sendt til Sibiria eller hadde klart å flykte fra Russland.

Årsaken til at hun ble behandlet så mildt var at hun alltid hadde vært kjent for å ha vært gavmild mot de fattige. Hun var altså blitt borte i sitt eget land. Men selv om hun måtte være forsiktig og leve et stille liv og ikke blande seg i landets styre og stell, så var hun dog ikke blitt en fremmed blant sitt eget folk og ble heller ikke betraktet som sådan

Hun var og ble anerkjent som russisk borger med de rettigheter som fulgte med en slik status.

Men slik var det derimot ikke med de såkalte «landsvikere» i Norge av anno 1945—1960-årene. Nei, disse mennesker ble faktisk behandlet som «emigranter i eget land». At noe slikt kunne skje og at en slik isolasjon av landsmenn ble ansett som rettferdig i norske menns og kvinners bevissthet gjennom så mange år etter krigen kan bare skyldes den voldsomme og hatfylte propaganda, som under hele okkupasjonen ble satt inn mot dem der ble stående på sin post i fedrelandet Norge, og ikke sviktet i farens stund. NS-folk var og ble syndebugger, som det var særdeles lett å kaste seg over da «freden brøt løs» over deres hoder.

Det er klart at når mange mennesker i årevis blir tvunget til å leve under et slikt åndelig press og en slik terror, må det sette spor etter seg som kan gi seg forskjellige slags utslag. Hos de svakere sjeler kunne da tvilen melde seg og få dem til å spørre om det nu likevel skulle være en snev av sannhet i all den løgner, som daglig ble slynget ut gjennom presse og radio og i årene etter krigen. Eller det

kunne gå så vidt, som det faktisk skjedde i flere tilfelle etter 1945, at menn og kvinner tok sitt eget liv både i og utenfor fengslene og konsentrasjonsleirene. Og var man blant de heldige som bedre kunne tåle en slik påkjønning, så ble man i alle fall tvunget inn i en temmelig følelig isolasjon.

Jo, NS-folk ble i sannhet behandlet «som emigranter i eget land». De ble heller ikke bare utsatt for åndelig grusomhet. Selv kvinner og barn, som var blitt stående alene da deres menn og fedre plutselig ble fengslet, ble jaget ut på gaten — tilmed fra de hjem de hadde bebodd gjennom mange år. Deres økonomiske midler, hvis de hadde noen, ble beslaglagt eller tatt fra dem, så de var ene og alene henvist til forsorgen eller til å bli hjulpet av de NS-folk som ennå hadde sine hjem i behold og som ikke var fengslet. Disse fylte da sine hjem med de hjemløse og var lykkelige jo flere de kunne finne plass til. Men den norske stat ga sannelig ikke noen av disse forfulgte en portnerbolig i deres egne tidligere hus.

Ingen NS-folk følte noen glede ved å lytte til hetspropagandaen fra London under krigen, for denne hetsen gjorde bare vondt verre for

(Forts. side 21)

Baker til jul?

En liten rundreise i bokverdenen med Siegfrieg

Som vanlig skal vi også i år omtale endel av årets bøker som vedkommende forlag har vært så vennlige å sende oss:

EN HYGGESTUND MED FYRDIRIKS

C. F. Diriks: *Fyrdiriks tegner og forteller. Cappelen.*

Den som har vært litt borte i studiet av Kristianas gamle historie har ikke kunnet unngå å treffe på tegningene til fyrdirektør Diriks. Det er hyggelig å kunne friske opp igjen bekjentskapet med denne boken, som første gang utkom i Kristiania i 1924, men som nå foreligger i revidert utgave. Her finner man da foruten de gamle Kristiania-tegninger også hans egne beretninger om barneårene i hovedstaden. Men Diriks har også annet å berette om sitt innholdsrike liv. Allerede som 13 års gutt kom han inn i marinen som sjøkadett og her var det litt av hvert å oppleve. Det høres nesten utrolig ut at dette ikke ligger lenger tilbake i tiden enn snau 150 år. I 1833 ble han utnevnt til sekondløytnant og i 1840 ble han premierløytnant og samme år kaptein på briggen «Preciosa» av Drammen. Senere førte han dampskip vesentlig langs norskekysten, avbrutt av innkallinger til marinen, hvor han deltok i tokter bl.a. til Valparaiso og New York. Han arbeidet også en tid i kystmålingen som hydrograf inntil han i 1855 ble utnevnt til fyrdirektør, en stilling som medførte nye reiser kysten rundt. Alt dette skildrer han friskt og levende i sin tegnebok og sin dagbok. Han gikk av i 1881 og døde i 1895.

I denne nye utgaven, som er redigert av Thor Bryn er det foretatt enkelte forkortelser og sproget er også moderte revidert. Hva billedstoffet angår er dette delvis fornyet og supplert fra førsteutgaven og det er tatt med dirikstegninger som ikke tidligere har vært publisert i bokform.

En hyggelig og verdifull bok.

Å — FOR EN TID!

Fredrik W. Ileboe: *A for en tid. Aschehoug.*

Det var svært mange som gledet seg over Ileboes kåserier i kringkastingen om den tid som var og som så mange minnes med ve-

mod. De vil vel også kaste seg over Ileboes bok, som skildrer denne tid i tekst og fotografier. Selv er Ileboe den fødte forteller med en hukommelse som en vel-smurt datamaskin. Hva er det ikke alt han husker og han gjør det også alt med et smil selvom vel meget ikke var så meget å smile av dengang heller.

For alle de mange eldre som mere og mere foretrekker å minnes fortiden enn å tenke på fremtiden som kan fortone seg nokså trist på mange måter, må dette være en bok midt i blinken. De vil bla og minnes og gjenta med forfatteren «Å — for en tid!»

TVIL OG TRO

Tanker om tvil og tro.
Ni fjernsynsintervjuer ved
Haagen Ringnes. Cappelen.

Da Fjernsynet fant å burde bringe balanse i regnskapet ved å la sin serie om kristentro følge av en serie om tvil og tro, så førte det til stor strid og uro. De fleste av de intervjuede var jo ateister og mange mente at de ikke hadde krav på å bli hørt fordi det virket støtende på dem som ikke tvilte. Vi synes ikke det er et brukbart argument. De som er salige i sin tro kan vel neppe anfektes av slike uttalelser som de vel ikke kan ha unngått å møte tidligere. Vi synes det kan være sundt at også tvilere og motstandere får anledning til å lufte sine meninger, og vi tror at det også rent religiøst kan komme noe godt ut av det. Intervjuobjektene var som nevnt vesentlig folk som direkte tok avstand fra kristendommen, men det var også endel som vel nærmest kan beskrives som positive agnostikere. Og det de sier synes vi på mange måter er verdifullt. En kristendom som må avsperras fra omverdenen for ikke å gå under kan vel ikke ha stor verdi og vi skulle også tro at den heller styrkes ved å møte tvil og motstand.

JA, GJORDE HAN DET?

Lev Bezymenskij: *Slik døde Hitler. Aschehoug.*

Det er en temmelig uhyggelig bok den russiske kaptein fra angrepet på Berlin i 1945 nå har funnet det opportunt å sende ut. Denne gramsingen i døde motstanderes liv og legemer er ytterst diskriminerende for dissekørene selv. Vi har sett noe tilsvarende i Norge hvor allehånde professorer har kastet seg over den døde Quisling.

Da russerne — takket være amerikanernes tåpelighet — tilkjempet seg den tyske rikshovedstad i 1945 fikk de også anledning til å under-

søke Hitlers skjebne nærmere. Blant annet falt en rekke personer som oppholdt seg i bunkeren sammen med Hitler i deres hender. Det ble da meddelt offentligheten at man intet bevis hadde for at Hitler var død og det ble utbredt rykter om at han var flyktet til Spania, Sør-Amerika, eller andre steder. Hva han nå skulle der å gjøre.

Nå forteller den russiske forfatter at man tvertimot fant restene av likene både til Hitler, til fru Eva Hitler og til familien Goebels. Og likrestene serveres leserne i fotografier og tekst. Hensikten er tydeligvis å slå fast at Hitler ikke skjøt seg, men tok gift, noe som da skulle være mindre «heroisk». Vi tror for vår del at det var noe helt annet enn det heroiske som var det vesentlige for Hitler i denne nederlagets stund. Han kjente til den skjebne Mussolini hadde fått med mishandlingen av liket, og han kjente til de trusler som offisielt var rettet mot ham selv. Det han fremfor alt ville unngå var dette at det tyske rikets kansler skulle bli ført rundt i bur av fiendene, utsatt for fornærmelser og nedverdiggelse. Han fant kanskje at gift døden var sikrere og påliteligere enn dette å skyte seg. Og han hadde ordnet med at likene skulle brennes så det intet ble tilbake for fienden å leke med og skrive bøker om.

Vi synes det er nokså uvesentlig hvilken døds måte han valgte. Men vi kan heller ikke se at denne bok rydder tvilen bort. La gå med at det virkelig er rester av Hitler og hans hustru russerne har funnet og undersøkt, så er obduksjonsresultatet slik det fremlegges i boken ingenlunde overbevisende. Man fant rester av gift, men det kan ikke sies med sikkerhet om det også var skuddmerker eftersom halve hodeskallen var vekk. Og Hitler kan jo meget godt for sikkerhets skyld både ha tatt giftampullen i munnen og ha skutt seg.

Hvorledes det nå er med dette, så synes vi dette er en bedrøvelig bok uten krav på offentlig interesse — om ikke annet så for offentlighetens egen skyld.

EN RAR BOK

Sissel Lange-Nielsen:
Isisfesten. Aschehoug.

Det er en rar bok forfatterinnen denne gang har skrevet, bygget som den er på gamelegyptisk mystikk i moderne drakt. Men vel-skreven synes vi den er og også fengslende på mange måter. Er det ellers et tidens tegn at de yngre forfattergenerasjoner begynner å søke tilbake til mystikken i en tid så full av nøktern realisme, med datamaskiner, kosmonauter, atombomber og velferdssamfunn? Og er det rart at forsøkene til å begynne med nok er litt famlende og virker «rare»?

TO NYE JUNG-BØKER

C. G. Jung: *Psykens verden. Cappelens Uglebøker.*
C. G. Jung: *Svar på Job. Cappelens Uglebøker*

C. G. Jungs filosofi får flere og flere venner og beundrere, iallfall her i Norge, og det er vel også et tidens tegn og en flukt fra den virkelighet som ikke er så meget å rope hurra for. Det vil derfor sikkert bli hilst med glede at man i tillegg til tidligere bøker, nå har fått to nye Jung-bøker i Cappelens Uglebøker, som jo også er rimelige i anskaffelse.

I «Svar på Job» får man for første gang en innføring i Jungs religiøse og moralfilosofiske tenkning og vi skulle tro at nettopp dette vil interessere mange sterkt som et mere personlig møte med filosofen.

Den annen bok «Psykens verden» gir ellers et engasjerende innblikk i hans tankeverden mere generelt sett. Boken består av fire deler som omhandler: forholdet mellom psykologi og diktning, psykoterapi og verdensanskuelse, «Bidrag til selvets symbolikk» og endelig et avsnitt hvor forfatteren søker å finne forbindelseslinjen mellom psykologi og fysikk.

TIL GLEDE FOR FØNHUS- VENNER

Mikkjel Fønhus: *Skogsfolket i bjønnemarka. Aschehoug.*

Like årvisst som selveste julen kommer Fønhus med en bok fra skog og vidde, og slik også i år. Boken vil nok som alltid bli mot-tatt med begeistring av de mange Fønhus-elskere. Handlingen foregår i skogåsene mot Hallingdalsfjella og Motdalsfjella og ennu finnes det bjønn i disse trakter. Fønhus er en mester når det gjelder dyreskildringer, men kanskje ikke alltid så god når det gjelder menneskeskildringer. Det er da også først og fremst dyreelskere som gleder seg over den gamle skogs-

manns skildringer i en stil så merkbart preget av saga og gammel-norsk kultur. Og så ønsker vi le-sere god tur på jakt sammen med Fønhus etter «Soppdalsbjødn».

DEN ELSKELIGE BISP

Kristian Schjelderup: *Under åpen himmel. Aschehoug.*

Når vi kaller Kristian Schjelderup for den elskelige bisp, så er det naturligvis ut fra det at vi ikke synes bispene alltid har vært det. De har ikke engang alltid vært gode mennesker, men det er så avgjort sørlandsgutten som ikke engang fikk preke i sin hjembygds kirke, Dybvåg, efter at han var gått av som biskop. Han hadde ikke vært rettroende nok, må vite, selvom hele hans liv på den annen side har vært en slags preken om kristendom og humanisme. Verden har ikke alltid møtt Schjelderup på en hyggelig måte, selvom han vel ofte var skyld i det selv. Han ville ikke stikke fingeren i jorden for å lukte hvor han befant seg, men turet frem i en ond verden søkende og tvilende, men alltid med et åpent hjerte og et barnlig sinn. Og dette elskelige sinnelag slår bro over alle motsetninger i det lange løp — bortsett altså fra hos de rådende i Dybvåg kirke.

Biskop Schjelderup hører til de sjeldne personligheter innen den norske kristenhet som også har åpent sinn for verdiene i andre religioner. Han siterer Johs. evangeliet 10.16: «Jeg har også andre får, som ikke hører til denne sti.» Og ut fra det drar han på pilgrimsferd også til andre religioner og til katolske mirakler i Konnersreuth.

Han bringer minner fra sin fangetid på Grini, man han har også hatt mot og kristendom nok til å tale deres sak i en vanskelig tid som etterfulgte ham som fanger sammesteds efter «befrielsen».

Derfor står han vårt hjerte nær og derfor vil også mange av «våre» med glede lese denne nye bok.

REDAKTØR OLAV LARSEN MINNES

Olav Larsen: *Sti gjennom ulendt terreng. Lærelid-partistrid - ny vekst. Aschehoug.*

For den som i de unge år har stått oppe i den politiske strid dengang det fremdeles var liv i norsk politikk, er det interessant å følge utviklingen og det som hendte hos motstanderen, skildret av en så sympatisk motstander som redaktøren av Hamar Arbeiderblad, som senere også ble redaktør i Arbeiderbladet i Oslo. Boken skildrer ellers de unge år, fra han begynte som typograflærling og

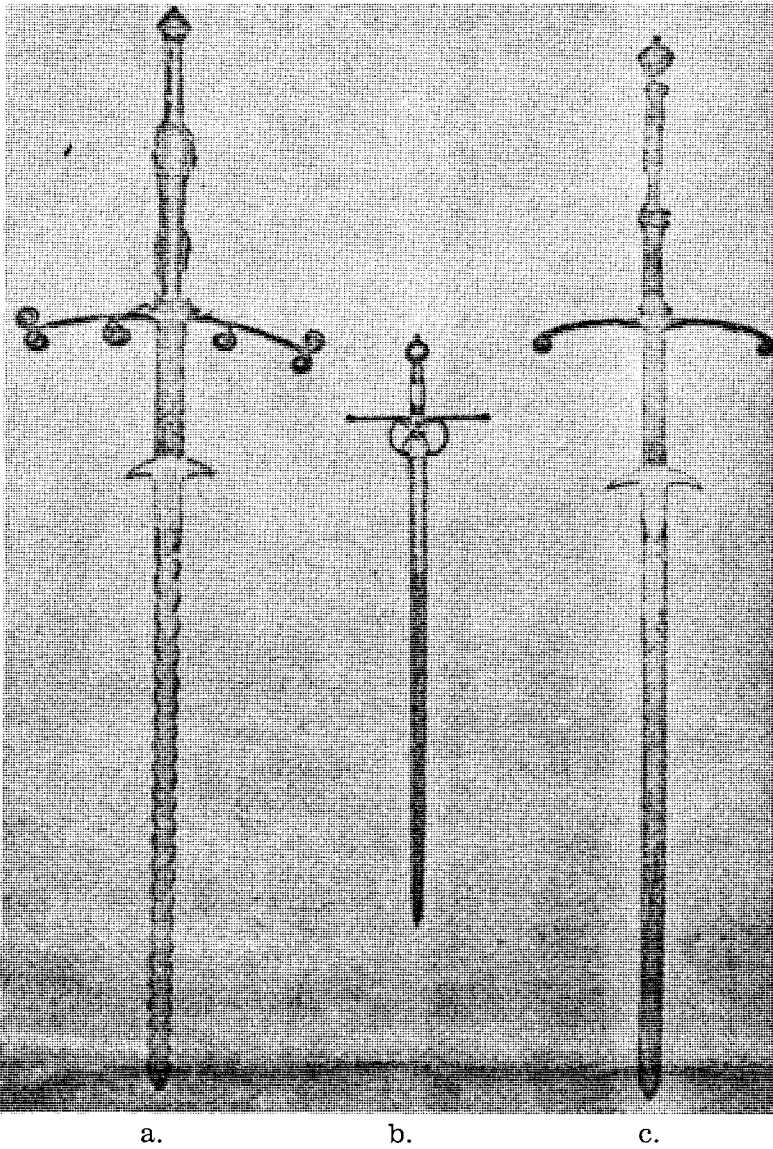
(forts. s. 14)

Fra tohåndssverd til kårde

Av H. M. P.

Tohåndssverd fra 1500-årene (a og c — det første «flamberg»). I midten b) kårde ca. 1600). Fra Universitetets oldsaksamling, Oslo.

Med romerrikets fall fikk krigskunsten også en forfallsperiode som varte helt til ca. år 130. Men etter denne tid begynte en renessanse som gjorde seg gjeldende på alle områder — organisasjonsmessig, våpenteknikk og taktisk.

Det som faller en sterkest i øynene etter 1300, er at fotfolkets anseelse og betydning vokser, mens rytteriets er avtagende, og det i så sterk grad at en må opp til 1600-årene før det vinner igjen noe av sin gamle verdi som kampfaktor. Allerede i 1400-årene var fotfolket begynt å innta den dominerende stilling som senere ga det navnet slagmarkens dronning.

Rytteriet, som bestod av pansrede ryttere, hadde som oppgave å angripe motparten i individuell kamp, mann mot mann, uten tanke på taktisk ledelse.

Fotfolket var i ridderhærens tid bare en lettvepnet og høyst underordnet reserve som ikke spilte noen synnerlig rolle for avgjørelsen.

Første gang en ridderhær ble slått av fotfolket, var ved Courtray i 1302, og der-

etter går fotfolket fra seier til seier. Da Karl den Dristiges riddere ble slått av schweiziske fotfolk i 1476—77 ved Granson, Murten og Nancy, var det for alltid slutt med ridderhærene. Det var nå klargjort at pansrede ryttere ikke kunne stå seg mot organisert og ledet fotfolk.

Den utvikling fotfolket gjennomgikk i denne periode, viste seg meget sterkt på det våpentekniske område. Oppfinnelsen av kruttet og innførelse av ildvåpnet, var opptakten til en rivende krigsteknisk utvikling, selv om ildvåpnene til å begynne med spilte en betydelig beskjednere rolle enn en ofte er oppmerksom på. Buen og armbrøsten hevdet seg lenge i konkurransen. Ved Azincourt var det f. eks. ennå bueskytterne som gjorde utslaget.

Hva de blanke våpen angår, så oppstod der ikke egentlig nye våpen, men de gamle ble utviklet til større fullkommenhet. Spydet ble til den 4—6 m lange «pike».

Sverdet med enkelt korsfeste var utelukkende et an-

Det ustvedtske fjernsyn eksellerer for tiden i oppvarmet hets mot Hitlers Tyskland, servert av den jødisk fødte Erwin Leiser som har slått opp sine pauluner i Sverige. Det tør imidlertid være tvilsomt om det som har vært sendt ut i den senere tid egentlig virker etter sin hensikt. Leiser er tydeligvis, og kanskje også naturligvis, så engasjert i den gamle krig at han mener enhver er like rystet over å få servert hendelser fra dengang som han selv er. Altså trenges det ikke neneverdig med kommentarer for å oppnå avsky og avstandtagen. Vi har imidlertid inntrykk av at svært mange fikk en noe annen oppfatning av det de fikk se. Kjekk og begeistret ungdom, som både forsto å føre seg og å sette noe inn for en sak de trodde på, er jo mangelvarer i vår tid, selv om en Leiser vel ikke oppfatter det.

Det var imidlertid ikke akkurat dette vi skulle beskjefte oss med her. Vi har ikke så mange innvendingene mot det fjernsynet har presentert på området i den senere tid. For svært mange lager nok sine egne kommentarer og hører ikke så meget på Fjernsynets. Da er det langt verre og mere motbydelig det som legges frem på trykk om igjen og om igjen med løgnaktige sitater fra Hitlers «Mein Kampf», som man på den annen side gjør sitt beste for at den gemene mann ikke skal få lese selv.

Det er i USA en kan finne opphavet til denne løgnpropagandaen som til så meget annet som byr en imot. I

Forsvarte Hitler løgnen?

Vi avslører svindelsitatene fra «Mein Kampf» som jødiske organisasjoner i USA har lansert.

USA har man en organisasjon som heter The Anti-Defamation League of B'nai B'rith (en jødisk frimurerloge). Denne organisasjon i samarbeide med The Free Sons of Israel er trolig opphavsmenn til den påstand som har vandret verden rundt, og som også blir jevnlig trodd her i Norge, at Hitler i «Mein Kampf» har forsvart løgnen og at den virket kraftigere jo større den var.

Vi viser her til fotostatene fra en brosjyre de nevnte jødiske organisasjoner i USA har gitt ut, «The Anatomy of Nazism». Som man ser siteres det her fra «Mein Kampf». I oversettelse: «Hitler skrev: 'En avgjørende faktor når det gjelder å få folk til å tro en løgn er størrelsen av løgnen. Folkets brede masse faller i sine hjerters enfold lettere som offer for en stor løgn enn for en liten en.»

Det høres jo ikke så bra ut, men så er det da heller ikke korrekt at Hitler har sagt noe slikt — uten i forbindelse med andres løgnaktighet. Og gjettt hvis?

Jo. De gjettet riktig og de to jødiske organisasjoners omtalte brosjyre viser at det nok var grunn til å beskjefte seg med det.

La oss sitere fra «Mein Kampf» (den norske utgaven av 1941, side 220—221):

«Men hele den bunnløse jødiske løgnaktigheten og de jødisk-marxistiske kamporganisasjonene måtte til for å kunne skytte skylden for sammenbruddet over på den mannen, som helt alene og med overmenneskelig vilje- og handlekraft forsøkte å arbeide mot den katastro-

fen han så komme og spare nasjonen for en tid i dypeste skam og skjensel. Ved å stemple Ludendorff som skyldig i tapet av verdenskrigen, slo en våpnene ut av hånden på den eneste farlige anklager som med moralsk rett hadde kunnet stå fram mot landsforræderne. En gikk da ut fra den helt riktige grunnsetningen, at er løgnen grov nok gir det en viss sjanse til at den blir trodd. Det hender oftere at de brede lag i et folk i sitt innerste hjerte kan være fordervet enn at de med vitende og vilje er onde, og når en regner med denne primitive, enkle innstillingen er det selvsagt klart at det er lettere å narre dem med en stor enn med en liten løgn, selv kan de nok mange ganger lyve i det små, men de ville skamme seg over en stor løgn. Slikt kan de slett ikke selv finne på, og de vil ikke engang tro at det er råd at andre er så himmelropende frekke og fordreier en ting så infamt, ja selv når de blir opplyst om det, vil de enda tvile og vakle og mene at det må da være en annen måte å forklare det på, derfor må det da også alltid bli hengende igjen noe, selv av den frekkeste løgn, — en kjennsgjerning som alle de store løgnkunstnere og løgnforbundene her i verden bare så altfor godt vet og derfor også utnytter helt skammelig.

De som alltid har vært de flinkeste til å bruke løgn og bakvasking er jødene; hele deres tilvære er jo bygd opp på en eneste stor løgn, den at det for dem dreier seg om et religionssamfunn, mens det i virkeligheten er rasen det gjelder — — —

Så langt «Mein Kampf». Det som der står er som en ser noe helt annet enn det de to jødiske organisasjoner i USA hevder at Hitler har sagt og som en også har trodd på her i Norge. Det er jo faktisk det stikk motsatte som der står. Hitler angriper jødernes løgnaktighet og forsvarer ingenlunde løgnen. Tvertimot.

Ellers er det han skriver om løgnen i «Mein Kampf» verd å merke seg. For også her i Norge er det åpenbart at løgnen har lange ben og at den brukes flittig. «Derfor må det da også alltid bli hengende noe igjen, selv av den frekkeste løgn» om okkupasjonsforholdene og Norges «fortsatte krig» for å nevnte noe.

the Anatomy of Nazism

Published by:

The Anti-Defamation League of B'nai B'rith
515 Madison Avenue, New York 22, N. Y.

in cooperation with

The Free Sons of Israel • 257 West 93rd Street, New York 25.

Of course, part of the Nazi propaganda technique was simply the art of fabrication. Hitler wrote: "A definite factor in getting a lie believed is the size of the lie. The broad mass of the people, in the simplicity of their hearts, more easily fall victim to a big lie than to a small one."

Before Austria was invaded, Hitler said: "The people..."

Slik misbrukes «Mein Kampf» av bl. a. «The Anti-Defamation League of B'nai B'rith (jødisk frimurerorganisasjon)

(Fort. side 19)

Også et blad av Norges nøytralitetskamp i 1940

Behjertet frivillig innsats på Toten reddet Konge og regjering

Interessant beretning for FOLK OG LAND av en av deltagerne.

I Ø. Totens herredstyreprotokoll for 16. mars 1940 står følgende: Sak 8. Skriv fra Lena flyveklubb og Morterud batteri om å oppnevne en komité for å skaffe mer forsvarsvåpen til Batteriet. Valgt blev Anders Enge og Kr. Ørud. Bilitt.

For å forstå denne gåte må vi bla langt tilbake i historien, til en dag ut på våren i 1938. Jeg sitter og leser i Nationen, da jeg ser en notis om at Norsk Aero klubb har hatt årsmøte. Til sist i notisen står det at klubben vil opprette klubber i alle bygder, og ber om at mulige interesserte gjør henvendelse til kontoret. Dette kunne kanskje være av interesse for Toten-ungdommen tenker jeg og skriver noen ord til kontoret. Jeg får straks svar at etpar fra kontoret vil besøke meg på Lena, 2 dager etterpå kl. 1. Jeg går ned på hotellet og treffer sekretæren for Norsk Aeroklubb, E. Omholt Jensen, og kaptein Ole Reistad. Lena Flyklubb blir stiftet. Den første som melder seg er meieribestyrer Breivik, og så kommer i tur og orden 28 stk. solide karer som er interessert i å lære å fly. Etter etpar møter leier vi lokale, kjøper inn materiell og skal skaffe seilfly. Men for å fly må vi ha flyplass og vi finner et fint felt på Koberstrandhøgda. Dette kommer de militære for øre og en dag kommer flere offiserer og ser på feltet. Erling Bjørnson tar saken opp i stortinget og feltet blir merket av på kartet som fremtidig flyplass.

I løpet av det første år har vi avviklet 3 flystevner på Mjosa med fly fra Widerø flyselskap. Widerø sier til meg, at der må skaffes en flyhavn på Kapp med for-tøyningsbøyer og landingsutstyr. Ut på høsten blir Kapp flyhavn innviet med ordfører Hermandrud som festtaler. Stortinget utsatte avgjørelsen om å bevilge penger til flyplassen, da det var flere som hadde søkt i andre fylker.

Jeg var blitt meget godt kjent med E. Omholt Jensen og han var en riktig ivrig kar til å ordne alt jeg bad om. Ut på vinteren i -39 fikk jeg brev om at jeg måtte delta i klubbens møter. På N.A.F.s lokaler i Oslo. Det var klubbmøte første tirsdag i hver måned. Allerede på det første møte likte jeg

meg. Det var høy standard i forsamlingen. Foredrag av spesialister på alle områder. Ingen bruk av alkohol. Jeg traff offiserer fra flyvåpnet og alle de flyvere som kunne komme dit. I møtene deltok fra 150—200 menn og kvinner.

På dette tidspunkt foregikk den finske vinterkrig i øst og annen verdenskrig i vest. Jeg hadde ikke hørt mer om alt dette enn hva jeg leste i avisene. At vi skulle bli innblandet, syntes for de fleste av oss helt meningsløst. Vi var bestevenner med alle nasjoner. Himlen er skyfri, som det het. På møtet i Desember 1939 ble jeg derfor rystet. Kveldens foredragsholder tok for seg den militære situasjon, og ingen følte seg helt sikker etter dette. Han nevnte den stående styrke vi hadde, hvilke våpen vi hadde, hvilken trening soldatene hadde, og sammenlignet dette med finlenderne — russerne og tyskerne kontra de allierte. Bliir finnene slått, hva da? Hva skal vi gjøre? Den annen front er snaue 300 km borte. Vi har omtrent ikke kampfly. Ikke kampflyvere.

Alle som hørte foredraget sov sikkert dårlig den natten. Vi hadde alle fått noe å tenke på. Så feiret vi julen og en uke etter nyttår var jeg i Oslo igjen. Med det samme jeg kom inn, var stemningen til å ta og føle på. Finlenderne holdt på å segne under presset fra øst. Det manglet ryggsekker, det manglet mat, våpen og soldater. Da kveldens foredragsholder besteg talerstolen, var det dødsstille i den fullsatte sal. Det ble et foredrag jeg aldri glemmer. Nu må det handles. Meld deg frivillig til Finland. Har du ikke anledning til dette, gå inn i nærmeste forsvarsgruppe. Gammel og ung, finn din plass! Kanskje vi kommer med i natt. Kanskje vi slipper til neste uke, men vi kommer med, før eller siden. Vær beredt og selg fedrelandet så dyrt som mulig.

Jeg sammenkalte klubbens medlemmer hurtigst mulig, og ga et referat fra møtet. Alle var enige i at vi fikk legge seilflyvningen på hylla og foreta oss noe positivt i forsvaret. Men hva? Jeg besøkte min gode venn Quale Haugen på kom.kontoret og spurte han bent ut. Ja, dette er det mest fornuf-

tige forslag jeg har hørt, sa han. Det er like galt ved alle avdelinger. Vi mangler menn og våpen alle steder. Der dere kunne passe best, er ved Morterud Batteri til forsvar av Raufoss ammunisjonsfabrikker. Jeg er en venn av sjefen ved batteriet. Jeg skal ringe og spørre for dere. Sjefen sa det var det hyggeligste tilbud han noen gang hadde fått. Alt ble ordnet på et blunk og 3 dager senere ble vi alle mottatt på Morterud. Vi skulle gjennomgå et kurs ved batteriet. Vi fikk 3 øvelseskvelder i uka, og da vi alle sammen var interesserte lærte vi meget hurtigere enn vanlige rekrutter. Vi fikk fly fra luftforsvaret over Raufoss til å øve oss på. Hadde det vært alvor ville mange av disse fly gått i bakken.

Sjefen var en utmerket lærer som forklarte alt meget grundig. Men han hadde en bekymring. Vi hadde mitraljøser til lavforsvar. Vi hadde 2 kanoner til høyforsvar. Disse kanoner kunne ikke leveres mere enn 45 grader. Når flyene var bent over batteriet fikk vi ikke treff på dem. Flyene kunne bombe fabrikkene uten at vi kunne skyte. Vi var hjelpeløse. Han hadde søkt om flere og bedre kanoner, men ingenting fått. Han hadde også for lite folk. Det var bare så vidt nok til kanonbetjening, men ingen til observasjonsposter. Soldatene var ikke meget ivrige. Det eneste lyspunkt var vi frivillige. Han snakket helt åpent ut om saken og en kveld ble vi forlikte om at vi skulle gjøre noe i fellesskap. Vi avfattet en skrivelse til Ø. Toten herredstyre om å få oppnevnt en komité til å ordne saken.

Jeg tror hvert eneste menneske i Norge forstod at noe

fryktelig var i anmarsj. Til årsmøtene i Toten Potetmel-fabrik og Brenneriene på Toten var det søknader om bidrag til saniteten, og kaptein Rhoar Hovden på Kapp hadde et kompani på 160 mann som trenet hver kveld i forsvarskrig. Flyklubben fikk også 200 kr. til leie av bil til øvelsene på Morterud. Referatet fra herredstyret sto i neste dags nr. av «Vestopland», og Kr. Ørud ringer til meg og sier: «Vi har ingen tid å spille. Vi reiser til Oslo imorgen». Dette var den 6. april 1940.

På toget innover er Ørud i strålende humør. Vet du noe rart, sier han, forrige dag ringer en dame til meg og sier hun har et hundre tusen kroner i kontanter. Disse penger skal dere få å kjøpe kanoner for. Igår kveld ringer forsyne meg en annen enke og gir meg otti tusen kr. Nu skal vi ikke krysse hverken kongen eller ordføreren om penger. Vi betaler kontant. Vårt første besøk var i Forsvarsdepartementet. Ørud var lokalkjent der da han hadde sittet i militærkomiteen i Stortinget. Byråsjefen syntes det var et snodig påfunn, men Ørud forklarte ham alt og vi ble henvist til generalfeltøymeresteren, som var en gammel venn av Ørud. Han ble så glad og lykkelig over vår forsvarsvennlighet, at han tok oss i hendene og takket oss.

Ja, dere totninger er noe for dere selv. Dere har dra-gonforeninger, nå vil dere ha kanoner. Ja, dere skal få kanoner. Kjempefine. Jeg har et batteri franske hurtig-skytende med sentralsikte. Plenty ammunisjon. Fin-fine greier. Ja, vi har penger å betale med, sa Ørud. Hva, sa han. Ørud fortalte hele historien. Ja, hadde vi mange slike plasser som hos dere,

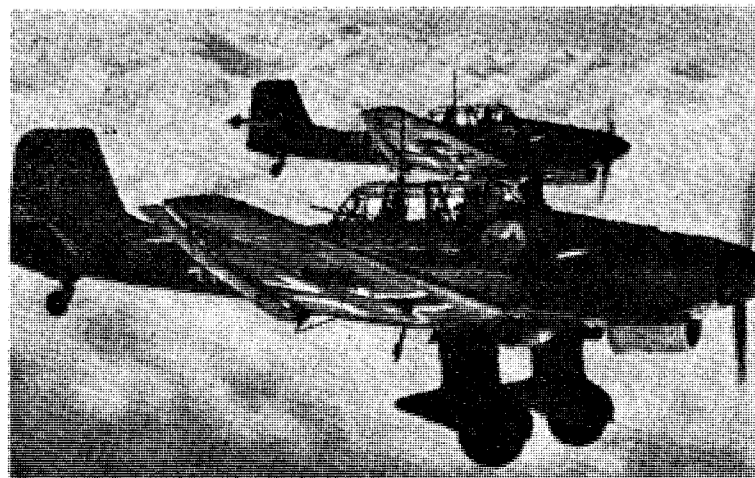
ja, da var det ingen sak. Ja, kanonene blir pakket og sendt imorgen. Men det er én eneste liten ting til. Dere må gå til sjefen for luftforsvaret, Oberstløytnant Mjølner og få tillatelse til å bære uniform. Dere må være soldater, ikke franktirører.

Om kvelden tok vi en pjoletter og gratulerte hverandre med resultatet. Nu skulle en eventuell fiende bli overrasket over Raufoss. Vi traff ikke Mjølner før langt på dag neste dag. Ørud forklarte hva det gjaldt og oberstløytnanten ble mørkere i ansiktet. Like til han avbrøt Ørud. Si meg, mine herrer, er ikke dere bønder begge to? Jo, vi er da det, sier Ørud. Ja, da kan dere reise hjem og passe deres gårdsbruk. Vi i det norske luftforsvar skal ordne opp med forsvaret. Dette skal ikke dere bry dere med.

Vi ruslet tilbake til Hotel Bondeheimen. Ørud kjøpte en flaske konjakk på veien. Da vi kom inn, ringer telefonen og Ørud får en beskjed. Han setter flasken på bordet. Kom fort, sier han, vi skal i Stortinget. Han er gammelkjent i Stortinget og vi får plass i en sidelosje fordi dette er et hemmelig møte, uten presse og tilhørere. Ørud kjenner hver eneste mann i salen og får greie på at nu er det tyske båter på tur oppover Kattegat. Om et øyeblikk er stormen over oss. Men i himlens navn, det skal vel mobiliseres, sier han til Hambro og Nygaardsvold. Da faller klubba. Møtet er slutt.

Oppe på rommet vårt fyller vi selters i glassene og skal drikke. Da uler de første fly innover byen. Å herre gud og bevare oss, sier Ørud. Han tar frakken på armen og springer på dør. Men Kristian da, roper jeg. Du glemmer flasken di. Han styrter avsted nedover gata mot Østbanen og jeg etter med frakken på armkroken. Han løper inn på stasjonen. Jeg får høre fra en panikkslagen person vi møter at alle tog er innstillet. Jeg tar så kursen over Torvet og oppover Trondheimsveien og springer helt til jeg når jernbanelinjen ved Grefsen og kommer ned på denne. Nede på festningen hører jeg skyting og øredøvende hvin av flyene som ruser over oss. Det var etpar granatnedslag som var litt nærgående, men ellers

(Forts. side 16)

De norske krigsanstrengelser

Ruges tropper var bare geriljasoldater, se bl. a. Koht.

(Forts. fra side 6)

fullt påkledd av frykt for å bli overrasket av tyskerne. Alt dette i fullstendig mørkelegging.

Ruten var på minst 600 km, for det meste over forferdelige, gjensnedde eller smeltede veier. De måtte ofte grave bilene sine ut (f. eks. Elverum—Nybergsund og Rendal—Hjerkin). Noen ganger måtte de låne biler. De kunne ennå ikke skjelve mellom tyske transportfly og bombefly og stoppet derfor ofte for å søke skjul. Noen ganger kom de på villspor, f. eks. Sandbu—Lesjaverk. Ofte ble de blokkert av tyskerne (f. eks. Rena 11.4., Dombås 14.—19.4.). Leilighetsvis falt det bomber i nærheten (f. eks. Nybergsund 11.4., Lesjaverk 21.4., Stuguflåten 22.4. og Molde 28.4.)

De kunne ikke stole på folk langs veien. Etter å ha blitt avvist på Koppang måtte de skjule seg i jernbanens postvogn fra Hjerkin til Otta (13.4.). Av den grunn groteske forkledninger. Kongen, Olav og følge bar ullhatter, tørklær rundt hodet og mørke briller for å skjule ansiktene, samt lånte overfrakker som ikke syntes å dekke uniformene deres helt. Adjutanten, Østgaard, farget sitt hår rødt, men det ble lakserødt og lysegrønt. Thomas Olsen fra Sandbu farget også håret rødt. Det kongelige selskap våget ikke å bruke sine egne navn i telefonen — når de hadde et apparat til disposisjon — og måtte bruke kodenavn («Sjefen» for Haakon, «Gubben» for Nygaardsvold, «Filosofen» for Koht, «Dannemann» for Trygve Lie, etc.)

Hver mann hadde bare den bagasje han kunne bære og på Sandbu slapp selskapet opp for mat. (18.4.)

Kongen var ofte sint (f. eks. 12.4., 14.4., 18.4., 19.4., 21.4., 30.4.) Noen ganger var han utkjørt (f. eks. 12.4., 13.4., 21.—22.4.). Noen ganger var han redd (f. eks. 11.4., 12.4., 28.4.). Iallfall to ganger fikk han betenkeligheter når det gjaldt avvisningen av Vidkun Quisling (11.4. og 17.4.). Kongen må tvers igjennom ha foraktet de sta og formålsløse ministre av Arbeiderpartiet som hadde sviktet ham selv og folket og som nå hadde ham i sin makt. Han må også ha fryktet for sin trone som hans halvrepublikanske ministre nå klynget seg til som om den skulle være et livbelte — den trone som Administrasjonsrådet og en majoritet av stortingsmenn snart skulle bryte staven over. Det kongelige selskap følte seg ikke akkurat vel under flukten. Heller ikke bidro atmosfæren til kjølig overveielse, sunn dømmekraft eller logisk politikk. Den ene faktor som forenet disse menn var å redde seg.

Det er ingen skam for den ensomme 67 år gamle monark at han ble bytte for vanlige menneskelige følelser og svakheter i de hektiske «april dagene». Underet er at han klarte seg gjennom ildprøven i det hele tatt. Det var til hell for hans ministre av Arbeiderpartiet. Senere klarte de å bruke Kongens prestasjon til å bygge ham opp til «folkekonge» etter heroisk mønster i sagaene. I denne propagandavirksomhet lot Nygaardsvoldregjeringen seg instinktivt lede av folkeflertallet, da det kom seg av sjokket mot slutten av krigen og trengte et symbol som kunne gjenopprette den nasjonale selvrespekt — på samme måte som en syndebukk i Quislings person trengtes til å sone for den nasjonale skyld.

Men likevel, var det menneskelig mulig for den høyeste utøvende norske myndighet, Kongen i statsråd, å funksjonere under de omstendigheter som rådet under deres flukt i april? (Eller under deres vinterdvale i Finmark, slik som trukket opp i dagboken?) Det er det historiske nøkkelspørsmål.

Storparten av dem som objektivt studerer skissen og dagboken, samt disse be-

merknings vil, tror jeg, svare «nei» — eller iallfall «bare i meget liten utstrekning». I virkeligheten var administrasjonen nesten fullstendig under tysk kontroll fra 9. april, med Quisling og Administrasjonsrådet utøvende restene av norsk autoritet — ikke statsrådet.

Den nevnte dagbok vil bli bragt som et tillegg i slutten av denne artikkelserie.

III. FUNKSJONERTE GENERALSTABEN?

Funksjonerte eneralstaben i en slik utstrekning at Norge kan sies å ha vært «i krig» i «april dagene»? Det er det fjerde spørsmål som krever ny undersøkelse.

Først må det opplyses at Generalstaben bare er en gren av den konstitusjonelle utøvende makt (statsrådet), den «fortsetter diplomatiet med andre midler». Den har ingen kvasi-uavhengighet slik Terje Wold gjorde krav på for Høyesterett i AFTENPOSTEN 22.8.69: «En dommer er ikke lenger 'Kongens mann'». En generalstab er i en underordnet stilling vis à vis den utøvende makt og den har ingen raison d'être i det øyeblikk den utøvende makt har opphørt å funksjonere eller bare funksjonerer i navnet i så begrenset utstrekning at dens politikk, hensikter og ordrer ikke kan overbringes. En generalstab kan ikke funksjonere i et politisk vacuum, under hvilke omstendigheter den mister sin raison d'être og sin autoritet. Så det er tvilsomt allerede til å begynne med om den norske generalstab bibeholdt sin raison d'être eller var «i krig» konstitusjonelt eller på annen måte enn som gerilja, hvilket er antitesen til «regulær krigføring» (Se I og II).

For det annet, hvis 38 000 norske soldater ble «mobilisert» tidlig 9. april, slik som Skodvin hevder, og hvis Norge var «i krig», slik den offisielle tese sier, hvorledes kan det ha seg at Nygaardsvoldregjeringen forhandlet med tyskerne 10.4. og i mai (forgjeves via Sverige)? Og hvorledes kan det ha seg at norske militære tap i løpet av de 60 dage og frem til den totale kapitulasjon (7.10.6. 1940) — som fulgte etter Tysklands ensidige krigserklæring (26.4.) — bare beløp seg til 850 mann (innbattet 300 tapt av besetningene på «Norge» og «Eids-

vold» ved Narvik 9. april)? Det er i gjennomsnitt 14 døde nordmenn pr. dag.

Still disse tall opp mot for eksempel 700 britiske tap i det lille slag for det norske hovedkvarter ved Lillehammer (21.4.) og de 80 000 finner som ofret livet for sitt land i en tilsvarende 106 dagers «vinterkrig» mot en lignende stormakt i 1939—40. Still dem også opp mot det totale tap på 8 danske soldater drept 9.4. fordi kong Christian og hans regjering oppnådde den «danske løsning» om okkupasjon av deres land av tyskerne, omtrent samme tapsprosent som Norge hadde, og Danmark gjorde ikke krav på å være «i krig».

Hvis Norge virkelig var «i krig» og statsrådet ikke søkte en «dansk løsning» (på samme måte som Quisling og Administrasjonsrådet) i april—mai, og hvis Generalstaben virkelig funksjonerte, så var de norske tap forbausende lave i forhold til de 38 000 soldater som det hevdet var under våpen.

Enten må de 38 000 ha vært feige, hva jeg ikke tror. Eller de må ha vært helt desorientert, hva jeg selv så i Østfold (14.4.) og på Namsos-fronten (20.—28.4.). Eller Generalstaben hadde i

praksis opphørt å funksjonere og soldatene kjørte seg fast uten skikkelige ordrer. Eller Nygaardsvoldregjeringen hadde brutt sammen mens den overlot til Generalstaben og dens styrke på papiret av 38 000 mann å fortsette som best de kunne som spredte geriljaavdelinger. I ingen av disse tilfeller kan Norge sies å ha vært «i krig» i vanlig betydning av regulær «krigføring». (Geriljaaksjoner er «irregulær krigføring» eller en «motstandsbevegelse», men ikke krig.)

Den offisielle norske tese bruker den semantiske list å sette likhetstegn mellom «i krig» og «kjempe» med å «føre regulær krig», og Generalstabens aktivitet må derfor undersøkes i detalj for å se om den på en eller annen måte fortsatte å funksjonere etter å være satt igang av regjeringen før den spredte seg og søkte skjul.

Vel, vi vet at Generalstaben av regjeringen (og Kongen 5.4.) ble berøvet hovedsjansen til å slå en inntrenger før den tyske styrke kom inn i norsk territorialfarvann kl. 2300 den 8.4., da Generalstabens gjentatte krav om alminnelig mobilisering ble avslått trass i flere rapporter fra den norske legasjon i Berlin og annetsteds fra om at en tysk invasjon i Skandinavia var umiddelbart forestående.

Vi vet også at i de tidlige morgentimer av 9.4. ble bare delvis, hemmelig mobilisering gjennom posten, som ikke kunne effektueres før om tre dage, beordret skjønt regjeringen ble meddelt at denne fremgangsmåte var «umulig». Videre er det kjent at Narvik, Trondheim, Bergen, Stavanger og alle andre støttepunkter sør for polarsirkelen var på tyske hender ved middagstider 9. april, inklusive Fornebu, hvor ingen hindringer ble anbragt

(Forts. side 17)

Dette var hva Ruge i første hånd hadde å sette inn mot de 60 tyske fallskjermssoldater som stengte veien for Kongen.

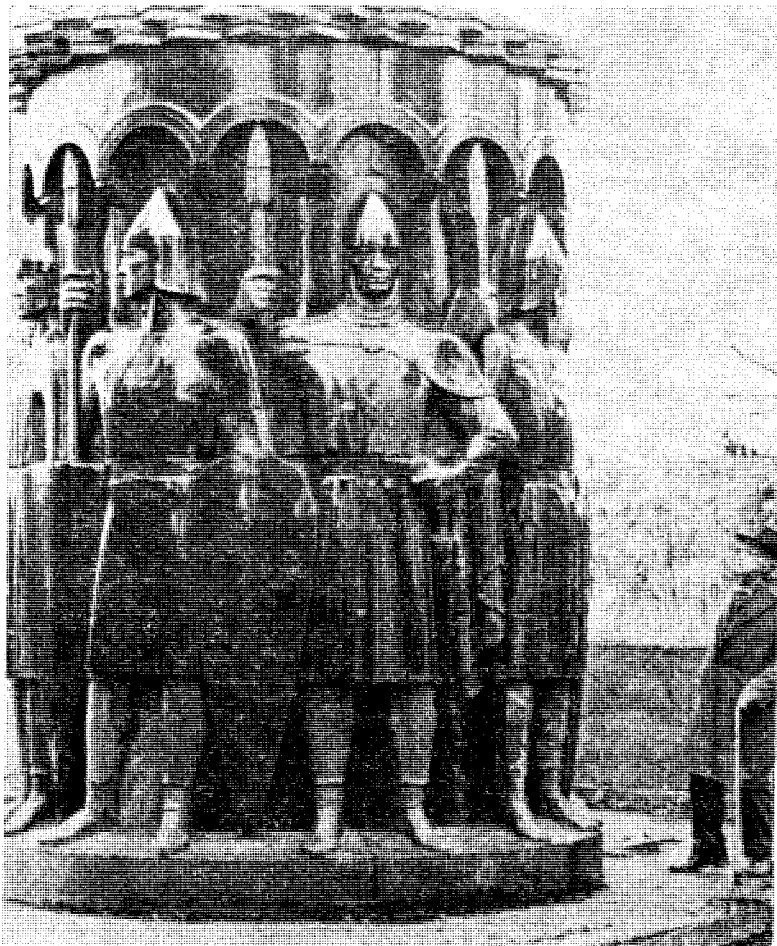

HORS DE COMBAT:

FRA KULTURFRONTEN

XXVI

EPILOG

Hovdingrekken beskes av Wilhelm Rasmussen selv på Syverstadkollen.

Når vi i årets siste måned ser tilbake på det som er hendt i 1969 så er det ikke annet å si enn at året slutter seg til de foregående etterkrigsår. Det samme ynkelige offentlige hykleri og den samme nedstemmende påstedet-marsj for de politisk forfulgte i dette land.

Det ble slått stort opp i pressen at sovjetforfatteren Alexander Solsjenitsyn ble ekskludert av den sovjetiske forfatterforening. Det haglet med protester fra de «frie» demokratier. Her hjemme ble det tatt ille opp at formannen i den norske forfatterforening, den vensterradikale Odd Bang-Hansen, viste en lunken

Den purunge Sigrid Huun var et funn i hovedrollen i filmen «Himmel og belvete.»

holdning. Han vred seg som en orm når det gjaldt å protestere mot vennene i øst. Og igjen ble vi vitne til dette forunderlige dobbeltspill og den merkelige evne til ikke å oppdage bjelken, for ikke å si tømmerstokken, i eget øye som preger vårt hjemlige demokrati enten dette representeres av Evensmoer eller den «konservative» Aftenpost. Det går da ikke an, blir det hevdet, at en mann blir ekskludert av sin forening på grunn av avvikende synspunkter. Kan vi si av politisk art? Er hukommelsen blitt sørgelig svekket hos våre demokrater? Ikke rettere enn vi vet ble for ikke særlig lenge siden adskillige høytstående nasjonale personligheter ekskludert i fleng fra sine respektive foreninger — utelukkende av politiske motiver. De fleste av dem er ikke gjenopptatt den dag i dag. Og er det i åndsfrihetens og den demokratiske kulturs navn at man med alle slags midler i adskillige år har holdt våre nasjonale kunstnere nede med jernhånd, skuespillere, filmkunstnere, forfattere, journalister? De skal ikke slipes til, og hvis man for skam skyld en meget sjelden gang må gjøre det alli-

kevel, så står den «frie» presse parat og kaster seg over kunstnerne og frakjenner dem på de falskeste og huleste premisser all ære og talent. En stakkarslighet uten like.

Nei, skrik ikke opp om sovjetforfatteren når dere har så meget å skamme dere over på hjemmemarkedet.

Men samvittigheten er en hård herre. Det hender at den ikke lar synderne i fred. Som nå da påny vår kjære Wilhelm Rasmussens Eidsvoldsøyle er fremme i rampelyset. Det begynte med minneutstillingen i Kunsternes Hus av vår store kunstners arbeider. Og aldri er vi på en mere slående måte blitt minnet om hva vi har tapt ved at hans enestående livsverk ikke er blitt reist for mange år siden.

Men tenkte vi det ikke! Neppe var spørsmålet fremme om at nå måtte søylen reises før små skitne mullvarper stakk frem fra sine stinkende hull. Nei, nei, dette er fascistisk kunst, het det i Dagbladet. Det var nok ment som selv dødsstøtet. Adskillig farligere var nok en slags tilsynelatende faglige uttalelser som pekte på alle mulige praktiske vanskeligheter. Man måtte huske på at traséen til undergrunnsbanens forlengelse skulle gå nettopp over Eidsvold Plass. I årevis ville plassen være sperret av grave-

(Forts. side 20)

I Kristen Holbøs bilder var det flukt og malerisk innlevelse. Her «Hester i uvær».

Sannheten om Biafra

Kaptein von Rosen retter skarpe angrep på en hyklersk verden i sin bok om hjelpeinnsatsen.

Kaptein von Rosen

Vi har nettopp sett på en gruffull dokumentarfilm om sulten i Biafra, pussig nok tatt opp av briter trass i at det vel i første rekke er Storbritannia som har skylden for elendigheten. Og vi tenker da ikke bare på den direkte medvirkning ved sammen med Sovjetsamveldet å forsyne Nigeria med de våpen som muliggjør den umenneskelige krigføringen, men også på det ubestridelige faktum at det i mere moderne tid var Storbritannia som satte det i system å sulte ut sine motstanderes sivilbefolkning under — og dessverre også lenge etterpå en krig. De kalte det smukt «blokade» og som herrer på havet dengang kunne de gjennomføre det meget effektivt. Man brukte det med stort hell i første verdenskrig. Vi husker jo fremdeles de resultater vi så av det også her hjemme i form av wienerbarna. Tyskland ble utsultet også etter krigens slutt, og hundretusener mistet livet eller sin helse. I

annen verdenskrig gjentok det samme seg. For den saks skyld fikk vi jo selv føling med den britiske utsultning under krigen i 1807, og selv i annen verdenskrig senket britene skib som forsøkte å skaffe forsyninger til «det okkuperte» Norge.

Det er altså i en god skole den gamle britiske koloni Nigeria har gått og de styrende har da også offentlig erklært at de anser utsultning av sivilbefolkningen som legal krigføring.

Her i landet har man tydeligvis ment det samme inntil nå. Det er jo også så rart med det når man i film og fotografier får seg servert resultatet av det man syntes var så iorden da England drev denne form for krigføring og det var tyskerne det gikk ut over.

Når det gjelder krigen mellom Nigeria og det Biafra som i likhet med Norge i 1905 ønsker å være selvstendig, så er meningene i Norge høyst uklare. Man okker og ajer seg nok over den betialske utsultningskrig Nigeria driver støttet av britiske og russiske våpen, men man er jo verdensborgere og trofaste beundrere av FN, som ingen samvittighet synes å ha i denne sak. Herr Uhu kan jo ikke trække Sovjet og Storbritannia og så mange negerstater på tærne, så derfor vender FN den kolde skulder til alle ropene om effektiv hjelp til å gjøre slutt på elendigheten. Så hva skal man tro og mene? Man innskrenker seg da stort sett til å støtte de nigerianske despoters krav på å få undertrykke fortsatt demokraterne i Biafra, men man letter sin slette samvittighet ved å sende mat til ofrene for det samme Nigeria.

Alle disse med de tvedelte hjerter vil vi anbefale å lese boken til den svenske flykaptein von Rosen: «Biafra som jeg ser det». Den setter vel stort sett tingene på sin rette plass og avslører det grenseløse hykleri omkring denne sak. Som en kuriositet kan vi ellers nevne at kaptein von Rosen i sin tid hadde nær kontakt med riksmarskalk Göring — som første gang var gift med en v. Rosen — og at det var riksmarskalken som lærte ham å fly.

v. Rosen er en mann som ikke nøyer seg med smukke, men tomme talemåter om de stakkars biafranere. Han har selv deltatt aktivt i matvaretransporten med fly og han

(Forts. side 22)

Med Per Imerslund i Karelen i urskog

En beretning om «Der grosse Ski-Spähtrupp»

Vi hadde forberedt oss lenge på denne Spähtrupp, «den store rekognoserings-tropp», det største foretagende på ski som Waffen-SS har gjennomført i Karelen. Vi prøvet og vi diskuterte hvilken smøring vel kunne være best for en slik lang marsj bak de fiendtlige linjer. Med finnene hadde vi avtalt alt for det tilfelle at vi skulle være uheldige og trengte hjelp. Noen av deres underoffiserer skulle ledsage oss som sporfinnere og rådgivere. Untersturmführer Nölke, sjefen for foretagendet, ga så de siste anvisninger for forberedelse. Små ting er store og viktige når det gjelder slike rekognoserings-tropper. En ødelagt binding, en frossen M.-Pi. (maskinpistol) og et tysk sjokoladepapir kastet langs skisporet kunne føre til en katastrofe. Man måtte passe på de små store ting og likevel ikke glemme hensikten med den lange marsj langt bakenfor i fiendeland: å skaffe opplysninger om de russiske stillinger og å bringe inn minst to fanger.

Det er ikke det første foretagende på ski som denne unge Untersturmführer leder. Han og hans folk og hans SS-Division har vunnet den største anseelse hos finnene. Og nettopp disse skogsløpere og våpenbrødre kan vurdere hva det vil si å føre krig på deres typiske måte når man ikke kjenner ensomheten og lumskheten i den karelske urskog fra fødselen av. De verdsetter dette at de treffer en SS-fører som vil lære av dem og som medgir at han først her har lært denne måte å føre krig på. I en lang marsjkolonne glir vi i morgengryet fra vårt kvarter mot den ytterste finske feltvakt. Det høres ikke en lyd, intet av utstyret klapper. Vi må være lydløse hvis vi skal ha hellet med oss, og

I krigsåret 1942 gjennomførte Waffen-SS i Karelen et foretagende som senere fikk navnet «Den store rekognoserings-tropp» (Der Grosse Spähtrupp). Blant deltagere var også den kjente norske skribent og krigskorrespondent Per Imerslund, som bl. a. også hadde deltatt i den spanske borgerkrig på Francos side og berettet om det som foregikk i såvidt vi erindrer i TIDENS TEGN. Under felttoget i øst var Per Imerslund Kriegsberichter i Waffen-SS med grad av Sturmmann. Han har skildret «den store rekognoserings-tropp» i en beretning som vi har fått anledning til å offentliggjøre nå mere enn 25 år etterpå, og vi synes det kan være et passende innslag i all jubileumsferingen her hjemme. Lederen av Spähtruppen, Untersturmführer Nölke lever ellers fremdeles, mens Imerslund døde i 1942 som følge av krigsskade under kampene i Karelen.

Men, her er altså Per Imerslunds beretning, datert Kiestinki, 1. april 1942.

hell må man ha trass i de mest omhyggelige forberedelser.

Lykken forfulgte så å si denne skimarsj. Da vi glir inn i den finske leir blir vi mottatt som om vi allerede skulle være seierherrer. De har jo ofte ledsaget oss folkene i denne feltvakt, de stoler på hellet og dyktigheten til den tyske Untersturmführer og på sine egne kunnskaper og erfaringer. For å kunne være friske og uthvilte til starten blir det gitt ordre om å gå for å sove allerede kl. 6.

Da vi bryter opp neste morgen roper finnene til oss: en varme Sauna (badstua) venter på dere!» Det har snedd de siste dager. Løypelagergruppen har det tungt og må avløses ofte. Vi krysser det store vann som skiller russernes interessesfære fra finnenes. Vi begynner å legge merke til friske russiske spor og gjør en omvei omkring tungen hvor bolsjevikene ofte har stillet opp sine poster. Førstemann i løypa synker i til livet i sne. Ved hver skifte i løypebrøytergruppen veksler Untersturmführeren noen ord med en av de tre finske ledsagere, eller drøfter situasjonen med Feldwebelen,

som sammen med en gruppe representere Wehrmachts maskingeværbataljon.

Vi er redd for ikke å nå vårt mål. Været er for elendig og altfor langsomt bare bukter vi oss frem gjennom pulversneen. Endeløs forekommer myrsletten med de stormskadde trær oss. Spøkkelsesaktig er dette landskap fra hvilket tusenvis av nakne, døde grener spriker mot himmelen. Så blir skogen tettere igjen, så tett at de forreste knapt kan snu skiene. Jeg går bak Untersturmführeren. Han vinker til seg de tre finner. «Det er vel best å finne en soveplass og så fortsette marsjen imorgen». Vi skal gå langsomt videre, lete etter en egnet leirplass og vente på de 6 SS-menn og den ene finne som går tilbake til feltvakten og henter ny forpleining, tepper og gensere til natten.

Plutselig er de der de russiske spor. 80 til 100 mann har gått her, sier Gustavson, den finske sersjant. Skisporene deres er annerledes enn finnenes. De er runde og smale og man ser på sporet hvorledes de har beveget seg fremover på sine korte ski og med de lange staver i hurtig bevegelse. De er nesten dobbelt så mange som oss. Ingen plan, ingen logisk overveielse kan her avgjøre hva som er best å gjøre. Vi kan bare stole på våre våpen, vår kampmoral, vår moral — og vår Untersturmführers hell som nesten er blitt et ordsprog. Hell eller uhell, vi griper sjansen. Sporet er jo allerede en dag gammelt. Russerne kan neppe ha ventet oss og vil derfor ikke ha gjort istand et bakhold. De har laget løype for oss og det går videre i friskt tempo. Vi sender ut en forpatrulje. Den stanser og lytter og sikrer på farlige steder. Så går det videre, vi-

tydelig mot de svarte trær. Der kan vi hente våre fanger.

Vi skifter retning og går nordover. I en stor bue vil vi komme opp i ryggen på stillingen. Den endeløse slette blir plutselig brutt av en liten høyde. Løypegåingen oppover er tung. Men mennene fra Alpe, fra Riesengebirge, fra Schwarzwald og Thüringer Wald smiler bare i glad forventning om nedkjøringen på den annen side. Vi står på toppen og ser ut over det endeløse vann, de svarte skoger og myrene.

Pang! — — — et skudd smeller plutselig, nok ett, et tredje. Ikke rettet mot oss, for ingen har hørt pipingen eller sett noe nedslag. Iallfall er det russere, vi vet ikke hvor mange. De er vel på jakt og forbedrer spisesedlen sin med rapphøns og årfugl. Vi går videre. Russerne kan rolig jakte, det forstyrrer oss ikke. Nedkjøringen blir en liten glede for våre løpere som er vant til utforkjøring. Med en Telemark-sving som lar sneen fyke tilværs, stanser plutselig den forreste. Vi hadde nesten kjørt rett over de russiske spor. Untersturmführeren og finnene går frem og jeg følger dem. Fiendens spor er ganske friske. De kan ha passert her for etpar timer siden — 10 mann kanskje.

Vi slår fast retningen de har gått i. Våre tre punkter der! — — plutselig høres latter og snakk. I nærmeste nærhet. Det synes å føle seg helt sikre, de røde. De roper

(Forts. side 16)

«Rochenavjer!» (Kamerat)

Bøker til jul?

(Forts. fra side 8)

frem gjennom årene i avisredaksjoner. Et hovedavsnitt handler om de indre stridigheter i Arbeiderpartiet og det store oppgjør i 1918 med Kyrre Grepp, Martin Tranmæl og Olav Scheflo i forgrunnen. Han beretter også om Ole Colbjørnsens innsats med å utforme det nye program, som etter hvert fikk så meget tilfang fra nasjonalsosialismen. Beretningen føres frem til valgseiren i 1933 og regjeringsskiftet i 1935 da Nygaardsvold ble regjeringssjef og i parentes bemerket førte Norge ut i ulykken.

RAGNHILD MAGERØY LAR NYE NORNER SPINNE

Ragnhild Magerøy: Mens norne spinner. Cappelen.

Det var mange som med glede leste Ragnhild Magerøys forrige bok «Dronning uten rike», fylt som den var med fantasi og sagnkraft. Og om det ikke fullt ut var sannheten om Gunhild, så kunne det iallfall ha vært det.

I årets bok tar hun en ny kvinneskikkelse opp til behandling og en ikke mindre interessant, Inge Krokryggs og bisp Nikolas mor, Harald Gilles svenskfødte dronning Ingerid Ragnvaldsdatter. Hennes liv var da også så broget og omskiftende at det ikke engang klarer seg med en bok, det må komme en fortsettelse. Det vi her får høre er om hennes oppvekst hos fasteren Margrete Fridkulla, om det påtvungne ekteskap med Halte-Henrik på Jylland, tilbakekomsten til Götaland etter at Heinrek Skatelår er blitt lyst fredløs og møtet med Harald Gille. I en mulig fortsettelse får vi da kanskje høre om hennes tredje ekteskap med Ottar Birthing og det siste med Arne av Sudrheim.

Det er en overmåte interessant — og kanskje også nokså historisk riktig skildring hun gir av den senere norske dronning, som i de unge år ble spådd: «— Gi deg bare tid. Det venter en konge på deg også. Men han er ikke konge ennå. Og mye blod, kongsettet blod, skal jorden suge —». Omkring Ingerid flokker det seg i boken en skare av historiske per-

soner. Vi tror boken vil ha appell til mange, for fremdeles er det jo dem i Norges land som tenker på den saganatt som senker drømme på vår jord.

SJØFUGL PÅ EN HOLME

Karibon Håland: En holme under solen. Aschehoug.

En himmelens hærskere av skrikende sjøfugl letter fra holmen. For den vanlige betrakter er det vel noe kollektivt. Vi vet at det blant dem er fiskemåke, svartbak, krykkje, ærfugl, teist m.m., men noen egentlig forestilling om de enkelte arters spesielle individualitet har vi vel knapt. Det er det boken forteller om på en lun og morsom måte. Det er en interessant og fengslende skildring av fuglenes verden forfatteren gir oss der han egentlig er ute for å ringmerke ærfugler. Boken er rikt illustrert med forfatterens egne bilder.

EN VALDRESBYGD I EN HÅRD TID

Knut Hauge: Ulfssønnene. Aschehoug.

«Arne Olavsson låg på rygg framfor senga. Skjorta var rivi av han, og blod frå mange hoggsår hadde levra seg i den svarte hårpelsen over bringe og lend — — Litt lenger unna låg Eldrid, kona hans.»

Dette er opptakten til Knut Hauges nye historiske roman fra Valdres. Den åpner med et dobbeltmord og fører leseren gjennom en dramatisk periode i norsk historie, første halvdel av 1800-årene med krig, uår, bondeopprør og nød. Men menneskene er sterke og har viljen til å overleve.

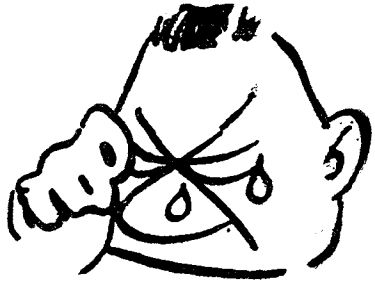
Boken er som forfatterens tidligere romaner i denne rekken, fast i konturer og sprog og dertil usedvanlig rik på dramatiske hendelser. Det var ikke godt å skubbe seg på disse ættekjære, stridige menneskene. I første rekke er boken vel en god bygdeskildring.

VINLANDSFANTASIER

Kåre Prytz: På fremmed kyst. Aschehoug.

I fjorårets bok «Jegernes kvine» fortalte forfatteren om de norske nybygger på Grønland og hevdet at de som overlevet skrælingenes (eskimoenes) angrep kom seg over til Vinland hvor grupper av grønlandsnybyggerne allerede før hadde funnet tilhold. I årets bok er handlingen henlagt til dette nordiske Vinland, som vi jo i virkeligheten vet svært lite om og hvorom de lærde strides. En får vel derfor kanskje også ta det mere som fantasi enn som historiske kjennsgjerninger det Prytz beret-

ter om strid og kjærlighet, om sjøfart og om vågemot. Her i Vinland er det indianerne som er «skrælinger» og som nybyggerne lever i stadig kamp med. Bøker om nordboenes kolonisering rundt de store hav vil naturligvis alltid fengsle oss, så også denne boken av Prytz vil nok finne lesere.

MED KINCK SØRPÅ

Hans E. Kinck: Trækfugle og andre. Aschehoug.

Den gamle norske mystikk-dikter Kinck er vel for de fleste av den yngre generasjon iallfall nærmest et nesten ukjent navn. Han passer ikke inn i vår rasjonalistiske tid. Det er derfor fortjenstfullt at forlaget medvirker til å løfte ham ut av glemslen ved å trykke noen av hans arbeider opp igjen. Nå er vel ikke nettopp disse noveller fra Italia så spesielt karakteristiske for Kincks forfatterskap, men en stor dikter er det alltid interessant å møte selv i et fremmed miljø. Boken inneholder seks noveller og boken utkom første gang i 1899.

BLOTT TIL LYST

Knut Bjørnsen: Helst mot urolig vær. Aschehoug.

Carl Bjerredahl: Hvit dronning. Aschehoug.

Paul Einar Vaine: Den veike og dei sterke. Aschehoug.

Blant årets «røverromaner» har vi tatt for oss disse tre. Den første er skrevet av en av våre geskjeftige TV-folk, kjent både som idrettsreporter og fra underholdningsavdelingen, Knut Bjørnsen.

Han har visst ikke fått så god kritikk i dagspressen for denne boken, men vi synes slett ikke den er så verst til å slå ihjel en ledig stund med. Blant annet har den jo den utvilsomme fordel at det er en roman fra Oslo-miljø. Det er jo nemlig sørgelig, men sant at litteratur av denne art er en sjelden norsk vare. En er som regel henvist til utenlandske forfattere.

Neste bok har vi valgt fordi forfatteren vant en førstestipendium med den i en nordisk romankonkurranse, hvor to så habile nordiske Agathe Christier som den svenske Maria Lang og vår egen Ebba Haslund var dommere. Vi er enig i at boken fortjener en pris, selvom den kanskje er noe utenfor den

vanlige genre. Personlig foretrekker vi den gamle modellen.

Hva den tredje boken angår, så handler den om en torpedering i Det indiske hav under annen verdenskrig og et etterfølgende mord på kapteinen i livbåten. En ung og nokså uselvstendig styrmann får den ubehagelige oppgave å ta seg av saken. Vi kan ikke akkurat si at spenningen er uutholdelig i denne boken. Tross alt var det bare seks mann i livbåten utenom den myrdede, så det er ikke så mange å velge mellom.

DEN UNDERLIGE UTFLUKTEN

Max von der Grün: En mann underveis. Aschehoug.

En adskillig forrykt sudetertysk skomaker ergrer seg slik over befolkningen ellers, som er katolikker, at han selv blir med i sekten Jehovas Vitner og slik at han tar avstand fra den nasjonalsosialistiske bevegelse under Henlein. En like forvirret Henleinmann sørger for å få ham arrestert mens han driver høyonn på tysk side av grensen og skal også ha hatt isinne å skyte hans kone, men lar dette være av hensyn til henne, lille sønn. Kort etter rykker tyskerne inn i Sudeterland ifølge Münchenavtalen og holder orden også på Henleinfolkene. Skomakeren blir imidlertid sittende i en konsentra-

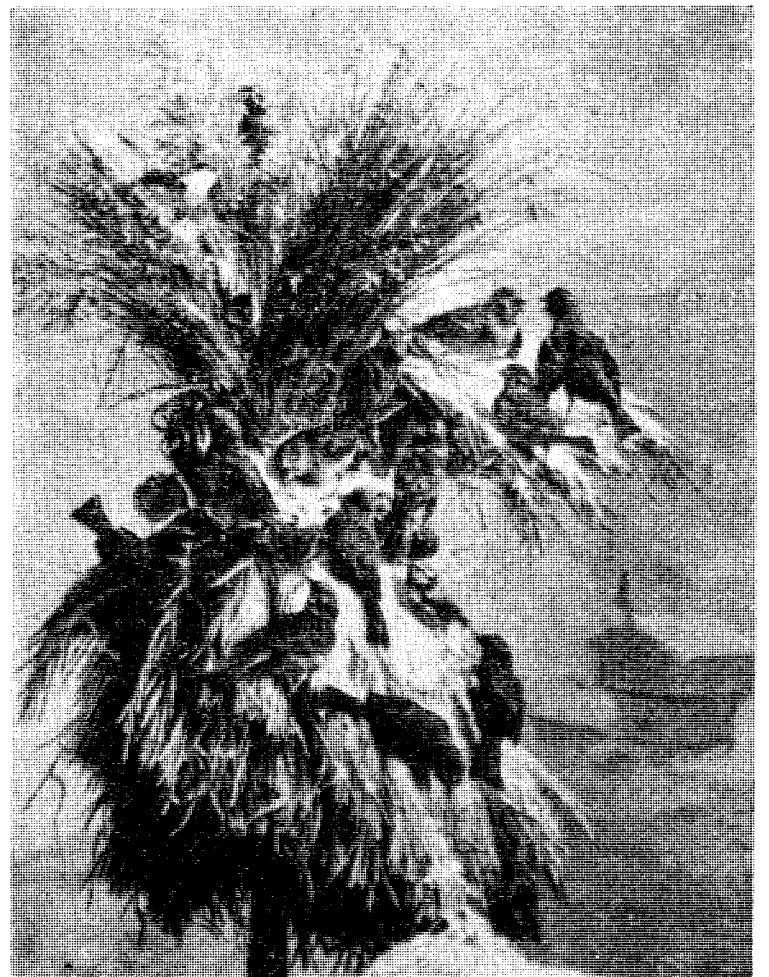
sjonsleir fordi han ikke vil skrive under på å la være å agitere for sekten sin. Dette er opptakten til boken. Skomakeren kommer tilbake fra leiren da krigen slutter og dør senere en naturlig død. Men enken kan ikke glemme det som hendte dengang. Og så får hun alle disse årene etterpå sin sønn, som har en god stilling i et kraftverk til å forlate jobben og dra ut for å se på mannen som i sin tid fikk faren arrestert. Det høres nokså tøvette ut, men boken er godt skrevet. Den er også adskillig rødfarget, med brodd mot kraftverket (kapitalistene) som ga sparken for det ulovlige fravær og senere nyttet dette til å presse lønnen med da han blir tatt inn igjen.

I motsetning til så mange av de andre moderne tyske bøker er denne ikke så full av hets mot det som var, selvom utgangspunktet jo er som det kreves.

PÅ NYÅRET

skal vi komme nærmere tilbake til to andre av årets bøker. En ny bok av Stalins datter «Bare ett år.» Og en forunderlig hetsbok av en ung lektor som viser i hvilken grad folk i dette land er blitt hjernevasket etter 1945: Reidar Thomassons «Konfrontasjonen».

Gledelig jul!

For ungdommen —

Brudd mellom . . .

(Forts. fra side 4)

med varm føde og berusende drikker, og i tilfredsstillelse av nedsløvet kjønnsbehov. Dermed skiller de seg lite fra et gjennomsnittsmedlem av grisearten.

Grunnlaget for det å høytide vil si at man er seg bevisst en metafysisk dimensjon, og opplever livet som en helhet hvor våre jordnære behov og drifter inntar en viktig plass nettopp derigjennom at de virker som en stabilisator og en motvekt til vårt høyere, mystiske JEG.

JULEN er en slik gammel-nordisk høytid hvor selve livskraftene står i sentrum. Men julens festligheter har etter norrøn tradisjon aldri vært et mål i seg selv: De gleder livet gir oss, har en forutsetning i LIVSKRAFTEN som var og er mystisk, det vil si metafysisk betinget. Våre forfedre gjorde solhjul til symbol for dette skjulte, som gir oss eksistens, og som avtegner et mønster bak alt vårt ytre vesen.

Julehøytiden har dermed i NORDEN alltid hatt et åndelig såvel som et rent livsnyttende høydepunkt. Med andre ord en SYNTESE som hverken de konsumerende velferdsroboter eller de holdningsløse restkristne i dag er i stand til å oppleve. Stordelen av kristendom-

mens representanter er gjen-nom uforpliktende fraseologi («alle mennesker er like for Gud», «la oss alle være snille mot hverandre», bla, bla, bla) og sin lettvinde åndrus selvfølgelig like fjernt fra den norrøne syntese som det store flertall av velferdsdemokraturets apemennesker.

Er dette invektiver som rammer høyt over målet? Se omkring dere i disse dager: Ingen kan bevile at vårt norske folk er nede i en dyp bølgedal. Ingen kan bestride at noe dyptgripende må settes i verk, at en ny kurs må staves opp. Men ingen ser ut til å kunne gjøre noe, alt glir slapt videre. Derfor trenger vi handlingsvillige og nytenkende enere i dagens Norge. Derfor trenger vi Profeter som kan sparke folket opp fra kjøttgrytene. Og la oss ikke være tålmodige.

Øystein Ulv

*

BRITISKE OFFISERER I DET ARABISKE FORSVAR

Skal man tro norsk presse og kringkasting, er araberlandene vår tids største ørnebol, som syder av krigshissere og antidemokrater.

At dette bilde er temmelig fordreid og misvisende skulde meldingen om at mer enn 400 britiske offiserer vil bli

leiesoldater i Midt-Østen tyde på. Saken er den at de besittelser som Storbritannia har ved Den persiske gulf skal forlates i 1971. De offiserer som for tiden er stasjonert der, ønsker å gå inn i det felles forsvar som bl. a. statene Abu Dhabi og Qatar vil bygge opp ved briternes tilbaketrekning. Hvis araberstatene var slike krigshissere som man får inntrykk av gjennom våre massemedia, er det meget tvilsomt at britiske offiserer ville verve seg frivillig i disse land.

*

NOE OGSÅ FOR NORSKE MYNDIGHETER

Det er ikke alle land som ønsker fremmedarbeiderne så velkomne som Norge, Sveits som har fått merke hvilke besværligheter innflytterne kan representere for gjestgiverlandet, vil innføre meget strenge vilkår for dem som ønsker å oppnå sveitsiske statsrettigheter. Jeg vil nevne noen av de krav som stilles: I familien skal de snakke språk som blir snakket i den delen av Sveits hvor de er bosatt. De skal sende barna sine til sveitsiske skoler. De skal eie minst ett hus i Sveits. De skal ha god kontakt med sveitserne.

I tillegg til disse kommer en rekke andre krav som må oppfylles.

(Forts. fra side 4)

slag. Og dette var jo dobbelt forkastelig fordi deres nasjonalisme vokste på (ny) røvet grunn. Palestinaaraberne har fått merke pent lite til den humanisme og likhet som undertrykkerne har preket så iherdig i Europa og USA, hvor de selv har vært privilegerte minoriteter. Et så bunnløst hykleri må bare imponere. Forhåpentlig må man ikke være «nazist» for å få øynene opp for fenomenet.

Hvilken bakgrunn har så vedtaket i DNS? Som sagt avspeiler det jo en stadig mer utbredt holdning blant europeiske nybolsjeviker. Vi vet jo at veterankommunistene i de østlige land i økende grad har kommet i motsetning til zionismen og i dag hersker åpent fiendskap mellom de tidligere kumpaner. Er det derfor mulig at den anti-israelske holdning som har utviklet seg blant unge venstreradikale de siste år bare er et nytt utslag av den tradisjonelle, røde troskap overfor Kreml. Jeg tror ikke det, som bekjent har jo vestlige ungdommarxister møtt en generelt sterkt avvisende holdning

Jeg finner på ingen måte betingelsene for strenge og oppfordrer de norske myndigheter til å treffe lignende bestemmelser før det blir for sent.

Langøre

fra realistene i Kreml, selv om herrene i Moskva av russisk-nasjonale grunner deler vestlige maoisters synspunkter på Israel-spørsmålet. Nei, heller synes det som om venstreradikalismen har innsett at zionismen er en falsk våpenbror. Man vil ikke lenger bli behandlet som en nyttig idiot av en maktsyk ego-bevegelse som Zion. Det er nok intet mindre enn bruddet mellom falsk og ærlig venstreradikalisme vi opplever i disse tider.

Dette gjør

selvfølgelig ikke verdensradikalismen og all dens utopiske likhets- og humanitetspropaganda i og for seg mer akseptabel. Men den mister meget av sin makt og blir dermed en mindre fare. Den blir lettere å lokalisere og motkjempe. De naive utopister predigende Mao, Marx og «Menneskerettigheter» kan lett isoleres og laterliggjøres for all verden.

Hvilken vei Zions folk vil ta etter dette er et adskillig viktigere spørsmål. Meget tyder på at de i enda sterkere grad vil trenge inn i det liberale, venstretenkende borgerskap. I større grad enn hittil vil zionistene kunne oppspores i det politiske sentrum. De vil fortsatt utøve makt, men har mistet meget av sin viktigste bastion. Og da tror jeg den evige venstrevind over jorden har mistet meget av sin styrke.

Adolfson

Slik kom Hitler . . .

(Forts. fra side 4)

risk makt, nemlig Reichswehrs bajonetter, som den hemmelige makthaver, general von Schleicher, trodde å kunne disponere over.

Man talte senere om dr. Heinrich Brüning som Tysklands siste parlamentariske kansler, parlamentarismens beste mann. Det siste var han vel kanskje også. Betegnende for dette politiske system var dog at nettopp dets beste mann sto helt fremmed overfor folket og hva som rørte seg i det, at han, korridorpolitikken kjølige regnemester, intet visste, eller i alle fall visste alt for lite om de elementære ting som forberedte og fullbyrdet seg der nede i dypet av folkesjelen. Derfor bedømte Brüning nasjonalsosialismen galt. Han så i den bare en radikal bølge som snart ville gli over.

Allerede hans første avgjørende regjeringshandling lar seg forklare ut fra denne undervurdering av nasjonal-

sosialismen. Han oppløste riksdagen, som hadde avslått å gå med på hans nødsforordningspolitikk. Hans mål var å ødelegge Hugenberg-partiet og få satt det konservative folkeparti i stedet som regjeringsvennlig høyreparti.

Så kom 14. september 1930. Og da 107 nasjonalister toget inn i det tyske parlament som representanter for 6,5 millioner velgere, da var det en stund for Weimar-republikken og for hele den offentlige mening i Europa som om jorden hadde åpnet seg under dem.

Da det første overveldende inntrykk av denne valgseir hadde gitt seg og man nå så NSDAP i utmattet parlamentarisk stillingskrig, var det mange som hevdet at Adolf Hitler natten mellom 14. og 15. september hadde forsømt sin store sjanse til marsjen mot Berlin, og nå ville ende som general Boulanger etter den historiske dag 27. januar 1889 i Paris.

Hitler så imidlertid klare. Han gjentok ikke vågestykket fra 1923. Allerede fra forfatningseden i Reichswehrprosessens i Leipzig slo han inn på den demokratiske kamps lange og tornefulle vei. Vi skal vise dem at vi også kan fekte med florett, erklærte Hitler dagen etter valget og det var betegnende for situasjonen. NSDAP forlot nå agitasjons- og organisasjons-stadiet og gikk inn for den diplomatiske og parlamentariske kamp om makten.

Denne kamp var vanskeligere for nasjonalsosialismen enn for de andre partier. For de bygget jo alle på kompromisset. Deres mål var den sterkeste mulige deltagelse i makten. Men å føle seg identisk med hele folket og fordre hele makten, det våget ingen av disse partier. NSDAP reiste imidlertid dette kravet. Det virkelige mål måtte alltid være å få hele makten. Selv forkledt i parlamentarismens fåreklær var de den revolusjonære ulv. Enhver deltagelse i makten ville for dem bare være

en etappe. Derfor måtte den legale metode som de nå brukte minne de mistroiske parlamentarikere om den trojanske hest. Fredelig sto den ute på marken til den ble bragt innenfor Trojas murer. Men da steg våpenkledde menn ut av hestens buk og styrtet seg drepene over de forferdede trojanere.

For å unngå en slik skjebne sluttet parlamentarikerne seg sammen, med kansleren Brüning som en slags diktator. Sosialdemokratene ble sikret sin maktstilling i Preussen mot at de bøyde seg for Brünings nødsforordningspolitikk.

Denne regjeringsblokkstaktikk overfor nasjonalsosialismen var en utmattelseskrig. Brüning ville holde Hitler så lenge borte fra all regjeringsdeltagelse til en slik deltagelse ville være uten fare. Man måtte altså la nasjonalsosialismen vente så lenge foran maktens porter at den gle ut av hendene på sin fører og løp inn i Reichswehrs maskingeværer. I begge tilfeller ville den dag

komme da den parlamentariske Dalila ville kunne klippe den revolusjonære Samsons lurvede lokker og spenne den blinde kjempe for filistrenes tredemølle.

Det er det store innenrikske problem i året 1931. Den uhyre oppgave som Hitler sto overfor dette år var å tvinge den mektige massebevegelse til å holde ut en politisk stillingskrigsgrå hverdag, og likevel sørge for at den dag trompetene igjen kalte til stormløp måtte den revolusjonære begeistring være like glødende.

Mer enn en gang var det fare for at denne stadig tilbaketrenge revolusjonære begeistring ville reise seg mot føreren. Farligst var det om våren 1931, da det forfeilede i partiledelsens koalisjonspolitik syntes å være bevist i og med at Frick måtte gå ut av regjeringen i Weimar, og da kaptein Stennes forsøkte å hisse opp de utålmodige SA i Berlin mot münchenersentralens «parlamentariske halvhet».

(Fortsettes)

Med Per Imerslund . . .

(Forts. fra side 13)

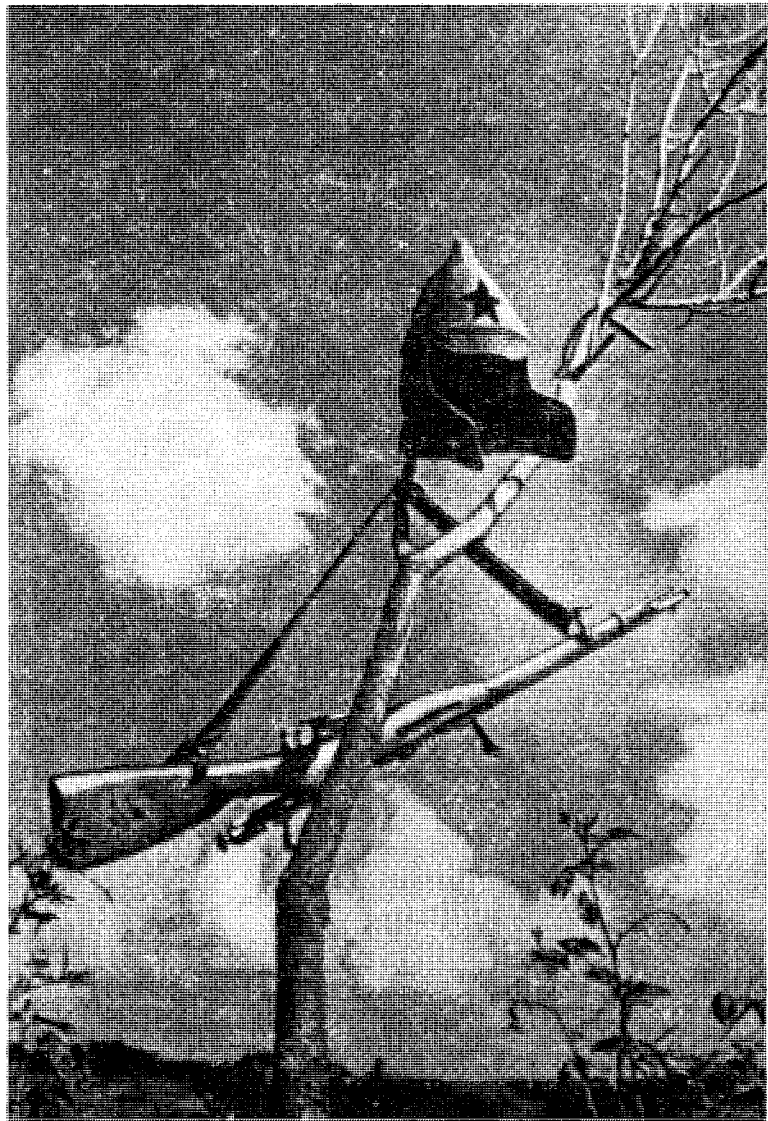
til hverandre, så — igjen et skudd og påny snadringen. Vi flirer til hverandre — der kan man se hva taushet betyr. Vår tolk i sin snehvite russiske forsvinningsdrakt og sitt russiske gevær blir sammen med 6 mann i retning av stemmene. De andre forblir stående slik som de har stanset etter telemarksvingen i nedkjøringen. Untersturmführeren vinker med pekefingeren og våre pionerer med sine skiminer tar fatt på arbeidet sitt. Sammen med finnene overtar jeg sikringen. Vi røker — i det fjerne i øst summer motorer. Det er den store russiske landevei. Pionerene har lagt sine miner — på begge sider. De pakker sammen utsyret sitt. Da lyder en ganske lett undertrykket fnising. Seks finge holdt i været, fra mann til mann. Seks fanger! — Der kommer de i sine brune luer og lange, skitne pelser, hurtig nok på sine korte ski.

Tolken og hans menn har overrasket dem i hytten deres. «Roche navjer!» (Kamerat), de gir opp og begynner på den lange marsj mot fangenskapet. Oppdraget vårt er utført. 50—60 km har

Ski-rekognoseringstroppen gått under de vanskeligste omstendigheter. Tilbake!

Nå gjelder det å nå den finske feltvakt uten tap. Fangene er ikke dårlige skiløpere. Bare den ene snubler ofte. Man da det blir forklart ham at bare en god russisk skiløper vil nå de tyske stillinger i levende live, utvikler han uanet energi. Vi legger nye skiminer. Russerne skal ikke kunne forfølge oss, skal ikke kunne følge sporet vårt uten stadig å måtte betale det med døde.

Vi bestiger høyden igjen og kjører ned. Vi når det russiske spor — den ailer beste løype man kan forestille seg, og det blir det rene langrenn. Tanken på kameratene som hadde gått tilbake for å hente utstyr til overnatting gir oss vinger. De kunne alt forlenget ha vært her. Vi når vannet og nærmer oss den farlige odden, hvor russerne ofte har lurert på oss og finnene. Der! — forlatte ski, forlatte staver ligger hundre meter borte fra det farlige punkt. Høyer av patronhylser røber at våre har forsvart seg godt. Vi finner ingen ryggsekker.

Nøyaktig dette så vi selv like over norskegrensen under vinterkrigen mellom Finland og Sovjetsamveldet 1939—40. Kulebullet gjennom luften med den røde stjernen fortalte sin historie.

Også et blad av Norges . . .

(Forts. fra s. 10)

ruslet jeg avstedet det beste jeg kunne. Plutselig gikk det komiske opp for meg. Jeg kjente jeg var dugelig trett. Da oppdaget jeg at jeg hadde Øruds flaske i høyre hånd. Den var uten kork, den skvulpet over.

Om litt møtte jeg en banevokter, som ble rasende fordi jeg gikk på linjen. I det samme fikk han høre flyene hvine over hodet sitt og reiste tilbake alt han orket. Hei, din jækel, sa jeg, får jeg sitte på. Du skal bli meldt, skrek han. Jeg traff senere en annen vokter som var mere moderat. Jeg fikk sitte på med ham en lang stund. Du skal få en dram, sa jeg. Er du gal mann, jeg har ikke lov å drikke i tjenesten. Fra Roa fikk jeg kjøre med en melkekjører. Fra Eina fikk jeg kjøre med en annen melkekjører like til Bøverbrua.

En tid ut på eftermiddagen var jeg hjemme. Mens jeg slukte litt mat ble det ringt fra Morterud. Alle reserver møter øyeblikkelig.

I litt matt stemning nærmer vi oss den motsatte bredd.

Finner kommer mot oss: «Det har ikke hendt guttene noe, russerne siktet dårlig, bare den ledsagende finne ble truffet i hånden. Nå ler vi befriet, uten frykt, høyt og klart for å bryte ensomhetens stillhet. Her er det ingen russiske spor lenger, her holder finnene vakt. Fangene blir forhørt på toppen av høyden under en liten rast og forteller meget som er av avgjørende betydning.

Vi når den første og den annen finske feltvakt. Sauna! roper finnene. Kameraene som vi trodde var fortapt kommer dampende og med den nakne hud rød-musset ut av den lille hytten og løper med bare føtter gjennom sneen til sitt blokkhus.

Snart fyller dampbadets lille rum seg. Etter et slikt foretagende nyder man i særlig grad det finske dampbad.

Snart sover SS-mennene, mange glemmer å spise av bare tretthet. Jeg slenger meg ned på trebrettene: i morgen kan vi sove og spise så meget vi ønsker og samle krefter til nye foretagender. Vi har hatt hellet med oss. Ja, men det var ikke ufortjent. Vi gleder oss til nye innsatser av denne sportslige art.

SS-Kriegsberichter
Per Imerslund.

Jeg ringer rundt og gir beskjed. Selv tar jeg sykkel og reiser til Morterud. Det var umulig å få bil. Sjefen gir ordrer. Jeg har såvidt kanonbetjening, men mangler observasjonsposter. Det skal opprettes en post i Ytre Kolbu, en post ved Gjøvik og en post i Ytre Skreia. Over telefon skal det meldes om fly, militære tropper, og alt av interesse. Posten på Skreia blir under kommando av sjåfør Larsen på Skreia, posten ved Gjøvik av Madsen Bådkin og på Røise i Kolbu er undertegnede og Breivik.

Det er posten på Røise som er den viktigste, da de fleste fly kommer fra vest. I kikkerten kan vi se dem nesten fra de kommer inn over landet. Batteriet skyter litt på de første, men det blir bare bom. Både Breivik og jeg blir harme. Vi ringer til batteriet og spør! Hvorfor pokker treffer dere ikke? Det er umulig å følge flyet i siktet, er svaret. Når det kommer 7—8 fly så skyter batteriet et skudd når flyene er på tur inn imot mål. Men så skal kanonen sveives helt rundt, og da blir det et skudd når de er på tur ut fra mål. Alltid general bom. Breivik og jeg er så harme at vi nesten gråter. Fordømte unger, sukker Breivik. Fan ta dem, hyler jeg. De gjør så godt de kan, trøster sjefen på Batteriet.

Anders Røise bringer mat og kaffe ut på låvetaket der vi står og speider. Vi flyttet telefonapparatet opp på låvebroen, det var for langt å løpe hver gang. Naboene kommer med sigaretter og mere kaffe. Vi har ingen uniformer. Vi burde alle vært skutt som franktirører. Men slikt tenkte vi ikke på. Veien gikk like forbi låven. Rett som det var kom det folk. Vi var litt spente på om det var soldater å se på veiene. Men det var ingen, og vi pustet lettet.

Fra låvetaket på Røise er det en vidunderlig utsikt. Derfra kan man se flyene like fra de er over Oslo mot vest. Mot nord kan en se helt opp i Jotunheimen, og mot øst helt til svenskegrensen. Når de skjøt på flyene fra batteriet, så vi at granatene eksploderte høyt over og langt bakenfor. Folk som gikk på veien kom bortom, slo av en prat og kommenterte alt som var hendt de par siste dage. Det var ikke bare hyggelige komplimenter som ble uttalt om politikerne. Her og nu, ser man resultatet av hva de har fått

istand. At dere gidder å melde dere frivillig til å forsvare en slik bundt med pøbler. Omtrent slik sa hver eneste en som kom.

Jeg snakket med sjefen ved batteriet. Hvordan er det, vi burde vel få ut all ammunisjon på arsenalet. I tilfelle hele fabrikken blir bombet burde vi ha reddet ut mest mulig. Han gav ordre om å sende biler som kunne begynne å frakte vekk kasser. Sjefen sa at han hadde gitt ordre om at all geværammunisjon skulle ut først, da vi antok at denne var mest nyttig. Men det var panikk og rot over hele linjen. Ingen ville lystre, alle kommanderte. Alle hørte rykter og alle var livredde. Alle skulle flykte, men hvor hen? Alle i byene rømte på landet, alle på landet gikk til skogs eller opp på fjellet. Hele eplet var markstukket, det måtte gå som det gikk. Finnene de holdt stand, de klarte seg mot en fiende som var lik hundre mot en.

Alt var så trøstesløst som det kunne bli. Om natten rømte sentralsdamene. De koblet min telefon direkte fra Røise til Hamar. Om morgenen fikk batteriet ordre om å evakuere til Lillehammer og i de mørke timer lurte det seg nordover. Fra nu av fantes det ikke tropper på vestsiden av Mjøsa under kommando. Vår telefon var det eneste bindeledd som kunne gi opplysninger om hva som foregikk og om de fly som kom. Tidlig om morgenen ringer en offiser til meg fra Viktoria Hotell på Hamar og spør etter meg. Han hadde fått mitt navn fra batterisjefen. Han spurte om jeg hadde mat, slik at vi kunne holde ut hele dagen. Idag er det ting som skal foregå her på Hamar, så det er mer enn noen gang nødvendig at dere rapporterer alle fly. Jeg tør ikke si her hva det er, men det er meget viktig at alle fly blir rapportert. Jeg forsikret ham, at han kunne være helt trygg, vi skulle fortsette, koste hva det koste ville.

Jeg satt derfor i telefonen hele dagen og Breivik sto på taket med kikkerten. Noen av flyene var så tett nede ved taket at vi kjente luftdraget. Vi så i kikkerten at de fotograferte oss. Husk på å vinke til flyene, sa jeg, ellers så skyter de med mitraljøsen. Da den neste sveit kom, så vinket vi begge. Da forandret flyet kurs og vi slapp fra det. Det var fryktelig kaldt å stå der om nat-

(Forts. side 18)

De norske krigsanstregelser

(Forts. fra s. 11)

på rullebanene, og Oslo, som ble overgitt etter regjeringsordre uten et skudd og hvor Oslo politi eskorterte fienden inn.

Vi vet at Generalstaben forlot Forsvarsdepartementet omkring kl. 0800 den 9.4. og dro først til Slemdal, hvor dokumentmapper og håndvåpen ble etterlatt i hastverket med å dra videre. Derfra fortsatte man til Eidsvold, hvorefter Generalstaben for tredje gang dro videre til Hamar. Om kvelden ble de tyske hær- og marinekommandører løslatt av den norske hær.

Neste dag (0130) ble den tyske luftattachés styrke slått tilbake ved Midtskogen, men et vel bevæpnet kompani av regulære norske tropper ble beordret til å oppgi bakholdet som var lagt for Spillers menn på veien tilbake til Oslo. Kongen hadde tilbrakt eftermiddagen med å forhandle med den tyske minister Curt Bräuer i Elverum, og Generalstaben hadde informert regjeringen om at organisert motstand var «håpløs» og den norske hær en «mob» (rabble) ifølge Hambro. Det eneste sted hvor generalinspektøren for infanteriet (Ruge) mente at hans tropper kunne konsentreres var Trøndelag og Vest-Norge, forsvar av Sør-Norge anså han som umulig. Generalstaben oppga således hele Norge sør for polarsirkelen, bortsett fra en stripe langs vestkysten.

Kommanderende general Kristian Laake fikk et nervøst sammenbrudd og trakk seg tilbake, mens Ruge inn tok hans plass, og generalstabssjefen oberst Rasmus Hatledal ba om å bli avløst 14.9.

I mellomtiden hadde spontane modige handlinger gjort noe for å gjenopprette Norges ære: Pol III, som vedret et tysk krigsskip, minesveiperen Olav Tryggvason, Oscarsborg som senket det tyske flaggskip Blücher, sivile piloter på Fornebu, fortene Bolærne og Rauer. Men det sammenlagt ga ikke et gjennomsnittsbilde av en nasjon «på krigsfot» eller i en tilstand av «alminnelig mobilisering». Disse bedrifter viser simpelthen bare hva de små norske væpnede styrker kunne ha oppnådd hvis de var blitt satt i beredskap i tide — selv så sent som ved senkingen av det tyske troppeskib bestemt for Norge, Rio de Janeiro,

utenfor Kristiansand den 8.4. — og hvis nasjonen hadde fått anvisninger fra regjeringen 9.4.

Den 11.4. hadde Kongen mistet kontakt med sin nye øverstkommanderende Otto Ruge, som hadde reist til Lillehammer og hadde sendt Arne Sunde og Benjamin Vogt jr. for å forsøke å finne ham, med stortingspresident C. J. Hambro som hadde reist til Sverige med en mystisk «fullmakt», og 12.4. med statsminister Nygaardsvold som også forsøkte å finne Ruge. Kommandoforbindelsen var således tapt og ble ikke utbedret før midnatt 13.4. da generalstabsmajor Munthe nådde Kongen på Otta. Nygaardsvold og Sunde ankom ikke før 14.4. Det blir til sammen 4 dage uten forbindelse på det skjebnesvangre tidspunkt da regjeringen med rette håpet på at engelsk-franske styrker ville komme til unnsetning etter at de hadde planlagt å okkupere norske baser i mars. Det var grunnen til Ruges nærvær på Lillehammer, mellom den anglo-franske fremrykning og de seirende tyskere i sør.

Den norske regjering hindret imidlertid enhver mulig kontakt med vestmaktens overkommando ved å stikke av fra Oslo tidlig den 9.4. Se betingelse 4 foran. 12.4. var de blitt flyktninger i deres eget land etter å være blitt lempet ut av Sverige. De var da tapt for verden og nesten utelukkende opp tatt med å flykte fra tyskerne. Ethvert foregivende av organisert motstand (regulær krigføring) ble oppgitt og Ruges aktiviteter var innskrenket til nivået av geriljakrigføring. Da 63 tyske fallskjermssoldater landet i nærheten av Dombås 14.4. viste den enkle oppgave å omrinne dem seg å ligge utenfor evnen til Ruges kombinerte styrker i 5 dage. Kongens fluktvei ble blokkert og han var forståelig nok rasende over at en slik bitte liten styrke fikk lov til å stanse ham. Denne hendelse illustrerer vel den norske generalstabs nesten komplette maktesløshet og sammenbruddet av organisert motstand. General Carl Erichsen evakuerte 1. divisjon fra Østfold til Sverige, hvor den ble internert inntil den fikk lov av tyskerne å vende tilbake mot æresord etter den totale kapitulasjon 10.6.

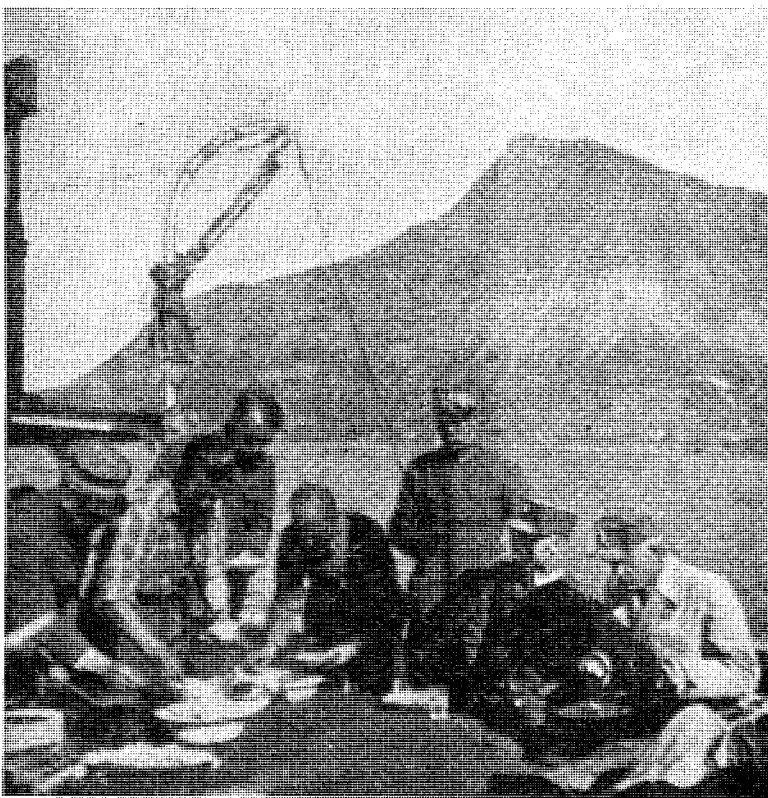
Den 13.4. hadde en britisk fortropp nådd Åndalsnes og flyingofficer Whitney Stra-

ight ble sendt derfra av Churchill for å forsøke å finne den forsvunne norske konge. Men Kongen, statsminister og øverstkommanderende forble isolert fra den allierte overkommando inntil 19.4. Den dag nådde Ljungberg Åndalsnes og 20.—21.4. fant admiral Sir «Teddy» Evans (senere Lord Mountevans) Ruge på Øyer og Kongen på Otta, etter å være blitt sendt av Churchill fra Stockholm for å forsøke å finne Kongen og å «stive opp den norske motstand» — et interval på 10 skjebnesvangre dage da ingen forenede operasjoner sammen med nordmennene kunne planlegges av de allierte. (Norge var selvsagt ikke en av de vestlige allierte da eller på noe tidspunkt under krigen 1939—1945.)

Evans rapport bekreftet at Norge fremdeles ikke var «i krig» (drev regulær krigføring eller bød organisert motstand) 12 dage etter den tyske invasjon. Hans offisielle biografi sier at han fant Ruge «omtrent totalt uvitende om den militære situasjon» og at Kongen og ministrene erklærte at «det var ikke deres krig i virkeligheten» — et synspunkt som ble gjentatt av Trygve Lie og Koht da de endelig kom til England som flyktninger og som ikke skaffet dem noen venner.

Konge og regjering var hovedsakelig fremdeles opp tatt med å komme unnav, hva de gjorde på HMS Glasgow fra Molde 29.—30.4. Da var det for sent med noen forente engelsk-norske operasjoner sør for polarsirkelen. Lillehammer hadde falt 21.4., idet nordmennene var «for utkjørte til å slåss» (Churchill), og Ruge ikke lenger hadde noen organisert styrke av noenlunde brukbar størrelse under sin kontroll. Foregivendet av å være «i krig», under norsk kommando, var oppgitt. Den 28.4. ble britene jaget fra Åndalsnes. Kongen og statsministeren var ikke lenger deres egne herrer. De var Under alliert mannstukt og kontroll.

Ikke på noe tidspunkt siden 9. april hadde Kongen i statsråd vært istand til enten å mobilisere med noen virkning eller å føre regulær krig. Intet sted hadde fienden gruppert mere enn 2 000 mann 9.4., den hadde mistet sitt flaggskip og sine marine- og hærkommandører, Kongen som de hadde regnet med som i Danmark forsvant, intet sted fikk tyskerne den ringeste militære hjelp av Nasjonal Samling og ikke et eneste tilfelle av forræderi er bevist mot NS. På den annen side var Oslo overgitt av regjeringen til en håndfull fallskjermssoldater

Generalstaben var ikke i funksjon i vanlig betydning av ordet for den overtok de avsluttende forhandlinger i juni 1940. Og på dette bilde reiser man sørover etter å ha avsluttet våpenstillstand for verdenskrigens varighet. Fra høyre ser man general Ruge, oberst Hansson og oberstløytnant Roscher-Nielsen. Noen fortsatt krig tenker herrene neppe på der de spiser sin middag i ro og mak i det okkuperte Norge.

fra Fornebu. Kort sagt, den norske militære innsats fra 9.4. til 21.4. var en fiasko og opphørte helt fra 21.4. inntil en ny fase ble åpnet en måned senere. (24.5.)

2.5. kom Kongen og regjeringen til Tromsøområdet fra Harstad, som var blitt okkupert av britene fra 14.4. ombord på en gammel norsk torpedojager, 4.5. fikk han et telefonapparat og 6.5. en radio, 8.5. ble det første statsråd siden 30.4. holdt, ingen avgjørelser kunne treffes før 18.5. da Ljungberg og Koht ankom fra London etter konsultasjon med den nye britiske premierminister Churchill. Imens hadde situasjonen i Narvik — det eneste norske område hvor nordmenn var militært organisert — nådd et dødpunkt. (WSC)

Fra 30.4. opphørte Kongen, hans regjering og den norske generalstab å ha sin fri vilje. De kom inn under britisk kontroll, under britisk overvåking og kommando. Militært ble de få nordmenn som fremdeles var under våpen frivillige i de allierte styrker idet det ikke var noen kontraktmessig allianse mellom Norge og Britannia eller vestmaktene på dette tidspunkt eller noe annet.

De norske myndigheter førte en vaklende politikk fra 18.5. frem til slutten av mai. På den ene side forsøkte minister Koht (forgjeves) å få tyskerne (via Sverige) interessert i en ordning enten slik at Sverige påtok seg nøytral kontroll av Narvik og den strategiske malmbane til Kiruna og Luosvaara, eller i en demarkasjonslinje mellom det okkuperte og det uokkuperte (arktiske) Norge.

Samtidig ble Ruge utnevnt til forsvarssjef (18.5.) og ble, sammen med forsvarsminister Ljungberg, bemyndiget til å samarbeide med den britiske øverstkommanderende, admiral Lord Cork & Orrery, i hovedkvarteret i Harstad, som kontrollerte restene av general Carl Fleischers 6. divisjon i Harstadområdet.

Denne ordning er det overfladiske grunnlag for den offisielle norske tese at Norge fortsatte å være «i krig» og var «alliert». Det er også «komediespill».

6. divisjon hadde mobilisert spontant 9.4. fra 0500 av — ikke som følge av noen slags «alminnelig mobilisering» som regjeringen mente skulle være effektiv fra 11.4. — slik et stort antall patriotiske nordmenn reagerte overfor invasjonen annet steds, trass i manglen

(Forts. side 18)

De norske krigsanstrengelser

(Forts. fra side 17)

på noen «clearcut order for immediate and general mobilisation» (Norway and the Second World War).

Nominelt var 6. divisjons styrke 6 000 mann, men det effektive fremmøte under fanene var «omkring 3 500» (WSC). Disse kunne intet gjøre for å hindre tyskerne i å sprengte i luften de to gamle norske vaktskip ved Narvik tidlig 9.4., eller general Dietls trenede alpetrop per i å overvelde oberst Konrad Sundlos lille garnison med assistanse av den «trojanske» hvalbåt Jan Wilum. Sundlo hadde forøvrig ingen klare instruksjoner om hvorvidt han skulle motsette seg enhver krenkelse av norske territorialfarvann. Heller ikke kunne 6. divisjon gjøre noe for å hjelpe til i de mislykkede britiske marineoperasjoner mot Narvik 10.4. og 13.4.

Efter 13.4. bestemte de vestallierte at Narvik kunne «stormes eller innsnevres ved leilighet» (WSC) og situasjonen der utviklet seg til «uavgjort» (stalemate) (WSC) med knappe 6 000 tyskere som holdt stillingen ved bukten. 4. mai ble alle allierte stillinger sør for Narvik oppgitt og luftaktiviteten opphørte (26.4.). I stedet konsentrerte de allierte seg om Narvik og 24.5. var 24 000 britiske, franske og polske tropper samlet for hovedangrepet, understøttet av Fleischers 3 500 mann. Men Fleischer var «ergerlig og ikke samarbeidsvillig».

Narvik falt 28.5. i hendene på 2 bataljoner av den franske fremmedlegion og 1 bataljon nordmenn, alle under kommando av general Béhouart, men 4 dager senere fikk kong Haakon beskjed om at byen og Ofotbanen var iferd med å bli oppgitt.

Den lille håndfull kampklare nordmenn tjenestegjorde med slik taperhet at det ble anerkjent, såvel ridderlig som diplomatisk, i den rosende innledning til den totale norske kapitulasjon i Trondheim 10.6. Den 28. mai var faktisk det eneste eksempel på vellykket organisert motstand av norske væpnede styrker fra 9.4. til 7.6. og det var Norges stolteste time. De norske anstrengelser ble med rette applaudert av tyskerne og har hele tiden blitt berømmet av nordmennene selv.

Men det var en dråpe i havet under den allierte kampanje i Norge, det ble

Statsminister og forsvarsminister ute av funksjon.

oppnådd av norske frivillige i de allierte væpnede styrker, og den tapre bataljon var under kommando av en franskmann, som igjen var under kommando av den britiske admiral Lord Cork. Kort sagt, det lille, men modige bidrag av regulære norske tropper ved Narvik 24.—28.5. hadde ikke sin opprinnelse i en virkelig «ordre om alminnelig mobilisering» gitt av Nygaardsvoldregjeringen. Det skjedde ikke under kontroll av den norske regjering eller Generalstab. Det var neppe stort nok til å antyde, selv symbolsk, at Norge var «i krig». Den norske regjering forhandlet faktisk på tidspunktet for denne berømte seier, forgjeves gjennom Sverige, med fienden.

Det var først etter at de allierte hadde latt den nors-

ke 6. divisjon i stikken og flyttet Kongen og den norske regjering til asyl i England at øverstkommanderende Ruge igjen overtok kontrollen over de utmattede norske væpnede styrker. Deretter organiserte han gjennom Sverige kapitulasjonen av 6. divisjon på Bjørnefjell tidlig om morgenen 10.6. og total og formell kapitulasjon i Trondheim senere samme dag — med myndighet fra statsrådet (7.6.) og uten reservasjoner.

Konklusjon.

Ingen realistisk mobiliseringsordre ble noensinne utstedt. Den kunne heller ikke ha blitt realisert selvom den hadde blitt utstedt.

Ingen organisert motstand av betydning ble noensinne ydet under øverste norske kommando. Heller ikke var den norske regjering eller dens generalstab noensinne i den stilling at de kunne føre regulær krig. Ingen ordre om å slåss ble noensinne proklamert.

Den lille motstand som var fant sted enten spontant, som geriljaaksjon, eller på frivillig basis under kommando av de vestallierte. Intet militært samarbeide med de vestallierte viste seg faktisk å være mulig før 19. til 21.4. og da var det ineffektivt. Det norske hovedkvarter var blitt rent overende.

Fra 30.4. til 7.6. hadde ikke Kongen, regjeringen og Generalstab sin frie vilje og var under anglo-fransk kommando — påny ineffektivt,

bortsett fra i meget liten målestokk ved Narvik 24.—28.5.

I april og mai forhandlet regjeringen med Tyskland, personlig eller indirekte gjennom Sverige — selv etter at Tyskland hadde sendt ut en formell ensidig krigserklæring til Norge 26.4. da allierte brohoder var blitt etablert på vestkysten.

Gjennom hele april og mai var den norske regjeringens politikk og handlinger tveytidige og halvhjertede — i en slik utstrekning at Quisling (9.—15.4.) og Administrasjonsrådet (fra 15.4. av) begge antok at Norge ikke var «i krig» på noen legal eller realistisk måte. Og begge hadde rett i sin antagelse.

Den offisielle teori at Norge var «i krig» fra 9.4.40 til 8.5.45 er en historisk myte. I april—mai hadde Generalstab opphørt å funksjonere effektivt.

(Fortsettes)

Også et blad...

(Forts. fra side 16)

ten, så jeg måtte hjem etter mer klær og imens tok Anders Røise over vakta. Jeg fikk høre at de andre vaktposter hadde måttet gi opp da telefonen ble borte. Men Carl Larsen han ga seg ikke, han ble med ut i Skreifjelene som mitraljøseskytter og hadde en varm dyst. Jeg var borte etpar timer og da måtte Breivik hjem etter klær og mat. Meieriet fikk passe seg selv. Betjeningen der var flinke karer som klarte brasene uten bestyrer.

Welhavens politi eskorterer tyske tropper inn i Oslo.

I telefonen fikk jeg høre at Konge, Storting og regjering var reist og i trygghet. Men at dette gikk så heldig har de utelukkende oss frivillige å takke for, fordi vi var de eneste som kunne sende beskjed over den eneste telefon som var mellom Toten og Hamar. Dette sa offisersstemmen til meg om aftenen. Alt har gått utmerket, sa han, og dette har vi dere å takke for.

Nu kunne vi ha gitt opp vakta, men ingen hadde gitt ordre om det, så vi fortsatte like til vi så tyske biler i kikkerten nede på veien. Da så jeg folk komme gråtende opp veien forbi. Andre raste og svor. Fordømte pakk. Breivik og jeg lurte oss i mørket tilbake til Lena og gikk i mange dager og var livredde. Franktirører. Vi hadde lest i vår blåbok og visste god beskjed. Men merkverdig nok, ikke et ondt ord fikk vi høre, og glade var vi. A.E.

FORBUNDET

ønsker alle sine medlemmer og bidragsyttere en riktig god jul og håper på fortsatt godt samarbeide i tiden fremover. Vårt arbeide er avhengig av den økonomiske støtte vi får og derfor er det vår plikt også i denne julehilsen å minne om at alle bidrag mottas med takk.

Arbeidsutvalget

EN RIKTIG GOD JUL!

og et godt nytt år med ny fremgang for felles sak ønsker vi alle våre medarbeidere, lesere og venner landet rundt. Vi kan ikke nå hver enkelt av de mange som har føyet en økonomisk støtte til bladpengene ved abonnementsfornyelsen, men vi vil iallfall gjerne på denne måte gi uttrykk for vår taknemlighet. Takk for all hjelp og støtte i 1969 og vel møtt i 1970.

FOLK OG LAND

GOD JUL

og GODT NYTTÅR ønskes alle kamerater fra Supplandsfoss

Otto Johnsen.

GOD JUL! GODT NYTTÅR!

ønskes alle. Særlig de i Bløtekjør og Supplandsfoss fangeleir.

Hilsen
N. Fjellstøllen.

GOD JUL!

Glem ikke postgiro 1 80 70. Hjelpeorganisasjonen for krigsskadede frontkjempere Postboks 1407 Vika/Oslo 1.

Fra tohåndssverd . . .

(Forts. fra s. 9)

grepsvåpen og ble vesentlig brukt til hugg. De nye former som kom opp var både hugg- og støtvåpen.

Beskyttelse av hånden ved ringer og bøyer gjorde dem brukbare også til forsvar — parader. Våpnet selv overtok skjoldets rolle.

I 1400-årene var det schweizerne som gjorde seg bemerket som fotfolk. Det falt derfor rimelig at de våpen som var særlig karakteristisk for dem også ble tatt opp av andre. Blant disse våpen var tohåndssverdet, som ble brukt helt frem til 1650-årene.

Det var nødvendig å finne frem til et sverd som var tungt og kraftig nok til å ha virkning mot pansrede ryttere. Den tyngde og lengde det dermed måtte ha, ble for meget til at det kunne føres med en hånd som et vanlig sverd. En måtte bruke begge hender og derav fikk det sitt navn.

Opprinnelig var det bygget som et vanlig sverd, bare i større målestokk. Dimensjonene var dog ennå innen rimelighetens grenser, så tohåndssverdet beholdt karakteren av et praktisk brukbart håndvåpen.

Fra slutten av 1400-årene ble det meget brukt av de såkalte landsknekter. Disse hadde sitt navn fra de tropper som Maximilian I satte opp i slutten av 1400- og begynnelsen av 1500-årene ved hverving i sine arveland. Opprinnelig betegnet det altså motsetningen til de tropper hans lenspliktige vasaller og stedene stilte. Senere gikk det over til å bli betegnelsen for tyske leietropper i sin alminnelighet, for til slutt å bli det vanlige navn på de nærmest internasjonale, profesjonelle leiesoldater som kjempet snart under en, snart under en annen hærfører. Navnet holdt seg bortimot 1700.

Hos landsknektene, som altså var profesjonelle krigere, utviklet det seg en rekke eiendommeligheter, både med hensyn til bekledning, utrustning og våpen. En del av disse tradisjonelle eiendommeligheter var uten reell betydning, og må ses på bakgrunn av at landsknektene følte seg som tilhørende et krigsflag med visse laugsrettigheter, skikker og tradisjoner som de krevde den samme respekt for som andre, virkelige laug krevde for sine. Landsknektene solgte sitt sverd og sin krigskunst — en efterspurt vare — og dette gav ham sikkert en ganske sterk stilling i forholdet til krigsherren. Dette

kan forklare at han har kunnet bevare en viss frihet på enkelte områder som skulle synes nokså uforenlig med krigstukt og lite hensiktsmessig sett fra krigsherrenes standpunkt. Det kan være tilstrekkelig å nevne friheten til å kle seg så fantastisk og upraktisk som landsknektene i alle fall til enkelte tider gjorde, og til å trekke med i felten ikke bare mere eller mindre lovlig hustru og barn, men også løse kvinner i hopetall.

Tohåndssverdet som de hadde tatt opp etter schweizerne, ble til et spesielt landsknektvåpen. Det utviklet seg i størrelse ut over alle rimelige grenser og fikk et parademessig utstyr, så det til slutt var hinsides enhver praktisk brukbarhet. Det ble et rent paradevåpen. Mens de tidligere tohåndssverd hadde vært omkring 1,2 til 1,5 m lange, øket lengden nå opp til 2 m og vel så det. At et slikt sverd ikke kunne være særlig praktisk brukbart sier seg selv. Det trengte god plass for å kunne svinges, og god plass var det ikke i kampen. Knektene kjempet skulder ved skulder i tette firkanter. Når to slike «Gewalthauer» som de kaltes, tordnet sammen, hendte det at de kilte seg fast med de lange piker. Dette skapte nødvendigheten av et kort våpen som en kunne bruke i trengselen. Resultatet var de typiske landsknektsverd «Katzbalger», som var ganske korte — klingelengden omkring en halv meter — og uten spiss. De var altså den diamentrale motsetning til de lange tohåndssverd.

Tohåndssverdet beholdt merkelig nok sin anseelse til tross for at de etter hvert bare ble brukt av fanevakter og obersters personlige vakt. Av den grunn var deres plass midt inne i firkanter, hvor de var henvist til uvirksomhet så lenge det gikk godt. Gikk det galt og rekkene ble brutt, hadde de en rent defensiv oppgave.

De som brukte tohåndssverdet, nøy hele tiden stor anseelse. Det måtte være store og kraftige folk og de måtte dokumentere sin våpenferdighet ved en attest fra en «mester av det lange sverd». Til gjengjeld fikk de dobbel lønn.

At tohåndssverdet har blitt brukt i Norge, vet vi bl. a. av jordfunn, og ved utgravningen ved Steinvikholm ble det funnet parerstengene til tre sverd, henholdsvis 33,27 og 24 cm lange, alle rette og med en enkel parerring.

Alle disse sverd er av de mer praktiske, ikke av den overdimensjonerte landsknekttype. Hvorvidt, eller i hvilken utstrekning denne har vært brukt her i landet, har det ennå ikke lyktes å bringe på det rene. Den tveeggete klinge kan være bølgeformet, «flamberg». Dette trodde man gav større skjæring i hugget, men er i virkeligheten uten enhver betydning. Landsknektene likte det imidlertid. De syntes det ble derfor ganske meget brukt. Det passer for såvidt bra til hele våpnet, hvis moralske betydning sikkert har vært adskillig større enn den virkelige effektivitet.

Mens tohåndssverdet representerte en ensidig utvikling av dimensjonene og i bruk bare bygget på den brutale kraft, er kården et våpen hvis utvikling følger ganske andre linjer. Den er lettere, om enn ofte lengere enn et alminnelig sverd, og brukbar både til støt og hugg. Festet gir beskyttelse for hånden og bruken krever mere intelligens, smidighet og skolering enn rå kraft.

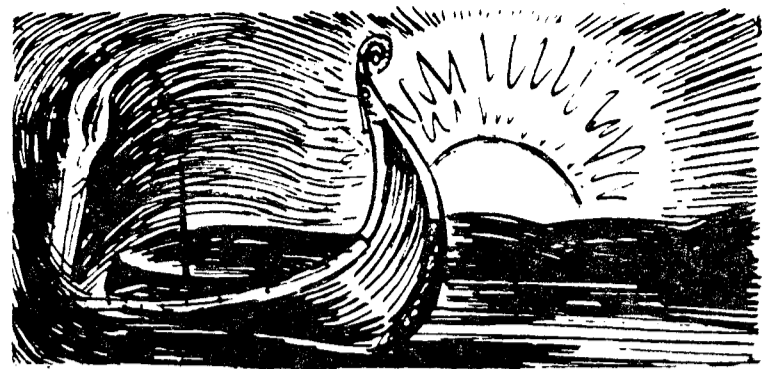
Opprinnelig var kården en sideform av sverdet, og grensen mellom de to våpen var svevende. Forskjellen var nærmest at kården hadde smalere klinge, mere beregnet på støt enn hugg.

Sverdet hadde på denne tid fått en begynnende håndbeskyttelse i form av ringer under parerstangen, liksom denne ble svinget i S-form opp mot festeknappen.

Ved kården ble dette utviklet videre med ringer og bøyer, til å begynne med under parerstangen, senere — fra omkring 1600 — over denne i ofte ganske innviklede konstruksjoner. De mest kompliserte dannet en fullstendig kurv som omsluttet hele hånden.

På de tidligere typer hvor alle ringer og bøyer satt under parerstangen, omfattet altså beskyttelsen også en del av klingens. Denne ble derfor ikke utsmidd som sådan, men beholdt et rektangulært tverrsnitt. Denne del kaltes klingebryst.

Denne plassering av hånd- og fingerbeskyttelsen hadde sin grunn i at man ved det enkle korsfeste var begynt å legge pekefingeren over parerstangen og brukte denne som vektstang for å få større kraft i hugget. Pekefingeren ble dermed ubeskyttet, og for å dekke den, anbrakte man en parerring på klingens, litt nedenfor parerstangen. Denne ring kalles pasd'ane (eselhov).

Horst Wessel-sangen i dansk utforming

Da vi i sin tid startet vår beretning om Horst Wessel, skrevet av en av hans medkjempere fra dengang, bragte vi også både en direkte oversettelse til norsk av Horst Wessel-sangen og en mer fri gjengivelse på norsk. For en tid siden fikk vi oversendt fra danske venner en

utgave av «Nationalsocialismens internationale kampsang». Samtidig takket våre danske venner for at vi hadde bragt den interessante og verdifulle beretning om Horst Wessels liv og død. Den danske utgaven av Horst Wessel-sangen lyder slik:

*Løft fanen højt, slut op i vore rækker,
vær kampberedt! Du ungdom, Danmarks håb.
Solkorset på den røde dug til død os vækker
og over Danmark gjalder nu vort røb.*

*Vågn op vort folk af dvaletunge drømme.
Vor frihedsdag står op af tåger grå.
Til solkorsfanen alle Danmarks sønner strømme,
for brød og frihed vi til kamp vil gå.*

*For sidste gang skal kampens lurer gjalde,
for hjemmets arne står den hårde strid.
Snart skal af folkets hænder slavelænken falde,
vor trældom varer nu kun føje tid.*

*Vaj fane højt, du røde solkorsbanner,
kampglade sværger vi dig kjærlighed,
og hæver hånd til nordisk hilsen for vor stander,
et troskabstegn, en hellig faneed.*

Senere lot man langfingeren ta pekefingerens plass og la denne tilsvarende på den annen side. Det var et tak som var særlig egnet når våpenet bruktes til støt eller parade, men lite skikket for hugg. Det var derfor også særlig den italienske fekteskole, som foretrakk støtet for hugget, som brukte dette.

For å beskytte fingrene, anbrakte man nå en bøyle på hver side av klingens og en større ring i høyde med parerstangen for å beskytte hånden. På den annen side av våpnet, var der ringer eller en kurv til ytterligere beskyttelse av fingrene.

Denne festetype finnes i mange forskjellige utforminger og er karakteristisk for 1500-årene og forsvinner med århundrets slutt. Etter 1600 flyttes håndbeskyttelsen over parerstangen.

Særlig de tyngre kårder er

ofte forsynt med en stor og tung festeknapp som motvekt mot den lange klinge. Våpnet balanserer på det nærmeste i hånden og gjør det mulig under fektning å anvende de små hugg som vesentlig utføres med hånd og fingre, likesom det gjør våpnet mer egnet til parade.

HUSK
ABONNEMENT-
FORNYELSEN

Fra kulturfronten -

(Forts. fra s. 12)

arbeider og skjemmende plankegerder. Det ville simpelthen være forbundet med risiko å ha søylen der. En vakker dag ville den kanskje ramle over ende. Men etter å ha fremført disse «saklige» innvendinger stakk til slutt den lodne hestehoven frem: «Forøvrig liker jeg hverken søylen eller plasseringen.» Skribenten skjønnte øyensynlig ikke at dermed hadde han satt en tykk strek over alt han møysommelig hadde stablet opp av argumenter.

Minneutstillingen var intet mindre enn en opplevelse. Allerede ved inngangen ble vi møtt av Høvdingrekken, staute vikinger som altså Dagbladet fikk i vrangstrupen. Og oppe i utstillingssalen kunne vi beundre fragmenter fra det kolossale arbeide.

La oss også nevne bronsestatuen av Fredrik II, Madonna, Smilende pike og meget annet. Men vi tilstår at vi savnet hans skjønne kvinneskikkelser.

Det vil føre for langt å ramse opp alle portrettbystene som var utstilt. En byste savnet vi: den av den statsmyrdede Vidkun Quisling. Men det ville vel være for meget forlangt om vi hadde fått ham med.

*

Statens Høstutstilling var som vanlig en trist forestilling. Dilletantiske smørerier over hele linjen med meget få lyspunkter iblant.

La oss derfor nevne noe som virkelig bragte glede. I forbindelse med Wilhelm Rasmussens minneutstilling fikk vi også se arbeider av maleren Kristen Holbø. Her var det flukt og malerisk innlevelse. Et gløtt inn i fjellheimens eventyrverden som ikke kunne ha vært skapt med større fantasi og esprit.

Vi festet oss særlig ved «Hester i uvær», et bilde med likefrem trollsk stemning. Men også «Kveld ved nedre Sjudalsvatnet», «Natt», «Kveld ved setra» og mange andre viste at vi ikke behøver å gå særlig mange år tilbake for å finne malere som virkelig kunne male.

*

Året bragte ingen forandring i den politiske ledelse skjønnt det jo var med et nødsrik de «borgerlige» partier klarte seg.

Etter valget lot de som om de ikke forsto noe av den sterke tilbakegang. Her laget de den mesterstrek få måneder i forveien å skjenke

oss den beryktede «moms» som vil bety økete leveomkostninger og alle slags vanskeligheter i de kommende år. Og så er velgerne ikke takknemlige engang. Politikussene lot som de heller ikke var klar over at de tapte tusener av stemmer på grunn av sin feige og sjofle holdning overfor den tapre minoritet av nasjonale som forrige gang så helhjertet hjalp dem til seiren i et oppriktig — men fåfengt — håp om endelig å få oppreisning.

*

På teatrets og filmens område er det hendt lite. Jo forresten, en film som «Himmel og helvete» er verd en omtale. Den var iscenesatt av Øyvind Vennerød etter et manuskript av overlege Victor Borg og behandler på en overbevisende måte narkotikaproblemet som ser ut til å vokse og vokse. Vennerød har tidligere laget endel farcefilmer som ikke har vært egnet til å gjøre en glad. Desto mere overraskende var denne filmen som på mange måter var et imponerende arbeide. Den nydelige purunge Sigrid Hunn var et funn i hovedrollen og med det store oppbud av unge mennesker hadde regissøren hatt en lykkelig hånd.

Filmen avslørte på en krass måte hvordan det kan gå de naive unge som «for moro skyld» vil prøve narkotikarusen. For krasst? Vi synes det ikke. Normalt ville vi ha tatt avstand fra denslags samleiescener som forekommer i filmen. Det er bare den omstendighet at de her — i motsetning til som tilfellet er så ofte hos «mesteren» Bergmann — virker kunstnerisk berettiget. Det er riktig at vi skal se den unge pikens moralske forfall, hennes bunnløse moralske ydmygelse, på grunn av giften.

Hvis filmen skulle ha berettigelse som en vekker mot den dødelige fare narkotika representerer så måtte den lages på denne måten.

Men så viste det seg at den gode Vennerød hadde utfordret farlige krefter ikke alene på den vensterradikale fløy. Filmen ble av flere sabelt ned. Den var full av overdrivelser, ble det sagt. Det ble mere enn antydning at bruk av narkotika var — om kanskje ikke akkurat å anbefale — så iallfall noe som man ikke behøvet å skrike opp om. Og ikke alene fant denne mildest talt tvilsomme oppfatning sine bolde riddere i dagspressen,

men endog i den s.k. fagpresse. I bladet Film og Kino, som en filmvenn ba oss lese forleden dag, leverer en dame som heter Kari Thomsen en sur og negativ kritikk av filmen, i den grad preget av manglende forståelse av de rent filmmessige verdier som «Himmel og helvete» eier, at man får inntrykk av at her er det en som føler seg personlig trådt på tærne. Damen har ikke det spor greie på film, sier vår hjemmelsmann, men et visst kjennskap til narkotikagiftens virkninger har hun øyensynlig. Dog skal vi mere enn gjerne inngå et veddemål på at overlege Borg, som er spesialist på området, vet adskillig mere. Det er virkelig urovekkende at den uhyggelige rusgift ser ut til å ha så mange forkjempere.

Toppen av kranssekaken blir som vanlig pyntet av Dagbladet. Vennerød får gjennomgå. Han frakjennes æren av den farve som er alle vensterradikale så inderlig kjær. Heretter bør han skifte navn til Vennerbrun da han er fascist og filmen hans ren fascisme!

Til slutt opplever vi at en herre ved navn Carsten E. Munnh, som stiller med kulturlivet i Bærum kommune, nekter å kjøre filmen på Bærumskintoteatre. Den er for dårlig, sier han. Det spiller mindre rolle at han har kjørt nok av dårlige, ja elendige filmer. Her kommer det endelig en film som vil noe og betyr noe. Den må ikke kjøres. Den kan virke som et for stort slag mot rusgiften og dens mere eller mindre stille forkjempere. Nei, heller frem med Olsenbanden!

Vi virkelig undres. It is something rotten in the state of Norway.

Hors de Combat

ANNELIESE PAROW

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - v/Lademoen kirke - Voldsminde

Månadsbladet

FRIHUG-

Upolitisk og romsynt organ for sunn og nasjonal kultur, med artiklar om helse- og samfundsspørsmål, spanande fylgjetongar, dikt m.m. Fritt ordskifte om dei mest ulike emne: — Årspris kr. 30,-. Postgiro for bladpengar 80 821. Prøvenr. mot kr. 2,50 i frim.

Utgjevar: Erling Seim, K i n n

UNG IDAG

(Forts. fra side 7)

vært offentliggjort er skrevet av Margarete Wulfsberg: «Vi vil leve... lykkelig!»

Da kanskje mange av FOLK og LANDS lesere ikke har hatt anledning til å lese kronikken, tillater jeg meg å sitere noe av den, så kan de selv dømme:

«Den gruppe mennesker som er unge i dag, er fremtiden. Fremtiden ble født under, og kort etter annen verdenskrig. Vi ble født som barn av krigsherjede foreldre. Vi ble født til borgere av et krigsherjet land. Vi ble født i et miljø som var merket av krigen, selv opplevde vi den aldri som annet enn fortiden, et eventyr. Allikevel var den med på å forme oss. Eventyrene om engler, om troll, om julenissen, om Jesus og eventyret om krigen hadde alle like stor betydning for oss som barn. Vi lekte troll og engler og tyskere, og alle lekene var like virkelige.

Så begynte vi på skolen. Vi lærte at troll ikke eksisterte, at tyskere eksisterte, men ikke var slemme allikevel og at Gud ikke levde, men var overalt. Vi lærte at nordlendinger var slue, at vestlendinger var sure, at tatere var noe pakk og at utlendinger var skumle. Vi lærte at overlæreren var en tyrann, at yngre barn skulle plages, at fedre var brutale og at menn ikke var menn, bare busemenn.

Med andre ord lærte vi hva frykt var. Vi lærte å være på vakt, menneskene var små djevler kledd i englekler. Vi måtte passe oss, ikke snakke til fremmede. Isolasjon, som lett førte til ensomhet, var kunnskapsgaven vi fikk først. Men også regningens elementære grunnregler og bokstavenes mysterium ble gitt oss i gave. Vi krevde en årsak til all denne undervisning og det ble fortalt oss at kunnskap var nødvendig hvis vi skulle lykkes i samfunnet. — — —

Vi fortsatte å lese i historie-, geografi- og religionsbøkene uten å reagere. Bøkene sa oss at ikke-døpte kom til helvete, at negre var ville folk som danset rundt i bast-skjørt og at vi levde i et rettferdig og godt land. Vi godtok det, en stund. Våre autoriteter nød god anseelse. Men så, plutselig, ble vi lei det. Vi ble «skoletrette». Det vil si: Vi krevde et mer meningsfylt liv. Vi så det groteske i at vi gikk på skolen, utdannet oss, for å få et yrke hvor vi kunne tjene godt, tjene mest mulig, og hvor vi kunne trives, bli tilfredsstillt.

Tilfredsstillt så grundig at vi ikke enset verden omkring oss. Vi så at vi hadde bedre muligheter til materiell suksess enn noen generasjon før oss. Vær deg selv — nok.

Lyvingen, juksingen og lureriet blant de voksne og oss selv sto plutselig klart for oss. Vi gråt av skam og raseri når mennesker krøket seg, snodde seg for å oppnå noe gunstig. Sannhet og ærlighet ble uvurderlige verdier. Vi avskydde falskhet. Mennesker som villig ga avkall på sannhet, forskrekket oss. — — — Dobbelmoralen i samfunnet ble en skjensel.

Vi vet at dette er et produkt av et konkurransesamfunn som snart når sitt klimaks.

Vi protesterer hjemme og ute. Noen ser politikken som årsaken til menneskenes ensomhet. De finner forskjellige politiske overbevisninger. De går i demonstrasjonstog, og motdemonstrantene marsjerer på fortauet. Det blir steinkasting og hatske hånsord. Politiet skaffer seg bedre utstyr, lengre køller, skjold. Demonstrantene forsterker seg på andre måter. Det blir kapprustning, i miniatyr i forhold til kapprustningen mellom verdensmaktene, men likevel, det er den samme tanken.

Kjærligheten er borte, forsvunnet i kampen for sannhet og rettferdighet. Dette er ikke riktig. I våre øyne er uærlighet overfor vår egen samvittighet, ikke samfunnets, den største synd. Men vi er bundet på hender og føtter. Mor, far, slekten, lærere og endel av vennene er hindere, hindere vi er glade i, men ikke kan beundre og respektere. Vi vil stå frem alene, stå frem og forkynne våre idealer. — — Helt alene står vi med en stor, svart, hatende verden mot oss. Hver dag må vi slåss, slåss for våre ideer, slåss for retten til å leve, ikke bare eksistere. Vi søker etter venner, likesinnede som kan hjelpe oss, for vi føler at vi lett kan falle. Vi lengter etter varme, trygghet og fred og finner det for en kort tid i seksuelle forbindelser. Men de skuffer oss. det er ikke kjærlighet, men redsel. Hvordan skal vi noengang kunne elske når vi ikke engang har styrke og kraft til å leve alene? Vi lengter etter en verden befolket av små jesuser. Men den er så langt borte, så forferdelig langt borte. Omgivelsene vil ikke høre på oss. De er kanskje redde. Redde for å komme ut av den balansen de har oppnådd, men som de in-

Som emigranter i eget land...

(Forts. fra side 7)

alle i Norge. Men like før den tyske kapitulasjon lyttet man jo enkelte ganger til B.B.C., fordi man gjerne ville vite litt om disse herrer som snart igjen skulle betrede Norges jord. Det vi da fikk høre var et sjokk av de store, for det ble sagt gjennom radioen at når de nu kom hjem, så skulle der skapes et nytt proletariat i Norge. Denne nye pariakaste skulle bestå av tidligere NS-folk, og det er heller ingen tvil om at de gjorde sitt beste for å gjennomføre denne plan.

Hvordan ble så denne plan gjennomført? Vi vet alle hva som hendte i årene etter krigen. Da NS-fangene endelig ble sluppet ut fra fengslene, var alle dører stengt for dem. Det var til ingen hjelp for dem at de hadde hatt ett og samme yrke i en hel menneskealder eller om de

nerst inne vet er bygget på sand. — Fordi samfunnet i dag oppfordrer til dobbeltmoral, krever det arbeide og anstrengelser å være seg selv.

Efterhvert som vi får mer og mer kunnskap om verden i dag, fylles vi med avmakt. Det er for vondt, for fryktelig. La verden gå opp i røk og brann som Sodoma og Gomorra. Det finnes for få gode mennesker når det som skjer, kan skje. Verden må være befolket av vampyrer. Mennesker har da et hjerte! Men vi vil leve. For å leve må vi ha rett til det, men noe med det. Vi må tro på noe. Vi tror på kjærligheten, en kjærlighet som med glød omfatter alt og alle. En overflodskjærlighet som springer frem av det faktum at vi ved konsentrasjon og arbeide er kommet frem til en personlig likevekt.»

Margarete Wulfsberg slutter sin kronikk med sitat fra 1. Korintierbrev, 13. kapitel, 2. vers og 6. vers:

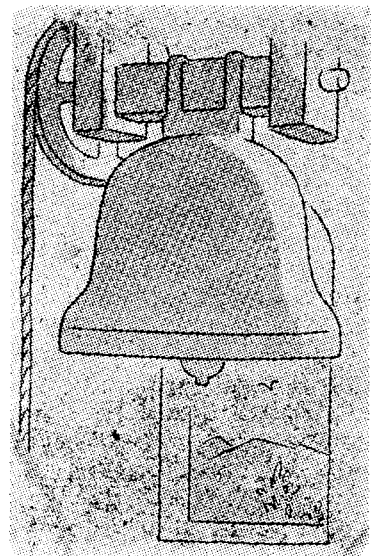
«Og om jeg har profetgave og kjenner all kunnskap: og om jeg har all tro: så jeg kan flytte fjell: men ikke har kjærlighet, da er jeg ingenting. — Den (kjærligheten) gleder seg ikke over urett, men gleder seg over sannhet.»

Ser vi på verden idag, vil tankene gå 2000 år tilbake, til Ham som sa: «I de siste tider skal kjærligheten bli kald hos de fleste. Når jeg kommer igjen, mon troen finnes på jorden?» Mye tyder på at verden vil komme til å dele Sodoma og Gomorras skjebne.

Alf Gleng

hadde vært dyktige i sitt spesielle fag. Parolen var at de skulle stenges ute fra næringslivet og sine evt. embeder. Til nød kunne de kanskje få fabrikkarbeide av dårligste slag under den forutsetning at arbeidskameratene tålte dem på arbeidsplassen. Eller de kunne muligens få arbeide som bybud eller avisbud, som nattevakter eller som sjauere på bryggene. De var og ble behandlet helt etter programmet om at de skulle være en pariakaste i Norge. Folk vil kanskje ikke tro at slikt kunne forekomme i et noenlunde sivilisert land, men faktum er at slike uverdige forhold har eksistert i vårt fedreland gjennom mange år. På denne bakgrunn er det vanskelig å fatte at Norge skulle behøve å sende representanter til underutviklede land for å oppheve pariakaster og andre former for diskriminering der, samtidig med at man skaper en pariakaste innenfor våre egne grenser. Men misforstå meg ikke. Proletarer kan bare skapes med hensyn til de rent ytre sosiale og økonomiske forhold. Menneskenes indre forutsetninger og natur kan ingen statsmakt forandre. **Man er og blir den samme som før**, bare litt klokere og mer lutret gjennom motgang og trengsler.

Hos enkelte NS-folk oppsto naturligvis tanken på en emigrasjon. **Men hvor skulle de reise?** Ikke mange land var beredt til å ta imot dem med åpne armer og vise dem vennlighet og forståelse, slik som det ble gjort med våre brødre, de russiske emigranter, til tross for at vi var ofre for nøyaktig det samme system som disse flyktninger. NS-folkene var tilmed den eneste folkegruppe i Norge, som med alvor og konsekvens hadde tatt kampen opp mot det røde enevelde som bolsjevikene hadde planlagt å skape i andre land og verdensdeler.

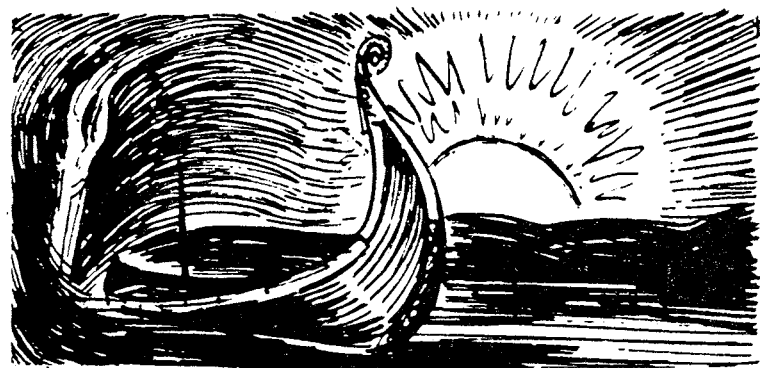

Ja, så var det bare land som Spania, Portugal og de søramerikanske stater med Argentina i spissen som sto åpne for dem. Først mange år senere kom Canada, Australia og USA med blant de land som ville ta imot emigranter. Rent økonomisk var det også uhyre vanskelig å komme avsted. Enten måtte man selge alt man eide og brenne alle broer bak seg, eller så måtte man skaffe seg midler til reisen ved andres hjelp.

Men utallige tidligere NS-folk kom tilslutt avsted, mange dro til Argentina. Dog kom de fleste etter noen års opphold tilbake til Norge. Noe underlig hendte nemlig med dem der ute i de fremmede land. De ble etter hvert — kanskje fordi de fikk tingene på avstand — løst fra den vrangforestilling at de hadde vært «**som emigranter i eget land**». Denne forestilling var jo i virkeligheten basert på en falsk suggestjon, som de såkalte «gode nordmenn» mer eller mindre bevisst hadde prøvet å få dem til å tro på. I virkeligheten var de jo norske menn og kvinner med en brennende fedrelandskjærlighet. Nu forsto de at Norge var deres land som aldri før, ja at landet var nettopp deres, fordi de i en ulvetid ble stående på sin post og hadde holdt ut til det siste. De hadde villet bygge og bevare landet, ikke rive ned og ødelegge. Derfor kunne de også vende hjem igjen til fedrelandet med glede i sinnet og med oppreiste panter. De hadde med god samvittighet fulgt Vidkun Quisling, som gjennom fem lange år under okkupasjonen hadde forsøkt å føre den norske skute i havn.

Rolig og sindig hadde han styrt skuten over et opprørt hav. Men hans oppgave hadde sannelig ikke vært lett. På den ene side hadde han møtt en innbitt motstand fra flertallet av sine landsmenn, som på grunn av deres manglende historiske viten og innsikt hadde dolket ham i ryggen. På den annen side var hans handlefrihet blitt hemmet av en sterk okkupasjonsmakt, som naturlig nok og i første rekke måtte ta hensyn til den rent militære strategi.

De tyskere som var kommet til Norge i årene 1940—1945, var jo ingen ensartet folkegruppe. De fleste av dem var trolig rene idealister som mente det ærlig og oppriktig når de talte om et samlet Europa med nasjonal frihet for alle. Men der

Tyske bøker om Division Wiking m. v.

Paul Hausser: Soldaten wie andre auch — der Weg der Waffen-SS. **Pris kr. 62,—**

Peter Strassner: Europäische Freiwillige (mit original Ärmelband) Die Geschichte der 5. SS-Panzer-Division «Wiking». **Pris kr. 55,—**

Franz Schreiber: Kampf unter dem Nordlicht. Deutsch-finnische Waffenbruderschaft am Polarkreis. **Pris kr. 53,—**

Der Kessel von Tscherkassy. Die Flut verschlang sich selbst — nicht uns. Ein Dokumenten- und Kartenwerk in neuer Auflage. Ein Gemeinschaftswerk der Truppenkameradschaft der 5. Wivision Wiking. **Pris kr. 40,—**

Fraktfritt mot forskuddsbetaling. Eller oppkrav med tillegg av frakt og gebyr.

FOLK OG LANDS BOKTJENSTE
Boks 3214 — Oslo 4
Postgiro 1 64 50

fantes dessverre også andre tyskere, som selv bare drømte om å bli herrer i kongeriket Norge. Disse rene maktdyrkere strebet blant annet også Quisling etter livet, slik at han i mange måneder måtte holde seg skjult i utlandet. Men de beste blant de ansvarlige tyskere, de som virkelig elsket Norge, var dessverre omkommet ved krigshandlinger. De fleste av disse gikk under med krysseren «Blücher», da denne ble senket fra Oscarsborg festning. Denne tragedie kom senere til å koste Norge meget ondt.

Men skjønt de fleste NS-folk var selvstendig tenkende mennesker, som uten tvil hadde større historisk og politisk viten, enn mange andre nordmenn, så visste de at det ikke var første gang i historien at noen måtte lide urettferdig for det de mente var sannhet og rett. Derfor kunne de og kan vel fremdeles med sanndrue hjerter synge: «Gud signe deg Norge, vårt deilige land».

I en av de største nødstider i vårt lands historie hadde vi som NS-tilhengere

stått i gapet for hele det norske folk. Men vi har fremdeles den tro at vårt offer ikke var forgjeves. Vi vet nemlig at nu vokser det opp en ny generasjon i vårt fedreland — en ny ungdom som med friske og fordomsfrie sinn vil komme til å granske alt fra «dengang». De vil sikkert komme til å lese dette og meget annet som vi vil etterlate oss om **hva som virkelig hendte** i Norge i årene 1940—1945, og i de årene som fulgte etter. Vi har gjennom mange års smertefulle opplevelser fått en ny og dypere forståelse av vår store dikters ord: «Sannhets sak seirer kun i nederlag».

Kath.

KRISTNE VENNER

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — *Kristne Venner* møtes den første fredag hver måned i Colletsgate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskabelig samvær.

Møtetid kl. 19.30.

Dommerens dilemma --

(Forts. fra side 5)

ger, avtaler og dokumenter atter gehør. Oslo byrett sa sannsynligvis til seg selv: Hvorfor skal vi ta skjenn i en annen hånd og gjøre holdt og front mot det som ruger over vannene? Dommen stoppet ikke den politiske glideflukt i norsk rettsliv, men fortsatte den. Avsted, avsted på lette fjed. Her var ingen dommer Hillestad som i saken Anders Hafskjold — Morgenposten . . .

*

La oss nu bevilge oss et under historisk og rettslig synsvinkel interessant og avslørende sitat fra Oslo byretts definisjon på «historieforfalskning» — man skulle tro at Løbergs rådgiver, eksperten i gjemfront-junta-vennlig «historieskrivning» professor Magne Skodvin hadde skrevet nedenstående fra dommens side 9—10:

« — — Når det gjelder hva som ligger i betegnelsen «historieforfalskning» bemerker retten at det må dreie seg om faktiske opplysninger, som er av en viss vesentlig betydning i teksten og som enten er uriktige eller er gjengitt helt ut av sin sammenheng så de er forvrengt. Den som kan kalles forfalsker må være å klandre subjektivt for at teksten er så uriktig. Har han hatt kjennskap til at den er uriktig og således har opptrådt «forsettlig», rammer betegnelsen ham, etter rettens oppfatning, selv om han ikke direkte har hatt til hensikt å forfalske historiske fakta. Retten er kommet til at betegnelsen også kan ramme den som grovt har forsømt å passe på at den tekst han utgir for historisk korrekt er sannferdig, altså når vesentlige feil i historisk stoff skyldes en slik svikt i behandlingen av kildestoffet. Det er i denne saken spørsmål om ordbruken i polemikk og kritikk, IKKE I STRIKTE JURIDISK VURDERING AV VEDKOMMENDES OPPTREDEN.

(Uthevet av AL)

Forøvrig finnes det eksempel på en som det synes lignende bruk av betegnelsen i den norske utgaven av boken. Side 291 er det således i et avsnitt, som er nytt i denne utgave, sagt at kapitulasjonsoverenskomsten har vært referert med «forfalsket tekst».

*

Det forekommer oss at retten her uttaler seg ganske

massivt og u-avvitende og med altfor bred penn om «historieforfalskning». Rettens medlemmer må ha lagt merke til den tildels vektige kritikk som i NRK og for eksempel i Morgenbladet er ytret om dens svart-hvittmaling av visse forhold ut fra okkupasjonstidens mentalitet . . .

For saken er innbragt for retten for just å få dens «strikte juridiske vurdering av vedkommendes opptreden.» Dette er en rettsoppgave først og fremst. Hvorfor skriver retten i dommen at den strikte juridiske vurdering ikke er spørsmålet her, men «ordbruken i polemikk og kritikk»?

Når det gjelder ordbruken i polemikk og kritikk — så er da saksøkeren bekjent med at det eksisterer en hel del offentlige analfabeter med politisk stivkrampe på statskassen i dag — yrkespolitikere og deslike — som man ikke behøver å føle seg injuriert av og reise sak mot. Til disse hører muligens mannen med «patriotens» konsentrasjonsleir, død og pinsel til levevei? — vår kjære glade rettsoppgjørsgorilla.

*

Vi er dommeren meget takknemlig for hans anbringelse av et faktisk forhold som medvirker til å invalidisere «Rettsoppjøret»: Side 291 (i Hewins-bokens norske utgave) er det således i et avsnitt, som er nytt i denne utgave, sagt at kapitulasjonsoverenskomsten har vært referert med «forfalsket tekst.»

Men verre enn å oversette kapitulasjonsoverenskomsten til samlede, tross samlede betyr samtlige (norske stridskrefter), var nede-nævnte tilfelle:

Direktør Lorentz Vogt opplyste i Tønsberg Blad 3. juni 1948 at daværende riksadvokat Sven Arntzen 17. februar 1946 hadde sendt ut et sirkulære blant annet til landssvikdommerne hvori et vesentlig punkt i Kongens proklamasjon av 7. juni 1940 ble galt gjengitt, nemlig at Regjeringen ville «opprettholde det norske rikets SELVSTENDIGHETS-KRIG.» Denne ordlyd ble av dommer Juell også i Oslo byrett foreholdt advokat Ketil Harnoll i en rettsak. Anno 1948. Harnoll tok så med seg inn i retten Uk. Innst., bilag bd. 2 hvor det står på side 132 hva emigrantregjeringen ville opprettholde: «DET NORSKE RIKETS SELVSTENDIGE LIV.»

Riksadvokaten hadde denne gang hentet den såre nødvendige krig fra bladet Finnmarkens gale gjengivelse for 12. juni 1940. En hjelper for Riksadvokaten, prof. dr. jur. og dengang ekstraordinær h.r.dommer ANDENÆS, ilte til med en redegjørelse av karrierebefordrende natur og hvori den nuværende Universitetsrektor dengang hevdet blant annet at feilen ikke hadde hatt synnerlig betydning. — Dette er Utvilsomt galt, skrev Lorentz Vogt. Kongens uttalelse om «selvstendighetskrig» har vært påberopt i rettsaker etter rettsaker i hele to år. Den lå også på bordet til professor Ragnar Sigvald Skanckes dødsdommere . . .

Salvo errore et omissione.
Alexander Lange

Ragnar S. Skancke

Jeg henvender meg til mulige lesere av «Folk og Land» som har kjennskap til kirke- og undervisningsminister i Quislings regjering, Ragnar Sigvald Skancke. Denne manns skjebne har opptatt meg endel, men da det finnes få kilder som gir en noe så nær brukbar dekning av denne manns liv og levnet, håper jeg å komme i kontakt med tidligere NS-folk eller andre som har noe de kunne bidra med i så hen-seende. Jeg har foretatt endel personlige undersøkelser om saken, og med godt resultat. Ikke desto mindre vil det være av interesse å få samlet mer stoff. Jeg er særlig interessert i Skancke

BIAFRA --

(Forts. fra s. 12)

har også — trass i at han egentlig er pasifist — gjort en militær flyverinnsats på Biafras side, noe han dog ikke forteller om i denne boken. Noen illustrasjoner viser imidlertid også denne side av hans virke.

v. Rosen skriver at han opprinnelig så på konflikten på lignende måte som folk flest. Men

«Nå vet jeg at Biafra er et modig folks forente kamp for frihet og selvbestemmelsesrett, en kamp mot imperialistiske stormakter som fører en kolonikrig gjennom mellommenn. En kolonikrig som har krevd nærmere to millioner menneskeliv, og kanskje er begynnelsen til den største katastrofe som Afrika noen gang har opplevd. En nykolonialistisk utryddelseskrig, som er meget grusommere enn

gamle dagers kolonikriger fordi stormaktene — i første rekke England — nå ikke selv tar ansvaret, men har klart å legge ansvaret for det uhyggelige som skjer på andre afrikanere, en diktatorisk militærjunta i Lagos — og OAU.»

Drivkraften for meg med hensyn til Biafra var ikke politisk, men rent humanitær, selv om også de politiske og militære aspekter i en konflikt som denne må tas med i bildet. Men for meg er det ikke spørsmål om biafraner eller nigerianer, kineser eller amerikaner, jøde eller araber. For meg er dette helt enkelt den konflikt der masseutsettelsen akkurat nå har nådd høyere enn noe annet punkt på jorden.»

Forfatteren nevner at de nordiske regjeringer rettet en henvendelse til FN om saken og at dette ga håp om en aktiv nordisk innsats.

«Men det viste seg senere at den fastlåste situasjonen i FN ikke kunne brytes, og den aktive nordiske innsatsen måtte gjøres utenfor rammen av FN's organisasjoner om den skulle nå frem til dem som behøvde hjelp. Var det engelske og amerikanske milliardinvesteringer i Nigeria som ble ansett som truet og som — som så mange ganger tidligere, i andre deler av verden — ble ansett som viktigere enn et helt folks liv?»

v. Rosen omtaler inngående den humanitære innsats som Røde Kors og Kirken gjorde og har gjort og sin egen befatning med denne, men han kommer også inn på andre sider av saken enn den rent humanitære. Han slår således fast at

«Det var de europeiske kolonimakter som trakk opp grensen i Afrika. Det skjedde ved konferansebord i Berlin, Paris og London. Afrikanerne var selv sagt ikke representert — de ble betraktet som lavstående vesener meget nær dyrenes nivå, og ute av stand til å begripe sitt eget beste.»

Det var disse vilkårlig opptrukne grenser man holdt seg til også da koloniene fikk sin frihet, men dog sterkt økonomisk bundet til det gamle koloniland. Resultatet av dette var det som bl.a. hendte i Kongo og det som nå foregår mellom Nigeria og Biafra. v. Rosen skildrer inngående bakgrunnen for denne strid og hevder at Nigeriadiktatoren, som kom til makten ved et militærkup, Gowon, ikke er noen mere lovlig regent enn Ojukwu, som dog ble innsatt som militærguvernør i Biafra av

Kaptein von Rosen (i midten) underviser biafranske flyvere og etpar svenske trafikkflyvere før et nytt tokt mot nigerianske mål. I bakgrunnen flyene som ble brukt under operasjonen. Fordi de kunne fly i lav høyde unngikk de angrepene fra de større nigerianske flyene (made in England and Russia).

En kritisk røst om Løberg

Interessant artikkel i Sunnmørsposten av Ole Røyseth Brende

Det er nok litt av hvert som spirer og gror under det dekke av løgn og hat som norsk presse, forlagsvirksomhet og kringkasting m. m. utgir for å være «folkemeningen». Den sorgelige sannhet er vel den at det er få mennesker som har noen annen mening enn den pressen serverer dem. Men noen er det som sagt. Noe er det som spirer og gror dypt der nede. Og imellom stikker det et grønt strå opp selv i norsk dagspresse.

Den store helt Sverre Løberg, som drev det så vidt at han havnet i tysk fangeleir (mens svært mange av hans kamerater ble skutt) og som vendte tilbake for å dømme levende og døde, er som kjent en mann som hele den norske dagspresse bukker dypt for. Og vi skal ikke være så ondskapsfulle at vi antyder en bakgrunn av løbergske trusler om granskning av denne presses forhold dengang. Det er nok heller at det er beslektede sjeler. Men hva skal en så si om denne artikkelen i Sunnmørsposten for 11. september? Den er skrevet av Ole Røyseth Brende og inneholder synspunkter som nok kunne være grunnlag for en ny og bedre fremtid i Norges land:

det tidligere regime i Nigeria. Gowon-regimet har da heller ikke kontroll over hele Nigeria.

Forfatteren hevder at oberstløytnant Ojukwu ingen ambisjoner har i retning av lederskapet i hele Nigeria. Hadde han det hatt, ville han ha kunnet gjøre det med minst like stor rett som Gowon.» Det er også interessant å notere seg den sammenligning han trekker med det styre i Hellas som de nordiske land kaster seg over med slik iherdig glupskhet:

«Militerjuntaen i Lagos har stort sett samme karakter som militærjuntaen i Athen. På samme måte som den greske juntaen bringer frihetens røst til taushet gjennom å interenere de opposisjonelle i umenneskelige fengsler (som man dog nå tillater Røde Kors å inspisere. Vår bemerkning) eller tvinge dem i landflyktighet, gjør også den nigerianske juntaen det.

Lagos-regimet har i motsetning til den greske juntaen hengitt seg til åpent folkemord, som hittil har krevd nærmere to millioner menneskeliv. Når det gjelder Hellas har Sverige hjemkalt sin ambassadør og «frosset ned» forbindelsene med den greske juntaen. Derimot opprettholder man «vennskapelige forbindelser» med de nigerianske maktøverne og kan ikke få seg til å sende så meget som en uoffisiell kontaktperson til Biafra.»

Slik som i Sverige hersker hykleriet også i Norge. Og hva skal man si om følgende uttalelse fra generalsekretær U Thant i det FN som bare logrer for de mektige:

«Etter mine beste opplysninger er den føderale militærregjering i Lagos villig til å samarbeide med de internasjonale hjelpeorganisasjonene for å få inn de nødvendige forråd av matvarer til den nødlidende be-

Eg har lese utruleg mange krigsforteljingar, men Sverre Løberg si bok «Det jeg husker best», har eg ikkje lese før nett no. Jau, denne bestseljaren er godt skriven, og innhaldet er av det slaget vi kjenner til frå annan lesnad av same sort, men sjølvopplevt og godt. Men ånda, «moralen», er vond å døyse for meg. Ho gjer meg beint fram hugsjuk. Dette «retthaveriet» til forfattaren er nedslåande. Han har ikkje eit godt ord til overs for motstandarane sine. Det er «prøysserånda» para med norsk nasjonalpatriotisme som går att.

Han er svært bitter over at nokre angjevarar har fått for milde dommar. Vi må spørje: — Har han gjort seg umak med å forstå desse menneska? Har han lodda sjeledjupet deira og funne ut kvifor dei handla som dei gjorde? Nei, vi får berre kategoriske billege konklusjonar: Dei skulle hatt dødsstraff. Dei slapp for billeg. Han klandrar aldri det systemet som har avla desse menneskja. Han sjølv er den einaste rettferdige og har lov til å spele «Vår Herre» og dømme levande og døde.

Heller ikkje etter sonadom og straff skal desse menneskja få lov til å leve i fridom. No er det Løberg

folkning i området. Det er således min bedømmelse av problemet at hindringene ikke stammer fra Lagos.»

Jo, les von Rosens bok om Biafra og bli klokere på hva det var for slags verden som sto frem av annen verdenskrig: et hyklersk tempel for urett og maktmisbruk, for stormaktsovergrip ved stedfortreder og stadig brudd på folkenes selvbestemmelsesrett.

C. G. von Rosen: Biafra som jeg ser det. Cappelen.

si rolle å vere «angjevar»: Han fortel på side 54 at han i oktober 1958 møtte att ein angjevar i den Polske ambassade under ein konferanse med den polske utanriksminister Rapacki der dei drøfta Rapacki-planen.

Løberg fortel: «Da jeg kom ut fra det rom hvor konferansen ble holdt og inn i selskapslokalene, støtte jeg straks på — hvem andre enn angiveren? Han stod der i fullt diplomatutstyr med en drink og en sigar. Straks han fikk se meg, forsvant han uten å ta farvel med madame eller ambassadøren. Og da viste det seg at han var generalagent i Norge for samtlige polske stålverker i eksportorganisasjonen Sentrozap i Kartowice. Fra denne ble han senere fjernet.»

Eg går ut frå med Løbergs hjelp (angiveri?). Hadde styresmaktene vore for nådige mot angiveren og gitt han for mild straff, skulle så menn han — Løberg — syte for å gjere livet heitt for han.

Det eg vil ha sagt til Løberg er at ei slik ånd kan aldri skape venskapleg samkvem med våre medmenneske. Aldri. Det er denne ånda, kor rettvis ho enn ser ut, som freistar folk til å bli nazistar, jøssingar, quislingar og sogar angjevarar. Det er eit resultat av same ånda alt i hop. At angjevaren har fått sin offentlege dom og si straff er altså ikkje nok for dei «hatuge». Løberg og hans likemenn vil syte for å gjere resten av livet deira til eit helvete.

Det er auge for auge og tann for tann-mentaliteten Løberg her gjer seg til talsmann for. Venteleg er det gått han i blodet p.g.a. hetten under krigen. Og dei som har sete i tysk fangeleir er blitt privilegerte. Det er krigsheltar folk ser opp til. Difor vert deira utsegner så mykje farlegare. Det er bøker som dette som forpestar åndslivet og prolangerer det gamle hevdvundne retthaveriet, utan forsoning — utan medkjensle, utan skjønsemd for årsak og verknad. At vi må hauste i kjøtet det vi sår i åndslivet, skjønar dei ikkje. Er samfunnstreet dårleg, vert og individet dårleg, etter som det er miljøets resultat. Løberg sjølv er heller ikkje noko unnatak i så måte. Men han ser det berre ikkje. Han er for sjølvrettferdig for det.

For ein himmelskrikande skilnad er det ikkje mellom denne nasjonalpatrioten som kom «frelst» heimatt etter helvete i tysk konsentrasjonslæger og dei dødsdømde som pastor Hauge fortel om i boka: «Slik dør menn». Dei preika tilgjeving og forsoning, at ein ikkje måtte bli beisk og bitter, men elske sine fiendar. Dei preika kjærlighetsbødet, jamvel om dei vart dødsdømde. Hat og retthaveri gav dei avkall på. Det er godt å lese om desse. Det er von for manneætta om det vart mange slike. Men med Løbergs ånd kjem menneskja ikkje vidare mot lykkelegare tilhøve, diverre, og det er synd, så velmeinandende og jøssingtru han er.

Eg har sympati med han for dei umenneskelege lidningane hans i konsentrasjonslægra, men dette beinharde retthaveriet hans må eg bestemt ta avstand frå. Den held galskapen vedlike. Scharffenberg gjev han skryt, «for hans 'holmgang' med 'ministeren'». Quisling gjev han sjølv sagt ingen nåde. Han burde vel helst ha vorte skoten fleire gonger. Det er åleine Løberg som er kriteriet for det som er rett. Han er prototypen. «Stakkars menneske som kjem ut for denne strenge, refsande og dømande «herremann», om du ikke er av same støypning. At denne retthaveren, helten, den «ufeilbarlege» også er nådelaus mot alle NS-medlemmer og ikkje har noko vokabular som set skilje mellom passive eller aktive medlemmer, er rimeleg. Det står i stil med hans strenge krav til oppseding og haldning, og hans forakt for menneskjeleg svikt.

Løberg reflekterer og litt omkring pressa under okkupasjonstida, som unndrog seg granskning. «Heng dei små og la dei store gå», er konklusjonen hans, — sjølv sagt motivert utifrå retthaveriet hans, det og: «Synd at nokon skulle gå fri». Men det er sant nok at det er desse mest «unnfaldne» som i dag er sværaste i kjeften når det gjeld å sverte amerikanarane.

*

Eftersom den samme Løberg selv har gjort et stort

nummer av at FOLK OG LAND har skrevet at det ikke går an å skille mellom aktive og passive NS-medlemmer og har benyttet dette til øket hets mot dem alle, så kan det kanskje være på sin plass å utdype dette nærmere. Også fordi artikkelforfatteren skriver om «skilje mellom passive eller aktive medlemmer».

Antagelig legger man her forskjellig betydning i ordene og begrepene, slik vanen er i dette land. Hvis alle de som taler om passive NS-medlemmer dermed mener folk som ikke har begått kriminelle handlinger, som bare har hatt en politisk oppfatning og har fulgt den også når det gjelder å delta i administrasjonen av det okkuperte Norge, så er vi enig i det er en gruppe som såvisst ingen straff fortjener — snarere tvertimot. Og mener man med dem som altså ikke er passive den lille gruppe som begikk forbryterske og klanderverdige handlinger under krigssituasjonens trykk, så er vi enige i at samfunnet under tilbørlig hensyn til de formildende omstendigheter har reagert med straff.

Men, mener man med passive NS-medlemmer folk som gikk inn i partiet — eventuelt med tanke på at det skulle lønne seg — uten å være stort sett enig med dette parti — og som unndro seg det de var forpliktet til ifølge medlemskapet, så kan vi ikke innse at de fortjener noen annen behandling enn de medlemmer som gjorde sin plikt og som overtok de verv som ble pålagt dem og skjøttet dem efter beste evne. Og når det gjelder dem som vel var villige til å mota verv og å medvirke også i den offentlige administrasjon av fedrelandet i en ulvetid, men som ikke ble pålagt noe slikt, så bør de være glad for at de slapp å utføre tjevneste i forreste linje og ikke attpå til kreve en slags halv jøssingstatus. Det gjør da heller ikke de anstendige.

Läste Ni

Hallgeir Hordes artikkel om Nordiska Rikspartiet i Folk og Land den 15 november?

Nu erbjuder vi våra norska vänner och intresserade Tidn. Nordisk Kamp fr.o.m. nov.-numret fram till april 1970 (månadstidning) för 10 norska kr. Sänd Er tio-kronor-sedel i brev till

NORDISK KAMP Box 162, 152 00 Strängnäs, Sverige

WIESENTHAL PÅ FARTEN IGJEN

Vår gamle venn Simon Wiesenthal er ute i hardt vær igjen etterat det i Wien er bragt på det rene hvorledes han skaffer seg sine ofte forbausende informasjoner for sitt hevnfelttog. Det startet med at to statspolitifolk ble idømt alvorlige straffer fordi det ble bevist at de hadde gitt videre tjenestlige informasjoner. En av dem, Johann Ableitinger hadde bl. a. også virket for den israelske og den franske etterretningstjeneste. Under etterforskningen kom det frem at ytterligere 44 statspolitifolk ble mistenkt for å ha gitt Ableitinger informasjoner. Den høyeste kriminaltjenestemann i Innenriksdepartementet, oberst Ottokar Marousek fikk 4 mndrs. fengsel og det føres sak mot en rekke andre. Nå blir Wiesenthal ifølge DEUTSCHE WOCHEN-ZEITUNG beskyldt for også å ha vært informasjonskunde hos Ableitinger og han er siktet for å ha forledet til embetsmisbruk.

VOLDSOM SALVE MOT ISRAEL

Et telegram fra Moskva til AFTENPOSTEN forteller at partiorganet Pravda i en kommentar har trukket sammenligning mellom Israel og Det tredje Rike. Avisen tar sitt utgangspunkt i general Moshe Dayans doktrine om kollektivt ansvar — det som også iscenesetterne av landssvikoppgjøret i Norge gjorde bruk av — og sier at gjengjeldelsesaksjoner vil gjelde hver araber som oppholder seg i de områder hvor partisaner virker. Det dreier seg om legalisering av de mest nådeløse tiltak (tvangsflytting, fengsling, ødeleggelse av boliger osv.) med sikte på å frata den opprinnelige befolkning deres jord og gi den til israelske innflyttere, skriver Pravda. Og ettersom man i Norge ikke har ord sterke nok for tyskernes opptreden i okkuperte land, mens man er full av lovord om Israel tør det kanskje ha sin interesse å notere seg at Pravda anfører dette: «På hvilken måte skiller Dayans nye doktrine seg fra det som fascistene fikk i stand i de okkuperte områder? Hitler-soldatene skjøt gisler og brente deres hus fordi de kunne tenkes å holde med partisanene. (?) I praksis

gjør Dayan det samme.» Vi har også før antydning at noen og hver kanskje vil møte Nürnbergdomstolen ved neste korsvei — med dens ve de overvunne. For bladet skriver at «generalen blir nødt til å svare for de forbrytelser som utføres på arabisk område etter hans ordre. Det må ikke glemmes i Tel Aviv.» Og kanskje ikke andre steder heller.

OGSÅ EN BISKOP!

Den kaliforniske biskopen James A. Pike har i en tale om Karl Marx uttalt at både kristendommen og marxismen har «avmytologisert» seg selv derved at de kristne ikke lenger tror på Oppstandelsen og kommunistene ikke lenger tror på proletariats endelige seier.

MONTGOMERY VIL IKKE

Den ellers så pratsomme og vi hadde nær sagt pralende Monty von Alamein, der som bekjent var panzer-general Rommels motstander i Nord-Afrika har forordnet at hans dagbøker fra årene 1940 til 1958 ikke skal publiseres. Hverken nu eller senere, sier han, fordi de lett kunne forårsake krigerske forviklinger. Vår kilde, som er Deutsche Wochenzeitung, lurer på om dette virkelig er den egentlige grunn til marskalkens hemmelighets-kremmeri.

VÅR GALE VERDEN

En amerikansk militærdomstol har dømt den 34 år gamle kaptein i US Air Force Dale Noyd, til et års tukthus fordi han har nektet å utføre ordre. Han ble samtidig utstøtt av Luftvåpnet og fratjent enhver rett til familieunderstøttelse i soningstiden. Noyd hadde nektet å være med på å utdanne flyvere som skulle gjøre innsats i Vietnam. I Nürnberg dømte de samme amerikanere tyske soldater fordi de hadde utført de gitte ordre. Men i Amerika blir altså offiserer dømt hvis de nekter å parere ordre!

TOLERANSE

Via en østerriksk avis får vi vite at «Israels regjeringssjef Eschkol har på ny understreket Israels villighet til å glemme alt ondt som var, og til å komme sammen

med araberne for å slutte en ærlig og oppriktig fred». Med disse lakoniske ord har Eschkol ifl. Kronen-Zeitung i Wien — mer eller mindre ubevisst — kommet i skade for å servere en kjempestor og riktig makaber vits. Etter at jødene har slått ned araberne med militær makt, faktisk annektert store landområder fra sine nabostater, og drevet hundretusener arabere fra gård og grunn, er de nu beredt til «å sette en strek over» det som er hendt. Maken til storsinnet! Det er nesten som jøsingstorsinn i gamle Norge.

RENESSANSE FOR HAKEKORSET?

Som kjent er det meget risikabelt for «nazister» å pynte opp i omgivelsene med gamle symboler fra fornstora da'r. Etter hva vi kan begripe er grunnen den at eiendomsretten (den er som kjent hellig her i vår del av verden) nu beror på andre hender. Iallfall kan vi konstatere at de samme symboler er tatt i bruk i reklamens tjeneste av emsige forretningsfolk. En engelsk pop-artist ved navn Colin Self, markedsfører f. eks. sine «verker» med hakekorset som blikkfang. Og i USA kan noen få kjøpe jernkorset i spesialutførelser til å sette på bilen. Man kan selvfølgelig også, som unge Brandt, henge det på buksesmekken, hvis man først kan dokumentere at man ikke har noen brun fortid.

MORALEN HOS VÅRE BESKYTTERE

Av 500 amerikanske desertører har 282 bosatt seg i utlandet av politiske grunner. Tenk at det kan være tilfellet — de kom jo fra frihetens høyborg. I løpet av de to siste årene har over 190 000 US-soldater stukket av fra sin avdeling, og av dem ble ca. 60 000 borte lenger enn 30 dager. Vi gad vite hvordan det neste «korstog» i Europa kommer til å arte seg med en slik hær av vankelemodige individer.

SISTE «TUT» FRA PARIS

Den venstreforvridde kabarettisten, Wolfgang Neuss, som utfolder sine talenter på Kontinentet, er nylig kommet i vinden med sin spesiallagede franske bil som av farge er «partisanrød». Der-

til måtte leverandøren utstyre den med et like spesiallaget horn, som etter den kresne kjøpers ønske skulle itone de første strofene i Marseillaisen hver gang han trykket på knotten. Vår kilde beretter ingen ting om hva franskmennene synes om dette påfunn av venstreforvridd fantasi.

HIPPIER PÅ ARBEIDSTJENESTE

På Cuba har regjeringen truet med å anbringe de langhårede mannslinger og deres miniskjørtede venninner på kaffeplantasjene, hvor de kan få praktisere ærlig kroppsarbeide isteden for å tygge hasj og lage kvalme. Den kubanesiske ungdommen er smittet ned av de syke yankee'ene, heter det, den må helbredes igjen og trenger til en radikalkur. Kaffeplantasjene venter på dem.

OGSÅ EN NEDTRAPPING

På skolen lærte vi at Kristus var en relativt høy skikkelse i forhold til sine medmennesker på den tid. Dette fastslått etter målinger på den såkalte svededuken. Men det var før de venstreforvridde tok saken under behandling. Nu har en herr professor Nicolo Miani ved universitetet «Jesu Hjerte» i Roma foretatt nye målinger, og har derved funnet at Kristus bare var 1,62 meter «høy».

STRATEGI FOR UTENFORSTÅENDE

Professor Baudissin, mannen som oppfant «statsborgeren i uniform» og eksperter på den såkalte «indre føring» i militærutdannelsen, har sluttet i den vesttyske hær, for å kunne vie seg til undervisningen i moderne strategi på universitetet i Hamburg. Etter hva der forlyder, er det fortrinnsvis psykologer, jurister og statsvitere som skal lytte til hans teoretiske «utgreinger». Offiserer bryr seg på ingen måte om hans «innvortes» strategi.

ANTIFASCISME, NEI — SEX, JA!

Tross iherdig påpasselighet fra Kremlikken er det ikke fritt for at et og annet snev av vestlig, borgerlig kapitalistisk dekadans-

se sniker seg til innpass i Sovjet-paradiset. Det sovjetiske tidsskriftet Sovjetskaja Rossija beretter sørgmodig at filmen om «Facismen» måtte tas av programmet etter bare 479 forestillinger. Derimot har den amerikansk-importerte «Noen liker det hett» greid å samle 270 000 tilskuere fordelt på 1037 forestillinger.

PRINSIPFAST ALLERGI

Produsenten av James-Bond-filmene, Harry Saltzman, er for tiden opptatt med å snekre sammen en gigantfilm om slaget ved El Alamein. Produksjonen foregår selvsagt i Israel. Herr Saltzman hadde beregnet at han skulle benytte israelske statister til fremstillingen av massescenene med ørkenoldater. Nu viser det seg imidlertid at han ikke kan få frivillige til rollene som Rommels Afrikakjempere, fordi både den israelske hærledelse og de lokale studentforeninger nekter å bære tyske uniformer.

NESTE NUMMER 10. JAN.

Dette er da siste nummer i 1969. Første nummer på nyåret kommer 10. januar.

Vi ber de som ikke har fornyet abonnementet ennu om å gjøre det snarest mulig. På grunn av økte utgifter til porto, telefon m.v. er abonnementsprisen forhøyet til kr. 50,— pr. år og løssalgprisen til kr. 2,—. Og likevel trenger vi en ekstra håndsrekning nå også i likhet med tidligere år.

UNGT EKTEPAR

kan få liten, god leilighet i Oslo straks. Bill. i eksp. mrk. «Vestkant».

FOLK og LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo 4
Telefon 37 76 96
Boks 3214 — Sagene

Ekspedisjonstid: Tirsdag til fredag fra kl. 10 til kl. 15. Mandag og lørdag holdes kontorene stengt.

Redaktør Melsom kan bare påregnes truffet etter forutgående avtale.

Abonnementspriser:

Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår i Skandinavia. Utlandet kr. 25,— pr. halvår. I nøytralt omslag innenlands: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Løssalg kr. 1,50

Bruk postgirornr.: 16 450

Utgiver A/S Folk og Land